

Nota van Beantwoording Adviezen en zienswijzen

PlanMER 'Regionale Energiestrategie Holland Rijnland'

Leiden, januari 2022

Hoofdstuk 1 Inleiding en algemene toelichtingen

1.1 Algemeen

Dertig regio's in Nederland werken aan een eigen Regionale Energiestrategie, de RES. De RES-regio Holland Rijnland is één van deze regio's. Met dertien gemeenten, twee waterschappen, de provincie, de netbeheerder en andere partijen geven deze partijen vorm aan de RES met als doel om in 2050 energieneutraal te zijn. Dat houdt in dat de benodigde energie zoveel mogelijk in de eigen regio duurzaam wordt opgewekt. In mei 2020 publiceerde de regio de concept-RES en in maart 2021 de RES 1.0. Om de (milieu) haalbaarheid van de keuzen in de RES 1.0. zo goed mogelijk te kunnen beoordelen, besloot het Portefeuillehoudersoverleg Energie (het bestuurlijk orgaan dat sturing geeft aan de RES) van de RES-regio Holland Rijnland om een Milieueffectrapport (planMER) op te stellen.

Het opstellen van een planMER voor een RES is geen wettelijke verplichting. Maar het levert wel nuttige en objectief herleidbare en navolgbare milieu-informatie op die van invloed kan zijn op de keuzen in een RES. Ook het Rijk erkent dit. Daarom startte het Nationaal Programma RES samen met de Commissie voor de milieueffectrapportage (Commissie m.e.r.) een pilot. De RES-regio Holland Rijnland was hiermee één van de vijf RES-regio's die hieraan deelnam. Twee van deze vijf regio's, de RES-regio metropoolregio Eindhoven en de RES-regio Holland Rijnland, kozen voor het opstellen van een volledige planMER.

De RES-regio Holland Rijnland vroeg het adviesbureau Witteveen+Bos om een milieueffectrapport op te stellen. Het uitgevoerde onderzoek laat op *gebiedsniveau* zien dat er in de regio vanuit milieueffecten de nodige beperkingen zijn voor locaties voor windturbines en zonnevelden. De doelstelling van 1,05 TWh duurzame opwek in 2030 kunnen we alleen realiseren als we een zorgvuldige afweging maken en dat vastleggen in beleid en indien nodig met compensatie. Ook duidelijk is dat een mix van windturbines en zonnevelden daarbij de voorkeur heeft vanuit energiesysteemefficiency.

1.2. Wat is een planMER?

Het planMER helpt om de effecten van de voorgenomen ontwikkelingen op het milieu zichtbaar te maken. Door voor de RES Holland Rijnland een planMER op te stellen, komen vroegtijdig de keuzemogelijkheden en beperkingen in beeld en het draagt bij om de verschillende belangen tegen elkaar te wegen. Dit planMER laat zien wat in deze fase vanuit milieu (en op basis van de vigerende milieuregelgeving) kansrijk, kansrijk onder voorwaarden of niet mogelijk is. De gegevens uit deze planMER kunnen gemeenten en de provincie verwerken in hun ruimtelijk beleid. Echter, in alle gevallen dient er op locatieniveau nog nader (gedetailleerd) onderzoek plaats te vinden of realisatie mogelijk is. Voor windparken betekent dit bijvoorbeeld het uitvoeren van een (concretere en meer gedetailleerde) projectMER.

1.3. Positionering Regionale Energiestrategie en planMER

Op 28 juni 2019 publiceerde het kabinet het Klimaatakkoord: de Nederlandse uitwerking van de internationale klimaatafspraken van Parijs (2015). Eén van de afspraken is dat dertig energieregio's in Nederland onderzoeken waar en hoe op land het best grootschalig duurzame elektriciteit (wind en zon) kan worden opgewekt. In een Regionale Energiestrategie (RES) beschrijft elke energieregio zijn eigen keuzes. Het Rijk zorgt, op nationaal niveau, voor afstemming en verbinding tussen de dertig RES-regio's onderling en tussen de dertig regio's en het rijk. Dit is belangrijk, omdat keuzes ook op elkaar doorwerken of ingrijpen. De RES-regio's zijn regionale samenwerkingsverbanden tussen provincie, gemeenten en waterschappen. De RES-regio Holland Rijnland is een van die regio's. De RES is niet juridisch bindend voor derden. De RES zelf is een politiek-bestuurlijk document, een strategische verkenning naar (on)mogelijkheden voor het realiseren van duurzame energie (zon, wind en warmte) binnen de betreffende regio. De resultaten van de opgestelde RES dienen te worden verankerd in een gemeentelijk (en provinciaal) structuurplan. Deze worden daarna nader uitgewerkt in provinciale verordeningen en gemeentelijke bestemmings- of omgevingsplannen. Ook kunnen de resultaten een rol spelen bij het verlenen van vergunningen. Zo wordt stapsgewijs de juridische status verankerd en worden de denkrichtingen of zoekgebieden in de RES geconcretiseerd naar concrete locaties.

Dit planMER is gelijktijdig met de RES 1.0 opgesteld. Daarom zijn de inzichten uit deze planMER slechts gedeeltelijk verwerkt in de RES 1.0 en wordt de nieuwste informatie straks gedeeltelijk meegenomen in RES 2.0. Het planMER maakt inzichtelijk welke zoekgebieden binnen de RES-regio vanuit milieu- en veiligheidswetgeving niet haalbaar zijn. Het gaat daarbij om gebieden waar de ontwikkeling van wind-, zon of warmteprojecten leidt tot een niet te mitigeren overschrijding van wettelijke normen. Deze effecten zijn in het planMER als sterk negatief (--) beoordeeld. Het gaat bijvoorbeeld om veiligheidsregelgeving,

overschrijding van geluidsnormen of significante effecten op Natura 2000-gebieden. Deze effecten zijn in de RES 1.0-kaart meegenomen.

De RES is een strategische verkenning op regionale schaal, maar het is juridisch gezien geen plan of programma in de zin van de zogenaamde Strategische Milieu Beoordeling-richtlijn (een EU-richtlijn voor strategische milieubeoordeling voor plannen en programma's). In Nederland is deze richtlijn inhoudelijk verwerkt in het Besluit milieueffectrapportage. Een omgevingsvisie en omgevingsplan zijn veelal wel een plan of programma in de zin van de Strategische Milieu Beoordeling richtlijn. Een omgevingsvisie of een omgevingsplan dient hierdoor vaak te worden voorzien van een milieueffectrapport dan wel een milieueffectbeoordeling, gericht op de activiteiten, de omgevingsvisie of het omgevingsplan. De echte keuzes en juridische consequenties worden pas gemaakt in het omgevingsplan, het projectbesluit of de omgevingsvergunning.

1.4. Wat is onderzocht?

Het milieueffectrapport gaat in op de plannen voor duurzame warmte en elektriciteit uit de RES. Die hebben de grootste ruimtelijke impact. Voor elektriciteit en warmte beschrijft het concept planMER de milieueffecten die van invloed zijn op de locatiekeuze en/of op de keuze voor een bepaalde energie- of warmtetechniek.

Hierbij is, op gebiedsniveau, gekeken naar de invloed op:

- Natuur en biodiversiteit
- Veiligheid (denk aan hoogtebeperkingen vanwege vliegverkeer)
- Leefomgeving (geluid en slagschaduw)
- Impact op het landschap/ mogelijkheid tot inpassing in het landschap
- Bescherming van waterwingebieden

De RES-regio Holland Rijnland heeft veel bijzondere landschappen, met Natura2000 gebieden, delen van het Natuurnetwerk Nederland, cultuurhistorisch plekken, beschermde stads- en dorpsgezichten en belangrijke weidevogelgebieden. Holland Rijnland ligt ook in de buurt van Schiphol. Verder is een deel van de regio dichtbevolkt en zijn er een paar bijzondere waterwingebieden die belangrijk zijn voor onze watervoorziening. Het planMER laat zien dat dit zorgt voor een complexe opgave om geschikte plekken te vinden. Zonneparken lijken, onder voorwaarden, inpasbaar in het duinlandschap en in de droogmakerijen. Windturbines zijn onder voorwaarden mogelijk langs de (snel)wegen en in de droogmakerijen, mits de lijnen en de structuur van het landschap worden gerespecteerd. Met als aanvullend advies vanuit het planMER om de randen van de polders op te zoeken en de openheid van het landschap zoveel mogelijk intact te houden.

Bij het winnen van warmte wordt er vanuit milieuoogpunt gewaarschuwd voor beschadiging van de ondergrond (inclusief aardkundige opbouw van de bodem) en daarmee het risico om het (diepe) grondwater te vervuilen.

1.5. Huidige zoekgebieden kunnen onder voorwaarden

Op de kaart in de RES 1.0 met zoekgebieden voor zonne- en windenergie staan bijna geen zoekgebieden die vanwege milieu- of veiligheidswetgeving niet haalbaar zijn. Wel zijn er veel gebieden waar het vanuit milieuoogpunt niet gemakkelijk is om grootschalige opwek te realiseren. Het is altijd aan de Raden, de Staten en het Algemeen Bestuur van de Waterschappen om een integrale afweging te maken en de uiteindelijke beslissingen te nemen over zoekgebieden en zoeklocaties voor grootschalige opwek. Voor het vaststellen van zoekgebieden en - in later stadium - concrete locaties spelen meer aspecten een rol dan milieu(gerelateerde) aspecten. Financieel economische haalbaarheid, draagvlak onder inwoners en bestuurlijke wensen en afspraken zijn hierbij eveneens van (groot) belang. Oftewel, een plan dat op basis van de milieuregelgeving wel mogelijk is, maar economisch niet haalbaar of zonder voldoende draagvlak, zal de eindstreep waarschijnlijk niet halen.

1.6. Procedure

In de periode van 8 juli tot 1 oktober 2021 heeft het concept planMER ter inzage gelegen en zijn er achttien zienswijzen en adviezen ingediend via het mailadres RES@hollandrijnland.nl. Twee insprekers vroegen om meer tijd. Deze insprekers kregen tot en met 15 oktober 2021 de gelegenheid om een aanvulling in het dienen. Hiervan is door één van de insprekers gebruikgemaakt.

Het concept planMER en de zienswijzen en adviezen zijn de basis voor het definitieve planMER. Het definitieve planMER is vervolgens één van de bouwstenen voor de verdere uitwerking van de ambities uit de RES 1.0 voor de RES 2.0. Ook kunnen de deelnemende gemeenten de onderzoeksresultaten van het planMER gebruiken voor de verdere ontwikkeling van het ruimtelijk beleid binnen haar grondgebied.

Dit betekent dat niet alle reacties hebben geleid tot (tekstuele) aanpassingen in het Milieueffectrapport (MER) zelf. Een deel van de reacties heeft betrekking op het proces naar de RES 1.0 en niet op het milieueffectrapport. In de Nota wordt hierop dan ook geen reactie gegeven. Uiteraard nemen j, de RES-partners, deze reacties wel mee in de verdere ontwikkeling naar de RES 2.0. Ook constateren wij dat er reacties zijn die betrekking hebben op (specifieke) locaties. De RES 1.0 en het milieueffectrapport hebben in deze fase betrekking op zoekgebieden en niet op concrete locaties. Ook specifieke opmerkingen over locaties zijn daarom niet verwerkt in het milieueffectrapport. De RES-partners nemen deze bevindingen wel mee bij de verdere ontwikkeling naar de RES 2.0.

1.7. Anonimisering

Op grond van de Wet bescherming persoonsgegevens is het niet toegestaan de persoonsgegevens (NAW-gegevens) van natuurlijke personen te verwerken zonder een wettelijke grondslag, dringende noodzaak of toestemming van de betreffende personen. In deze nota van beantwoording worden indieners van inspraakreacties daarom niet bij naam genoemd. De organisaties Veiligheidsregio Hollands Midden, de GGD Hollands Midden, DUNEA en de RES-regio Midden-Holland worden wel bij naam genoemd.

1.8. Raad van State uitspraak inzake de geluidsnormen voor windturbineparken

Uit diverse ingediende zienswijzen blijkt dat een deel van de bewoners van Holland Rijnland de ontwikkelingen op de voet volgt. Zo geven zij aan dat, ten gevolge van de uitspraak van de Raad van State, onze conclusies met betrekking tot het aspect geluid bij windturbines niet (meer) juist is. In het planMER wordt op gebiedsniveau nagegaan wat de eventuele (on)mogelijkheden zijn. Hiervoor zijn twee, veel voorkomende types, windturbines gebruikt. In het onderzoek is nog geen onderscheid gemaakt tussen losse windturbinelocaties en windparken. Dit, gecombineerd met de uitspraak van de Raad van State die niet oordeelt over de normen zelf, zijn wij van mening dat deze planMER nog steeds inzicht geeft in waar nader onderzoek naar de effecten van concrete realisatie van windturbines zinvol is, waar windturbines onder strikte voorwaarden mogelijk zijn en waar in het geheel niet. In een later stadium, op gemeentelijk niveau of op projectniveau, moet dan worden aangetoond dat de norm passend is. Een cumulatieve effectbeoordeling op basis van de Methode Miedema¹ kan hiervoor handvatten bieden. Dit is een te groot detailniveau voor dit planMER, omdat nog geen opstellingsvarianten in beeld zijn. Uiteraard worden de ontwikkelingen op de voet gevolgd en zo nodig meegenomen in de verdere ontwikkeling naar de RES 2.0. Overigens stelt de Raad van State niet dat de normen in strijd zijn met Europees recht, maar dat op basis van dit recht een onderbouwing van de regels met een planMER nodig is. Dat is in Nederland nog niet gedaan. Herbevestiging van de bestaande normen is een plausibele uitkomst van het planMER dat in opdracht van de Rijksoverheid wordt opgesteld. Ook in een aanvulling (addendum) op dit planMER zal hier nadrukkelijk aandacht worden besteed.

---

¹ Bij de kwalitatieve beoordeling worden de geluidbelastingen gecumuleerd. Omdat de geluidhinder per type geluid verschillend is, mogen deze niet zomaar gecumuleerd worden. Op basis van dosiseffectonderzoeken is vastgesteld dat niet alleen de hoogte van het geluid, maar ook het type geluid belangrijk is voor de mate van optredende hinder. Dit onderscheid is vastgelegd in de cumulatiemethode van Miedema

HOOFDSTUK 2 ZIENSWIJZEN

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	planMER	RES 2.0.
Z1	<p>De inspreker geeft aan dat hij zich grote zorgen maakt dat de percelen in de omgeving van en naast de voormalige vuilstortplaats (deel uitmakend van Oriëntatiekaart zonnevelden deelgebied J. Gemeente Nieuwkoop), deel uit gaan maken van "een heel groot (te groot)" zonnepark. Begrip is er dat een voormalige stortplaats goede kansen biedt (15 ha) voort zonnepanelen, maar in het kader van een gezamenlijke inspanning en opdracht aan heel Gemeente Nieuwkoop vinden wij dat er nadrukkelijk grenzen zijn aan de aaneengesloten omvang van een zonnepark op een locatie. Hij is van mening dat vooral "de pijn" evenredig moet worden verdeeld. En de unieke natuurwaarden van de Bovenlanden met een grote foeragerende vogelpopulatie (o.a. purperreiger, lepelaar) en de weer toenemende grutto-populatie hebben onze grote bescherming nodig.</p>	<p>Zoals in hoofdstuk 1 Inleiding wordt aangegeven, onderzocht het planMER op gebiedsniveau vanuit milieuperspectief of er duurzame energie-opwek, zoals zonne-energie, haalbaar is., onder voorwaarden haalbaar of onhaalbaar. Dit onderzoek kijkt naar alle grondgebied van de dertien gemeenten. Los van het feit dat haalbaarheid vanuit milieu-perspectief niet direct betekent dat er binnen een mogelijk zoekgebied direct duurzame opwek wordt gerealiseerd, merken wij op dat de gemeente Nieuwkoop de keuze maakt om een eigen kansenkaart op te stellen. Wij begrijpen uw zorg, maar kunnen hier vanuit de PlanMER geen reactie op geven.</p>	<p>Uw reactie geeft geen aanleiding tot aanpassing van het planMER.</p>	<p>Wij nemen de reactie mee in de verdere ontwikkeling naar de RES 2.0</p>
Z2	<p>1. De RES als instrument om ruimtelijke inpassing van de energiestrategie met maatschappelijke betrokkenheid te organiseren is anders uitgevallen dan Holland Rijnland had voorzien. Het niet tijds beschikbaar zijn van het PlanMer dan wel het te vroeg willen vaststellen van de RES1.0 heeft geleid</p>	<p>1.wij nemen kennis van uw standpunt.</p>	<p>Uw reactie geeft geen aanleiding tot</p>	<p>Ontwikkelingen binnen afzonderlijke gemeenten worden meegenomen in de</p>

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	planMER	RES 2.0.
Z2	<p>tot veel onrust bij de burgerij. Het in paragraaf 5.5 genoemde draagvlak was niet aanwezig. De tekst van deze paragraaf zou bijgesteld moeten worden conform de werkelijkheid. Het vaststellen van zoekgebieden voor met name wind zonder degelijke onderbouwing is bestuurlijk een behoorlijke misser geweest.</p> <p>2. Holland Rijnland dacht het zonder een PlanMer te kunnen. Tijd en geld zijn nodeloos verspild. Niet verwonderlijk is dat de burgers in opstand kwamen. Onder andere heeft de gemeenteraad van Alphen aan de Rijn de zoekgebieden voor wind in onze gemeente niet geaccepteerd.</p> <p>3. De opmerking in hoofdstuk 5, alternatieven, dat voor de RES1.0 gebruik zou zijn gemaakt van het PlanMer, lijkt niet met de realiteit overeen te komen. Het PlanMer gaat over de energietechnieken wind en zon en de warmtetechnieken. Mobiliteit of energiebesparing maken geen onderdeel uit van deze PlanMer. De resultaten moeten later in de RES2.0 terug te vinden zijn.</p> <p>4. Het PlanMer gaat uit van de opgelegde energiedoelstelling van 1,03 Terawattuur extra in 2030 ten opzichte van 2014. Dat moet gerealiseerd worden door wind, zon en warmtetechnieken.</p>	<p>2. Uw opmerking onder dit punt kunnen wij, in relatie tot wat in het kader van het opstellen van het planMER is gedaan en wordt beoogd, niet plaatsen. Er is geen verplichting tot het opstellen van een planMER.</p> <p>De RES-regio heeft deelgenomen aan een landelijke pilot. Voor een nadere toelichting verwijzen wij naar hoofdstuk 1 van de notitie.</p> <p>3. Het is juist dat mobiliteit en energiebesparing geen deel uitmaken van het planMER. Het planMER keek naar de (on)mogelijkheden voor duurzame opwek van energie.</p> <p>4. Dit betreft de energie-doelstelling uit de Regionale Energie Strategie (RES)</p>	<p>aanpassing van het planMER</p> <p>Uw reactie geeft geen aanleiding tot aanpassing van het planMER</p> <p>Uw reactie geeft geen aanleiding tot aanpassing van het planMER</p> <p>Uw reactie geeft geen aanleiding tot</p>	<p>ontwikkeling naar RES 2.0.</p> <p>n.v.t.</p> <p>Ja. Energiebesparing en mobiliteit zijn reeds onderdelen van de RES 1.0 en worden ook in de RES 2.0 nader uitgewerkt.</p> <p>n.v.t.</p>

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	planMER	RES 2.0.
Z2	<p>5. Ondertussen is ook duidelijk geworden dat de energiedoelstelling voor 2030 in 2021 al grotendeels gehaald is. Ook blijkt uit dit PlanMer dat met name voor windenergie in de regio Holland Rijnland er geen geschikte gebieden te vinden zijn.</p> <p>6. Het PlanMer stelt vast dat zonder (ernstige) milieuschade de doelstelling in de regio Holland Rijnland niet haalbaar is. Deze gegevens rechtvaardigen onzes inziens dan ook niet om een alternatief voor leefomgeving te ontwikkelen voor minder en niet geschikte gebieden om deze met kunst en vliegwerk toch nog te voorzien van het stempeltje “geschikt met handicap”. Daar wordt niemand, behalve misschien enkele bestuurders, gelukkig van. Voor 2050 zouden de ontwikkelingen van windturbines en de prijsdaling voor wind op zee voldoende aanleiding moeten vormen om af te zien van het plaatsen van windturbines op land. Om toch in de regio Holland Rijnland windturbines en zonneparken mogelijk te maken, geeft het PlanMer handvatten om oranje en gele gebieden door mitigerende maatregelen alsnog geschikt te maken. Daarvoor worden de relevante kaders uit de wetgeving benoemd.</p> <p>7. Vele deskundigen wijzen er echter al tijden op dat de regelgeving voor windturbines achterhaald is. Voor recente windturbines ontbreekt die en wordt de reguliere windturbine regelgeving opgerekt. Terecht greep de Raad van State in. Recent stelde zij de delen van het activiteitenbesluit die betrekking hebben op de energie-transitie buiten werking. Dat heeft direct impact op dit PlanMer. Immers, grote delen uit het PlanMer moeten opnieuw geschreven worden. Vrijwel alle conclusies aangaande windturbines zijn niet meer geldig. Wij beoordelen dit PlanMer voornamelijk</p>	<p>5. Wij nemen kennis van uw beschouwing</p> <p>6. Het planMER is een onderzoeksrapport met als doel inzicht te geven in de (on) mogelijkheden voor toepassing van duurzame energie-opwek. Hierin past ook het inzicht geven in mogelijkheden onder voorwaarden.</p> <p>7. Met betrekking tot de uitspraak van de raad van state hebben wij in hoofdstuk 1 een aparte paragraaf opgenomen. Wij verwijzen u kortheidshalve naar paragraaf 1.8 en naar hoofdstuk 6 paragraaf 6.33. van het planMER.</p>	<p>aanpassing van het planMER</p> <p>Uw reactie geeft geen aanleiding tot aanpassing van het planMER</p> <p>Uw reactie geeft geen aanleiding tot aanpassing van het planMER</p> <p>Wij hebben de planMER op dit onderdeel tekstueel aangevuld</p>	<p>n.v.t.</p> <p>n.v.t.</p> <p>De ontwikkelingen rondom de normen voor windturbines worden nauwlettend gevolgd en meegenomen in de</p>

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	planMER	RES 2.0.
Z2	<p>vanuit de leefomgeving en de veiligheid. Die aspecten raken de burgers het meest direct.</p> <p>8. De onderzoek aanpak energietechnieken, hoofdstuk 6, is duidelijk. In tabel 6.3, beoordelingskader energietechnieken, wordt onder leefomgeving aangegeven dat geluid in cumulatie en dat slagschaduw niet maatgevend zouden zijn. Dat lijkt ons niet terecht. Allereerst zijn de vermelde criteria voor geluid uit het activiteiten besluit vervallen. Daardoor zal ook hoofdstuk 7.3 voor wind gereviseerd moeten worden. Simulaties voor slagschaduw van in lijn geplaatste windturbines laten zien dat op locatie de criteria gemakkelijk overschreden worden, waardoor windturbines lange tijd stilgezet moeten worden. Slagschaduw bij windturbines reiken km's ver. Het slagschaduw effect is in tegenstelling tot wat in het PlanMer staat ook een maatgevend criterium en moet van paragraaf 8.3.4 naar hoofdstuk 7.3 verplaatst worden. In hoofdstuk 9, vergelijking alternatieven en voorkeurslocaties elektriciteit, worden geluidgevoelige bestemmingen in eerste instantie uitgesloten voor plaatsing van windturbines. Geluidgevoelige bestemmingen zijn onder andere woonkernen. Het is vreemd dat door het hanteren van onvoldoende onderbouwde minimale afstanden hier gebieden die vermeden moeten worden en gebieden die geschikt te maken zijn met mitigerende maatregelen, op voorhand als</p>	<p>8 en 9</p> <p>Het planMER beperkt zich tot het identificeren van grote risico's voor de uitvoerbaarheid en het in beeld brengen van (langdurige) effecten die verschillen tussen zoekgebieden. Meer gedetailleerde onderzoeken worden uitgevoerd in een zogenaamd project-MER. Dat is een MER voor een concreet project op een specifieke locatie. Dit zal aan de orde zijn zodra er concrete projecten in beeld komen. Dit zal in de verdere ontwikkeling naar RES 2.0. ook nadrukkelijker aan de orde komen.</p> <p>Voor het overige nemen wij kennis van uw beschouwingen.</p>	<p>Uw reactie geeft geen aanleiding tot aanpassing van het planMER</p>	<p>ontwikkelingen van de RES 2.0. De ontwikkelingen met betrekking tot de normen voor windturbines worden nauwlettend gevolgd en meegenomen in de ontwikkelingen naar de RES 2.0.</p> <p>Naar mate de zoekgebieden nader worden geconcretiseerd in zoeklocaties en uiteindelijk in projectlocaties, zal het kaartmateriaal nauwkeuriger worden.</p>

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	planMER	RES 2.0.
Z2	<p>potentiële gebieden voor plaatsen van windturbines worden aangeduid. De conclusies uit de hoofdstukken 9.2 en 9.3 zijn prematuur, niet onderbouwd en dienen, na vaststelling van reële normen, zoals door de Raad van State is verordend, opnieuw geschreven te worden. Daarmee kan hoofdstuk 9 van de PlanMer voor windturbines vervallen.</p> <p>9. Wij onderschrijven het standpunt van de provincie Zuid-Holland om het groene hart vrij te houden van windturbines. Ook om te voorkomen dat er met zonneparken een nieuwe onaantrekkelijke glazen stad gecreëerd wordt in het Groene Hart. De overweging van de provincie om mogelijk langs de N11 windturbines toe te laten strandt vanwege de slagschaduw overlast van turbines bij plaatsing te dicht ten zuiden van woonkernen en vanwege de te geringe aangenomen afstand van die turbines ten opzichte van die woonkernen. Tabel 9.1 laat overigens zien dat voor 2030 helemaal geen windturbines nodig zijn en dat men met de helft van de zonneparken al aan de doelstelling voldoet (paragraaf 9.4). Een pas op de plaats is zeker van toepassing. Anders dan bij de energietechnieken is er de impact van warmtetechnieken op het leefmilieu en veiligheid nog weinig expliciet. Men is nog in het onderzoekstadium en probeert met pilots een beter beeld te krijgen van de mogelijkheden en onmogelijkheden van de warmtetechnieken. Er is nog geen directe koppeling gelegd met de milieueffecten en specifieke locaties in onze regio. De (eventuele) dreiging op het leefmilieu is latent aanwezig en leeft nog nauwelijks bij de burgers. De PlanMer geeft wel een goede eerste aanzet van het in kaart brengen van de eventuele impact van de warmtetechnieken op het milieu.</p> <p>10. Ten slotte nog een laatste algemene opmerking. De kaartjes in de pdf uitgave van het PlanMer zijn slecht leesbaar en zouden in een hogere resolutie (digitaal) beschikbaar gesteld moeten worden.</p>	<p>10. Wij merken op dat het kaartmateriaal bedoeld is om gebieden aan te geven. Een hogere resolutie zou hiermee nauwkeurigheid</p>	<p>Uw reactie geeft geen aanleiding tot aanpassing van het planMER</p>	<p>n.v.t.</p>

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	planMER	RES 2.0.
		weergegeven en suggereren, die niet terecht is.		
Z3	<p>De Raad van State heeft in 2016 bewust gehandeld in strijd met het EU-recht inzake de voorschriften van het AB(Activiteitenbesluit) en het AR(Activiteitenregeling) v.w.b. de plaatsing van windparken. In de Outremontzaak in 2016 was dit al duidelijk door het manipuleren van het AB en AR door de Raad van State. Het EU Hof wees dit toen al af! Hierdoor kon onbelemmerd gebouwd worden aan deze parken zonder een MER. De RvS zwichtte voor de transitiebeulen en de buitenlandse en binnenlandse winstaasgieren. Het EU Hof in Luxemburg heeft de blunderende RvS verplicht eerst onderzoek naar de aanzienlijke ongezonde gevolgen te doen voor mens, dier en natuur. De omwonenden mogen daarom de overheden aansprakelijk stellen voor alle geleden schade.</p> <p>1.3.1(punt 8) Biomassacentrales (vooral op hout gestookt) zijn 21 % vuiler dan kolencentrales. Die horen hier niet! De biomassa centrale aan de Van Hoogen-doornlaan stinkt en verpest de lucht.</p> <p>Kernenergie ontbreekt in deze lijst. Een nieuw VN-rapport pleit voor spoedige bouw van kerncentrales. Kerncentrales hebben de afgelopen jaar de uitstoot voorkomen van 74 gigaton aan CO2!!! Kernstroom is drie keer goedkoper dan de subsidie slurpende windenergie. Eén kerncentrale = 1200 windturbines!</p> <p>Het Concept planMer is onvolledig en houdt geen rekening met de visie van de meerderheid van de Nederlandse bevolking.</p>	<p>Met betrekking tot de uitspraak van de Raad van State hebben we in hoofdstuk 1 een aparte paragraaf opgenomen (1.8) en in hoofdstuk 6, paragraaf 3.3. van de planMER. Korthedshalve verwijzen wij u naar deze paragrafen. Voor het overige nemen wij kennis van uw standpunt.</p> <p>Wij nemen kennis van uw mening met betrekking tot biomassacentrales.</p> <p>Wij begrijpen dat u zich afvraagt waarom kernenergie niet wordt meegenomen in de afweging. De belangrijkste reden hiervoor is dat in het Klimaatakkoord is afgesproken geen nieuwe kerncentrales te bouwen. Met de RES voeren de regio's het Klimaatakkoord uit.</p> <p>Wij nemen kennis van uw standpunt. Het planMER betreft een <i>onderzoeksrapport</i> naar de (on)</p>	<p>Wij hebben het planMER op dit onderdeel tekstueel aangevuld</p> <p>Uw reactie geeft geen aanleiding tot aanpassing van het planMER</p> <p>Uw reactie geeft geen aanleiding tot aanpassing van het planMER</p> <p>Uw reactie geeft geen aanleiding tot</p>	<p>De ontwikkelingen met betrekking tot de normen voor windturbines worden nauwlettend gevolgd en meegenomen in de ontwikkeling van de RES 2.0.</p> <p>Wij nemen uw reactie mee in de ontwikkeling naar RES 2.0.</p> <p>n.v.t</p> <p>n.v.t.</p>

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	planMER	RES 2.0.
Z3	<p>Het is terecht dat de plannen voor windturbines rondom het Alpherium van tafel zijn. Het plaatsen van deze parken op 300 m van de woningen (o.a. Gouwestraat en Steekterweg) ervaren de bewoners als extreem asociaal en wederom de zoveelste aanslag op onze leefbaarheid. Door de veel voorkomende zuid-westen winden zullen wij de zeer ongezonde laag frequente bromtonen veelvuldig horen. Wij zullen er alles aan doen om die plannen tegen te gaan. De Alphense politieke partijen doen er verstandig aan om voor altijd tegen de bouw van windparken rond het Alpherium te zijn i.v.m. de gemeenteraadsverkiezingen van 16 maart 2022. Midden Holland moet zijn inwoners daadwerkelijk financieel ondersteunen om de woningen te isoleren en stimuleren om zonnepanelen op de daken te laten leggen. Slechts op 7 % van de daken liggen die stroomopwekkers.</p>	<p>mogelijkheden van duurzame energie, het is geen visie over de vraag welke mogelijkheden binnen onze regio wel of niet wenselijk zijn.</p>	<p>aanpassing van het planMER</p>	
Z4	<p>Insprekers hebben met betrekking tot het planMER een aantal opmerkingen. Hierbij geven zij aan hun visie op het concept planMER dan ook te beperken tot de geldigheid en tot hetgeen in het concept planMer over het onderwerp windturbines staat.</p> <ol style="list-style-type: none"> <li data-bbox="277 919 1160 1174">1. Het concept planMer is tot stand gekomen voor de uitspraak van de Raad van State van 30 juni jl. waarin de tot dan toe geldende normen voor het bouwen van windturbines ten aanzien van geluid, slagschaduw en veiligheid ongeldig zijn verklaard. Ten aanzien van windturbines is dit concept planMER dan ook niet meer van toepassing en derhalve niet meer bruikbaar. Er zullen eerst nieuwe landelijke normen moeten worden vastgesteld alvorens er een nieuw of gewijzigd planMER kan worden gemaakt. <li data-bbox="277 1278 1160 1393">2. Gezien punt 1. Hierboven, kan het concept planMer niet worden gebruikt, laat staan vastgesteld of goedgekeurd. Enig gebruik of vaststelling vereist een verwijdering van alles wat te maken heeft met windturbines uit het concept planMER. Het enig ander overblijvende alternatief is om het 	<ol style="list-style-type: none"> <li data-bbox="1173 919 1592 1238">1 Met betrekking tot de uitspraak van de Raad van State hebben wij in hoofdstuk 1 een aparte paragraaf opgenomen (1.8). Ook wordt in hoofdstuk 6, paragraaf 3.3. van het planMER aandacht besteed aan deze uitspraak. Korthedshalve verwijzen wij u naar deze paragrafen. Voor het overige nemen wij kennis van uw reactie. <li data-bbox="1173 1278 1592 1393">2 Met betrekking tot de uitspraak van de Raad van State hebben wij in hoofdstuk 1 een aparte paragraaf opgenomen (1.8) Korthedshalve 	<p>Wij hebben het planMER op dit onderdeel tekstueel aangevuld</p> <p>Wij hebben de planMER op dit onderdeel</p>	<p>De ontwikkelingen met betrekking tot de normen voor windturbines worden nauwlettend gevolgd en meegenomen in de ontwikkeling van de RES 2.0.</p> <p>De ontwikkelingen met betrekking de normen voor wind-turbines worden</p>

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	planMER	RES 2.0.
Z4	<p>concept planMER in zijn geheel als onbruikbaar te beschouwen en opnieuw uit te voeren nadat de landelijke regels omtrent geluid, slagschaduw en veiligheid van windturbines zijn vastgesteld.</p> <p>3. Het planMER beperkt zich tot, nu niet meer geldende, regelgeving. De ervaringen van de tekortkomingen van deze regelgeving bij recent gebouwde windparken, zoals bij Windpark N33 bij Meeden en Zuidbroek worden achterwege gelaten. De regelgeving voldoet niet, gezien de ernstige gezondheidsklachten veroorzaakt door windturbines van onder meer de inwoners in voornoemde woonkernen. Het verdient aanbeveling om negatieve ervaringen met de ernst zoals voornoemd, mee te nemen in een volgend planMER. Een beperking tot regelgeving alleen en daarmee het negeren van feiten, zou kunnen leiden tot beslissingen die vervolgens weer leiden tot ernstige problemen en aansprakelijkheidsstellingen voor de betrokken bestuurders</p>	<p>verwijzen wij u naar deze paragraaf. Daarnaast wordt in hoofdstuk 6, paragraaf 3.3. van het planMER hier eveneens aandacht aan besteed. Voor het overige nemen wij kennis van uw reactie.</p> <p>3. Met betrekking tot de uitspraak van de Raad van State hebben wij in hoofdstuk 1 een aparte paragraaf opgenomen (1.8) Kortheidshalve verwijzen wij u naar deze paragraaf en hoofdstuk 6, paragraaf 3.3. van de planMER. Voor het overige nemen wij kennis van uw reactie.</p>	<p>tekstueel aangevuld</p> <p>Wij hebben het planMER op dit onderdeel tekstueel aangevuld.</p>	<p>nauwlettend gevolgd en meegenomen in de ontwikkelingen naar de RES 2.0.</p> <p>De ontwikkelingen met betrekking tot de normen voor windturbines worden nauwlettend gevolgd en meegenomen in de ontwikkeling van de RES 2.0.</p>
Z5	<p>Insprekers zetten zich al 20 jaar in voor het behoud van het open landschap in Kaag en Braassem en omstreken. Mede daardoor is voorkomen dat de droogmakerijen Vierambachtspolder en Wassenaarsche polder zouden worden gebruikt voor grootschalige kassenbouw of het plaatsen van gigantische windturbines. Vanuit dezelfde doelstelling hebben zij het planMER bestudeerd, met name waar het gaat om het open landschap tussen de Braassem en Nieuwkoop. Het door hen beschouwde gebied wordt voor het onderdeel 'wind' deels gekenschetst als "bij voorkeur te vermijden vanuit milieuperspectief" en deels als "niet haalbaar vanuit milieuperspectief". Voor het onderdeel 'zon' wordt dit gebied grotendeels gekenschetst als "geschikt te maken vanuit milieuperspectief". Zij zijn van oordeel dat het gehele gebied als "niet haalbaar vanuit milieuperspectief" moet worden gekwalificeerd, zowel voor wind als voor zon.</p>			

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	planMER	RES 2.0.
Z5	<p>Zij lichten hun standpunt toe de hand van de volgende paragrafen uit het planMER:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 5.3 Alternatief landschap (pagina 71) - 5.4 Alternatief leefomgeving (pagina 72) - 5.5 Alternatief draagvlak (pagina 73) - 8.3 Effectanalyse Leefomgeving (pagina 151) - 9.2 Bij voorkeur te vermijden gebieden (pagina 161) <p>5.3 Alternatief landschap (pagina 71) Het alternatief Landschap heeft als doel zoekgebieden voor wind en zon te definiëren die zoveel mogelijk rekening houden met de landschappelijke waarden die in provinciaal beleid zijn vastgesteld. Om kansrijke gebieden voor wind en zon te definiëren die aansluiten bij het doel van dit alternatief, worden in het alternatief de volgende gebieden vermeden:</p> <ul style="list-style-type: none"> - landgoedbiotopen, kasteelbiotopen en cultuurhistorische kroonjuwelen die in de provinciale Omgevingsverordening als ‘gebieden met topkwaliteit (beschermingscategorie 1)’ zijn aangeduid; - landschapstypen met de waarde ‘openheid’ (zie voetnoot 1) of ‘kleinschaligheid’ zoals aangeduid in de Kwaliteitskaart en Gebiedsprofielen van de provincie Zuid-Holland. <p>Droogmakerijen zijn hierop een uitzondering. Deze gebieden zijn wel opgenomen in het alternatief Landschap, omdat de grootschaligheid van dit landschapstype mogelijk kansen biedt voor de landschappelijke inpassing van windturbines en zonneparken.</p> <p>De bewering in de voetnoot over kansen op landschappelijke inpassing is volslagen ongefundeerd en vrijblijvend. Met een dergelijke redenering kunnen alle randvoorwaarden in alle gebieden worden ontkracht.</p> <p>Er staat dat er zoveel mogelijk rekening gehouden wordt met de landschappelijke waarden, maar deze worden weggeschreven omdat er kansen zouden zijn voor landschappelijke inpassing van windturbines en zonneparken. Wij zijn het niet eens</p>	<p>5.3. De alternatieven hebben als doel de hoeken van het speelveld in beeld te brengen: welke gebieden lijken op voorhand (per thema) mogelijk kansrijk en welke niet? De alternatieven betreffen daarmee een eerste stap, die nadrukkelijk wordt getoetst in de effectenanalyse in het planMER. De droogmakerijen passen vanwege de grootschaligheid mogelijk bij de grootschalige ontwikkelingen van het voornemen.</p> <p>Daarom zijn deze gebieden niet op voorhand uitgesloten (en ook niet op voorhand als kansrijk aangemerkt), en dus onderzocht in het planMER. In de effectenanalyse is onderzocht of de droogmakerijen daadwerkelijk kansrijk zijn of juist niet.</p>	<p>Uw reactie geeft geen aanleiding tot aanpassing van het planMER</p>	<p>Wij nemen uw reactie mee in de ontwikkeling van de RES 2.0.</p>

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	planMER	RES 2.0.
Z5	<p>met deze bewering, die lijkt te zijn ingegeven om een vooraf gesteld doel mogelijk te maken. Dezelfde methode wordt ook gebruikt bij het zoeken naar draagvlak, waarover hieronder meer (Zie 5.5 Alternatief draagvlak).</p> <p>De Vierambachtspolder is een landschappelijk waardevolle droogmakerij, drooggevallen in 1744. De provincie Zuid-Holland nomineerde in 2008 deze polder voor een plaats in de Canon van het Nederlandse landschap. Ook de Wassenaarsche polder is drooggevallen in de 18^e eeuw. De waarde 'openheid' is bij uitstek van toepassing op deze historische droogmakerijen. Windturbines, regulier en innovatief, hebben afmetingen waarbij alle elementen van de droogmakerijen in het niet vallen. Zij zijn niet landschappelijk inpasbaar, zoals in vele studies van landschapsarchitecten wordt betoogd, waarover hieronder meer (Zie 9.2 Bij voorkeur te vermijden gebieden). Er bestaan ook diverse studies over het inpassen van zonne-parken in agrarische gebieden. Doorgaans betekent dat het verstoppen binnen hoog opgaand struweel. Door 'landschappelijk ingepaste' zonneparken wordt de openheid per definitie aangetast. Op grond van landschappelijke overwegingen moeten de droogmakerijen naar onze mening worden gekenschetst als "niet haalbaar vanuit landschapspectief". Gelukkig is dat reeds jarenlang het oordeel van de provincie Zuid-Holland en wordt het ook nog eens onderschreven in de Nationale Omgevings Visie. Maar voor deze planMER was de regio Holland Rijnland, die er een andere mening op na houdt, de betalende opdrachtgever.</p> <p>5.4 Alternatief leefomgeving (pagina 72)</p> <p>In verschillende paragrafen van het planMER komt de geluidsoverlast van windturbines aan de orde. Zoals gebruikelijk wordt gestooid met de op dit moment geldende regelgeving. Jaren geleden is de Crisis- en Herstelwet gebruikt om de geluidsnormen zodanig af te zwakken dat er zoveel mogelijk windturbines geplaatst zouden kunnen worden. De onzinnige redenering wordt gevolgd dat geluidsoverlast aanvaardbaar is wanneer die binnen de norm blijft. De praktijk wijst uit dat dit niet klopt: het geluid luistert naar de wetten van de fysica, niet naar de wetten van de overheid.</p>	<p>5.4. De geluidsonderzoeken zijn ingestoken conform een gebruikelijke onderzoeksaanpak om een eerste inzicht te geven in de geluidseffecten. In dit planMER worden geen andere geluidswaarden gehanteerd, omdat elk ander gekozen geluidswaarde een arbitraire keuze is.</p>	<p>Wij hebben het planMER op dit onderdeel tekstueel aangevuld</p>	<p>De ontwikkelingen met betrekking tot de normen voor windturbines worden nauwlettend gevolgd en meegenomen in de ontwikkeling van de RES 2.0.</p>

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	planMER	RES 2.0.
Z5	<p>De geluidsnormen zijn dan ook al jaren een onderwerp van discussie. De Raad van State heeft daarover onlangs nog een uitspraak gedaan. Geluidsnormen in andere Europese landen resulteren in afstanden tussen windturbines en geluidsgevoelige objecten die 2 tot 3 maal groter zijn dan in Nederland. Het valt te betreuren dat in de planMER aan deze discussie geheel wordt voorbijgegaan.</p> <p>Ook aan de gezondheidseffecten die voortvloeien uit de geluidsoverlast, en waarover veel is gepubliceerd, wordt geen enkele aandacht besteed.</p> <p>8.3 Effectanalyse Leefomgeving (pagina 151)</p> <p>8.3.1 Geluidbelasting onder de norm (gebruiksfase) – pagina 151/152</p> <p>8.3.2 Geluid in cumulatie (gebruiksfase) – pagina 153</p> <p>Afbeelding 8.11 – Geluideffecten onder de norm: 40 dB contour reguliere turbine (pagina 153) – geeft aan dat er buiten de 40 dB contour geen enkele bruikbare locatie voor windturbines overblijft.</p> <p>De logica van de cumulatieve geluidbelasting is werkelijk verbazingwekkend. Bij gebieden met een hoge geluidsbelasting kan er nog wel wat extra windturbinegeluid bij, want dat verschil hoort men toch niet. Gebieden die weinig geluidsoverlast hebben kunnen wel wat extra geluid verdragen.</p> <p>Afbeelding 8.2 – cumulatieve geluidsbelasting in de huidige situatie (pagina 155) – laat zien dat er op dit moment geen situaties zijn waar woningen minder dan 50 dB geluid te verduren krijgen. De geluidsoverlast door vliegtuigen zal met name in de buitengebieden toenemen omdat steeds verder gezocht wordt naar vliegroutes die woonkernen vermijden. Wij zijn van mening dat geluidsoverlast van windturbines, regulier of innovatief, zal leiden tot een onaantvaardbare aantasting van de leefomgeving. Daarom moeten de droogmakerijen naar onze mening worden gekenschetst als “niet haalbaar vanuit leefbaarheidsperspectief”.</p> <p>5.5 Alternatief draagvlak (pagina 73)</p> <p>Het alternatief Draagvlak heeft als doel kansrijke opweklocaties voor wind en zon te definiëren waarvoor op basis van het RES-proces draagvlak bestaat. Het alternatief Draagvlak is gelijk aan de kaart met ‘kansrijke zoekgebieden voor opweklocaties van</p>	<p>Dit hoort niet thuis in een objectief planMER. Gemeenten moeten straks op projectniveau onderbouwen wat een passende norm is. Een dergelijke norm kan strenger of gelijk zijn aan de normen zoals nu opgenomen in het Activiteitenbesluit milieubeheer.</p> <p>Wij verwijzen u ook naar het hoofdstuk 1, subparagraaf 1.8 van deze notitie en hoofdstuk 6, paragraaf 3.3. van het planMER.</p> <p>5.5. De kaart voor het alternatief draagvlak is gebaseerd op de kansenkaart in de concept-RES.</p>	<p>Uw reactie geeft geen aanleiding tot</p>	<p>Wij nemen uw reactie mee in de ontwikkeling van de RES 2.0.</p>

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	planMER	RES 2.0.
Z5	<p>wind en zon' die volgt uit de ConceptRES. Deze kaart is het product van een meerjarig proces binnen de RES-regio, waarin onder andere draagvlak een rol heeft gespeeld.</p> <p>Wanneer het draagvlak in de strijd geworpen wordt, wordt doorgaans gewezen naar door de overheid georganiseerde bijeenkomsten waar belanghebbenden en 'gewone burgers' hun zegje mogen doen. Onze vereniging heeft aan verschillende van dergelijke bijeenkomsten meegedaan wanneer de RES aan de orde was. Steeds was het scenario hetzelfde: een suggestieve vraagstelling en randvoorwaarden, die slechts tot het vooropgezette doel kunnen leiden.</p> <p>Bezwaren tegen deze aanpak en de eenzijdige verslaglegging werden evenzeer genegeerd als de gemaakte bezwaren zelf. Vervolgens wordt het resultaat van deze 'participatie'/'inspraak' gepresenteerd als draagvlak. Dat de meeste mensen voorstander zijn van het opwekken van duurzame energie wordt dan luid verkondigd, maar dat er grote bezwaren zijn tegen locaties wordt weggemoffeld. Het is droevig dat ook in het planMER voetstoots wordt aangenomen dat er draagvlak zou zijn voor de aangegeven gebieden. Het tegendeel is het geval. Reeds tientallen jaren is gebleken dat er buitengewoon weinig draagvlak is voor plannen die zouden resulteren in aantasting van het open landschap tussen de Braassem en Nieuwkoop, of het nu ging om voornemens voor grootschalige kassenbouw of om voornemens tot plaatsing van windturbines. Op grond van het ontbreken van voldoende draagvlak moeten de droogmakerijen naar onze mening worden gekenschetst als "niet haalbaar vanuit draagvlakperspectief".</p>	<p>Deze kanskaart is opgesteld aan de hand van input van de gemeenten, provincie, waterschappen, netbeheerders e.d.</p> <p>Voor het overige nemen wij kennis van uw standpunt.</p>	<p>aanpassing van het planMER</p>	
Z6	<p>De inspreker geeft aan dat, voorafgaand aan een toets van een plan aan milieunormen behoren deze normen te worden vastgesteld. Gelet op de uitspraken van de Raad van State omtrent deze normen in het Activiteitenbesluit - die zijn niet op de juiste wijze vastgesteld en een juiste vaststelling kan dus leiden tot andere normen - is de uitgevoerde toets in dit concept plan-MER niet bruikbaar voor de vervolg besluitvorming ten aanzien van de opwek van elektriciteit.</p>	<p>Met betrekking tot de uitspraak van de Raad van State hebben wij in hoofdstuk 1 een aparte paragraaf opgenomen (1.8). Ook in hoofdstuk 6, paragraaf 3.3. van de planMER wordt aandacht besteed aan deze uitspraak. Korthedshalve verwijzen wij u naar deze paragrafen.</p>	<p>Wij hebben de planMER op dit onderdeel tekstueel aangevuld</p>	<p>De ontwikkelingen met betrekking de normen voor windturbines worden nauwlettend gevolgd en meegenomen in de</p>

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	planMER	RES 2.0.
Z6	<p>Tevens geldt dat de raad van Alphen aan den Rijn waarin de elektriciteitsopwek voor het grootste deel zou moeten plaatsvinden, heeft besloten dat voor de opwek eerst nieuwe milieunormen moeten worden vastgesteld. Deze raad moet het bestemmings- of omgevingsplan vaststellen dat de opwek mogelijk maakt. De raad heeft gehoor gegeven aan onder meer de grootschalige protesten van de bewoners die in de kernen langs de N11 gemotiveerd duidelijk hebben gemaakt dat de gedateerde milieunormen die toegepast waren, niet meer bruikbaar zijn.</p> <p>Om in ieder geval deze twee redenen is dit plan-MER niet bruikbaar voor de besluitvorming. Voor de goede orde vermeld ik hier dat het heel dringend nodig is de opwek van energie met behulp van fossiele brandstoffen te vervangen door een andere opwek, hetgeen goed mogelijk is. Deze plan-MER is helaas gericht op besluitvorming die gelet op de voornemens daarvoor contra productief is en dus vertragend werkt.</p> <p>Ik zal deze zienswijze nog nader motiveren en ik verzoek u mij te berichten tot welke datum dat nog kan.</p> <p><u>Aanvullende reactie</u></p> <p>Bij deze dien ik een aanvullende motivering in op het concept plan-MER Regionale Energie Strategie (RES) 1.0 Holland Rijnland.</p> <p><i>Verplichte karakter van een planMer</i> In deze plan-MER schrijft u onder 1.2.3 'Hoewel niet verplicht, maakt het doorlopen van de m.e.r.-procedure in deze RES-regio onderdeel uit van de nadere uitwerking van het RES-aanbod'. Zou de RES een kaderstellend plan zijn, dan zou de plan-MER wel verplicht zijn. Voor de vervolgbesluitvorming is de RES dus niet kaderstellend. De</p>	<p>Daarnaast merken wij op dat duurzame opwek door windturbines een onderdeel is van het planMER. Het planMER gaat over meer dan alleen windturbines.</p> <p>Inspreker heeft tot 15 oktober 2021 de gelegenheid gekregen een aanvullende reactie te geven.</p> <p>Met betrekking tot uw opmerkingen over de positie van het planMER in relatie tot de RES verwijzen wij u naar subparagraaf 1.3. Positionering Regionale Energiestrategie en planMER in hoofdstuk 1 van deze notitie.</p>	<p>Uw reactie geeft geen aanleiding tot aanpassing van het planMER</p>	<p>ontwikkelingen naar de RES 2.0.</p> <p>N.v.t.</p>

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	planMER	RES 2.0.
Z6	<p>gemeenteraden zijn in die zin niet gebonden aan de RES. Het zou goed zijn in deze plan-MER niet alleen te vermelden dat de plan-MER een bouwsteen is voor de vervolgbesluitvorming maar ook dat de RES voor de vervolgbesluitvorming niet kaderstellend is. Zowel bij burgers als bestuurders bestaat het voor de leek voordehandliggende idee dat de vervolgbesluiten binnen de kaders van de RES en voortbouwend op deze (uitgebreide) plan-MER zouden moeten zijn. Dat misverstand moet worden voorkomen.</p> <p>(Voor de goede orde herhaal ik hier dat het dringend nodig is over te gaan op niet fossiele brandstof).</p> <p><i>Toetsing aan normen</i></p> <p>Een kernonderdeel van een MER is uiteraard de toetsing van een planvoornemen aan milieunormen.</p> <p>Op 30 juni 2021 heeft de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (hierna: Afdeling) uitspraak gedaan over beroepen tegen de besluiten voor Windpark Delfzijl Zuid Uitbreiding 2020 (ECLI:NL: RVS: 2021:1395).</p> <p>In deze uitspraak oordeelt de Afdeling dat voor de algemene regels voor windturbines in paragraaf 3.2.3 van het Activiteitenbesluit milieubeheer en paragraaf 3.2.3 van de Activiteitenregeling milieubeheer een plan-MER had moeten worden gemaakt volgens de van het Europees Parlement en de Raad van 27 juni 2001 over de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's.</p> <p>Als gezegd moet op rijksniveau deze regelingen worden aangepast.</p>	<p>Met betrekking tot de uitspraak van de Raad van State hebben wij in hoofdstuk 1 een aparte paragraaf opgenomen (1.8). Korthedshalve verwijzen wij u naar deze paragraaf Eveneens hebben wij in hoofdstuk 6, paragraaf 3.3. aandacht besteed aan de bewuste uitspraak.</p> <p>Uit deze toelichting blijkt voldoende wat ons standpunt is.</p> <p>Wij benadrukken wel dat de Raad van State <i>geen enkel inhoudelijk oordeel heeft gegeven over juistheid</i></p>	<p>Wij hebben het planMER op dit onderdeel tekstueel aangevuld</p>	<p>De ontwikkelingen met betrekking tot de normen voor windturbines worden nauwlettend gevolgd en meegenomen in de ontwikkeling van de RES 2.0.</p>

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	planMER	RES 2.0.
Z6	<p>In de definitieve planMER moet hieraan aandacht worden gegeven. De lezer moet niet de indruk krijgen dat ter zake nog sprake is van geldende bepalingen. De nieuwe regeling kan uiteraard andere normen bevatten: ten aanzien van bv laagfrequente geluiden zijn er veel meer inzichten dan de sterk gedateerde normen in en krachtens het Activiteitenbesluit.</p> <p>Denkbaar is dat er normen komen die een totaal andere planMER tot gevolg moet hebben. De lezer van het definitieve stuk behoort van deze omstandigheid een duidelijk beeld te krijgen.</p> <p><u>Alphen aan den Rijn</u></p> <p>Zoals bekend heeft één van de bevoegd gezaginstantie, de gemeenteraad van Alphen aan den Rijn, voor de vervolgbesluitvorming besloten dat voordat zoekgebieden worden bepaald de benodigde normen moeten worden vastgesteld. De achtergrond daarvan is dat de Raad de huidige – in het bijzonder – geluidnormen achterhaald acht. Hoewel enigszins geringschattend op de site https://wijzijnon.nl/actueel/milieu-effectonderzoek-laet-beperkingen-en-kansen-zien-voor-grootschalige-opwek-van-zonne-en-windenergie-in-holland-rijnland over een dergelijk besluit staat : “Het definitieve planMER is vervolgens een van de bouwstenen voor de verdere uitwerking van de ambities uit de RES 1.0 voor de RES 2.0. Naast de moties en amendementen die door de volksvertegenwoordigers zijn ingebracht bij het bespreken van de RES 1.0 in hun vergaderingen.”, is er door een dergelijk raadsbesluit méér aan de hand. De raad bindt zichzelf voor de vervolgbesluitvorming, vaststelling omgevingsvisie of omgevingsplan.</p> <p>Net als het effect van de uitspraak van de Raad van State, kan dit raadsbesluit niet onvermeld blijven in de plan MER. De raad wil zelf nieuwe normen (doen) bepalen. De raad denkt ongetwijfeld aan normen t.a.v. geluidhinder, bv x maal de ashoogte. In de definitieve planMER die vooral gaat over de toetsing aan normen, zal uiteengezet</p>	<p>van de normen in het Activiteitenbesluit milieubeheer.</p> <p>Wij nemen kennis van uw standpunt.</p>	<p>Uw reactie heeft niet geleid tot aanpassing van het planMER</p>	<p>Wij nemen uw reactie mee in de verdere ontwikkeling van de RES 2.0.</p>

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	planMER	RES 2.0.
Z6	<p>moeten worden op welke wijze de nieuwe normering een plaats moet krijgen in het proces en hoe dan met het stuk zal moeten worden omgegaan.</p> <p><u>Haalbaarheid planvoornemen</u></p> <p>Uit de planMER blijkt duidelijk dat het niet mogelijk zal zijn de energie-ambities van de RES – althans de vertaling tot een RES van het Energieakkoord Holland Rijnland van 27 september 2017 (een ambitie die vooral een ambitie was en niet een degelijk onderzocht haalbaar plan) – uit te voeren. In het planMER worden de belangrijkste criteria op een rij gezet. Eén van de criteria, de windturbijnennormen, geldt niet meer.</p> <p>Een planMER hoort dan ook voor de vervolgbesluitvorming burger en bestuurders niet op het verkeerde been te zetten: eerlijk duurt het langst. Dit voornemen is niet haalbaar. De in acht te nemen criteria zijn wezenlijk en betreffen heel grote belangen voor de burger en voor de natuur en voor de kwaliteit van de fysieke leefomgeving. Niet verwonderlijk in een dichtbevolkt en dynamisch gedeelte van de Randstad.</p> <p>Het planMER moet zich veel helderder en onafhankelijk van de wensen van bestuurders uitspreken over de haalbaarheid van destijds geuite ambities. Nu verdrinkt de lezer in mistige beleidstaal, bv “Het onderzoek laat zien dat er in de regio vanuit milieueffecten de nodige beperkingen zijn om windmolens en zonneparken te realiseren. De ambitie voor een energieneutrale regio kan niet gemakkelijk worden gerealiseerd. De doelstelling van 1,05 TWh duurzame opwek in 2030 kunnen we alleen realiseren als we een zorgvuldige afweging maken, dat vastleggen in beleid en door compensatie.”</p> <p>De ambitie kan alleen worden gehaald als drastisch wordt ingeleverd op de belangen die door de toetscriteria worden gediend.</p>	<p>Met betrekking tot uw opmerking over de windturbijnennormen, verwijzen wij u naar de sub-paragraaf (1.8) met betrekking tot de uitspraak van de Raad van State in Hoofdstuk 1 van deze notitie. Uit deze toelichting blijkt voldoende wat ons standpunt is.</p> <p>Het planMER is een onderzoeksrapport met als doel inzicht te geven in de (on)mogelijkheden voor toepassing van duurzame energie-opwek voor elektra (zon en wind) en warmte. De door u geciteerde tekst betreft enkel de algemene conclusie van het onderzoek.</p> <p>Wij nemen kennis van uw standpunt.</p>	<p>Wij hebben het planMER op dit onderdeel tekstueel aangevuld</p> <p>Uw reactie heeft niet geleid tot aanpassing van het planMER</p>	<p>De ontwikkelingen met betrekking tot de normen voor windturbines worden nauwlettend gevolgd en meegenomen in de ontwikkeling van de RES 2.0.</p> <p>n.v.t</p>

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	planMER	RES 2.0.
Z6	<p>De RES berust op uitgangspunten die niet tot stand zijn gekomen in nauw overleg met de burger. De planMER lijdt daaronder omdat de toetsers met een onhaalbaar plan worden opgezadeld. In de fase van de NRD had de maatschappelijke participatie voluit moeten plaatsvinden: die is feitelijk achterwege gebleven. Een kleine kring van deskundigen volstaat niet. Juist zij die getroffen kunnen worden, moeten fysiek of digitaal aan tafel zitten. Dat gesprek had moeten leiden tot een NRD waarin al een eerste planMER waarneembaar had kunnen zijn, en gebaseerd op haalbaar gemaakte nieuwe ambities. Het definitieve planMER hoort ook het bovenstaande aan de orde te stellen als context van de onderzoeken.</p>	<p>Het planMER is opgesteld conform de vereisten in hoofdstuk 7 van de Wet milieubeheer en het Besluit m.e.r. Een startpunt voor een planMER is een Notitie Reikwijdte en Detailniveau. Deze notitie heeft eveneens ter visie gelegen en geeft alleen aan wat onderzocht wordt en met welke diepgang, waarbij op dat moment de gepubliceerde concept-RES het uitgangspunt was. Daarnaast is deze NRD ook voorgelegd aan de commissie m.e.r.</p> <p>Wij nemen kennis van uw standpunt.</p>	<p>Uw reactie heeft niet geleid tot aanpassing van het planMER</p>	<p>n.v.t.</p>
Z7	<p>Inspreker heeft met verbazing de ontwikkeling van de regionale energie strategie waargenomen. Inspreker is van mening dat vooral de plaatsing van zonneweiden in dit dichtbevolkte land bijna misdadig te noemen is. Een zonnepark neemt veel ruimte in. Het aanzicht in een weiland is afschuwelijk. De installatie is kostbaar en er moeten vele kabels worden geïnstalleerd. De elektraopbrengst is bedroevend. Het volgende voorbeeld maakt dit duidelijk:</p> <p>Het grootste zonnepark van Nederland is gesitueerd nabij Hoogezand –Sappemeer in Groningen. Het park omvat 315000 panelen, ligt op 120 hectare en heeft een geïnstalleerd vermogen van 103 MegaWatt. Het in werkelijkheid afgegeven vermogen is echter maar 12,8 MegaWatt dus maar 9,8% van hetgeen geïnstalleerd is. Dit komt door het feit dat er 's nachts en op vele niet-zonnige dagen er geen elektra wordt opgewekt. Bovendien als de zon goed schijnt wordt kortstondig het volle vermogen opgewekt dus de kabels moeten daarop worden geïnstalleerd maar</p>	<p>Deze reactie is bij ons binnengekomen naar aanleiding van de tervisielegging van het concept-planMER voor de RES Holland Rijnland. (milieueffectrapport) Dit betreft een <i>onderzoeksrapport</i> naar de (on) mogelijkheden voor de realisatie van duurzame energie-opwek zoals wind en zon binnen onze regio.</p> <p>Wij zien in uw zienswijze geen reactie op de inhoud van dit concept Milieueffectrapport. Wij gaan daarom ook niet in op uw</p>	<p>Uw reactie geeft geen aanleiding tot aanpassing van het planMER</p>	<p>Wij nemen de reactie mee in de verdere ontwikkeling naar de RES 2.0.</p>

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	planMER	RES 2.0.
Z7	<p>worden dus maar zeer weinig voor vol vermogen gebruikt. Een zonnepark levert dus maar ongeveer 10% op van het geïnstalleerd vermogen en neemt veel ruimte in.</p> <p>De bedoeling van de RES is ook het plaatsen van mega windmolens. Het volgend voorbeeld laat de opbrengst zien ten opzichte van een moderne gasgestookte centrale.</p> <p>De 10 jaar oude maar moderne hoog-rendement Maxima gascentrale heeft een tweetal opwek units van 440 MegaWatt dus totaal 880 MegaWatt. De gebruikelijke bedrijfstijd ligt rond 90%. De centrale heeft daarmee een werkelijk vermogen van 800 MegaWatt. Bedrijfstopps zijn altijd gepland en daardoor is de vraag naar elektriciteit probleemloos te volgen.</p> <p>Windpark Gemini is met 150 molens van 4 MegaWatt het grootste offshore windpark met dus 600 MegaWatt geïnstalleerd vermogen. Op de eigen website geeft men aan dat het gerealiseerde vermogen 297 MegaWatt bedraagt. Dit is dus ongeveer 1/3 van de Maxima centrale. Het windpark beslaat een oppervlak van 7000 hectare, de Maxima centrale slechts een klein aantal hectare.</p> <p>Het windpark ligt op zee. Op land gelegen windparken leveren nauwelijks 30 % van het geïnstalleerd vermogen en verpesten het landschap.</p> <p>De echte oplossing is dus de bouw van een aantal moderne kerncentrales. Dit zal zeker een lange tijd vergen (10 tot 15 jaar).</p> <p>Ondertussen kan men doorgaan met het gebruik van aardgas. Dit wordt door de EU als milieuvriendelijk aangemerkt. Nederland heeft het beste gasnet ter wereld.</p> <p>Dus: geen zonneweiden en megagrote windmolens!</p>	<p>standpunt(en). Wij nemen kennis van uw voorkeur voor een gasgestookte centrale en uw standpunt om geen zonneweiden en megagrote windmolens te realiseren.</p>		

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	planMER	RES 2.0.
Z8	<p>Inspreker heeft kennisgenomen van het Plan MER opgesteld onder verantwoordelijkheid van de RES Holland Rijnland. Door intensieve bestudering van de door de RES Holland Rijnland gepubliceerde documenten (met een totale omvang van meer dan 250 pagina's) kom ik als bewoner en direct betrokkene bij de leefomgeving van de kernen Langeraar en Papenveer tot de volgende vraagstellingen en aandachtspunten.</p> <p><i>NB. Ik formuleer onderstaande vraagstellingen op basis van eigen ervaringen en informatie welke ik afgelopen maanden kon putten uit overleg met bewoners uit bovengenoemde kernen. Ik maak mij oprecht zorgen over het (afnemende?) draagvlak bij de "gewone" burger om te willen participeren in de beleids- en besluitvorming m.b.t. de hoogstnoodzakelijke energie-transitie in onze Regio, terwijl deze transitie middels het eventueel plaatsen van windturbines en zonneparken, grote invloed zal hebben op de leefbaarheid in onze directe woonomgeving .</i></p> <p>1. Extra aandacht voor de betrokkenheid van de burgers.</p> <p>Ondergetekende is helaas verbaasd en teleurgesteld over de door de RES-organisatie gehanteerde procedure om te komen tot een RES-1 met als tussenstap de uitvoering van een Plan-MER om vervolgens tot een RES-2 te komen. Het is overigens lovenswaardig dat de vigerende RES-organisatie voortvarend te werk is gegaan om te komen tot een hoogstnoodzakelijke energie-transitie. Toch moet mij het volgende van het hart:</p> <p>Ik ben oprecht verbaasd en teleurgesteld dat de RES-organisatie een werkwijze heeft gekozen welke voor de gemiddelde burger in onze regio niet te volgen is en indien wel, alleen door goed ingevoerde deskundigen begrepen kan worden. Er is inmiddels een Plan-MER rapportage opgeleverd, met overigens een redelijk leesbare samenvatting, welke een omvang heeft van 259 pagina's aangevuld met een flink aantal bijlagen. Toch acht ik het onverstandig om met dit soort rapportages "het veld in te gaan" en meedenken en zelfs participatie van burgers te verwachten! Dat</p>	<p>Reactie op punt 1, 2, 3 en 4 en uw vragen onder ad 1, ad 2 en ad 3.</p> <p>Deze reactie is bij ons binnengekomen naar aanleiding van de tervisielegging van het planMER. Dit betreft een <i>onderzoeksrapport</i> naar de (on)mogelijkheden voor de realisatie van duurzame energie-opwek met behulp van wind en zon binnen onze regio. Het gestelde in uw punten 1 en 2 hebben naar onze mening meer betrekking op het verloop en de betrokkenheid bij het tot stand komen van een regionale</p>	<p>Uw reactie geeft geen aanleiding tot aanpassing van het planMER</p>	<p>Ja, wij zijn ten allen tijde bereid na te denken over mogelijke verbeteringen in het RES-proces.</p>

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	planMER	RES 2.0.
Z8	<p>gebeurde en gebeurt dan ook niet, zeker gedurende de afgelopen half jaar waarin door corona-perikelen fysiek en daarmee intermenselijk contact niet mogelijk is gebleken. Vooral bij de totstandkoming van RES-1 in onze regio was sprake van een teleurstellende burgerbetrokkenheid. Bij de af te ronden acties van de RES 2 en de bijbehorende MER verwacht ik van onze overheid (gemeenteraden en Provinciale Staten, en het ministerie van Binnenlandse zaken) een veel duidelijker rol in het betrekken van de belanghebbende burger ; ik zie geen recente ontwikkelingen op dit gebied. Sterker nog, ik zie per RES-organisatie overal in het land een worsteling om die burgerparticipatie daadwerkelijk te realiseren, waarbij gemeenten en provincies hun taak als bevoegd gezag op dit terrein verzaken! Of hebben zij die taak overgedragen en gemandateerd aan de RES-organisaties ??.</p> <p>2. Met welke overheid hebben we eigenlijk te maken ? (let op, deze vraagstelling wordt om de leesbaarheid te vergroten gelardeerd met onder “/”tekens geplaatste quotes)</p> <p>Met als doel de energietransitie te versnellen is landelijk maar vooral ook in ons leefgebied een actieve RES-organisatie in het leven geroepen en is deskundigheid ingehuurd. Op zich een goed zaak om die transitie serieus te nemen! Maar uit de beschikbare documenten en de wijze waarop die gehanteerd worden, valt op te maken dat er met de inrichting van de RES-organisatie een nieuwe advies- en bestuurslaag? is toegevoegd aan de overheid waar wij als burgers mee te maken hebben. Het lijkt erop dat “burgers, boeren en buitenlui” een (tijdelijke ?) bestuurslaag zullen moeten accepteren en mee moeten communiceren, om bijvoorbeeld een Zienswijze te kunnen inzenden als verzet tegen de planning van een “reusachtige windturbine in de eigen achtertuin”. Recent heb ik een vergelijkbare situatie meegemaakt in de behandeling van een bezwaar tegen de uitbreiding van een vorm van intensieve pluimveeteelt op 60 meter van mijn woning: hier bleek een bestuurlijk samenwerkingsverband tussen een aantal gemeenten in onze regio te functioneren en wel de Omgevingsdienst , welke verantwoordelijk bleek voor de</p>	<p>energievisie (RES) zelf. Wij zien in deze punten geen reactie op de <i>inhoud</i> van dit Milieueffectrapport.</p> <p>Wij nemen kennis van uw mening met betrekking tot het verloop van het RES-proces en concluderen dat u geen inhoudelijke opmerkingen heeft op het uitgevoerde milieueffectrapport (planMER)</p> <p>Met betrekking tot uw kritische kanttekeningen over het taalgebruik, wij zullen hier in de verdere ontwikkeling naar de RES 2.0., waarbij ook sprake zal zijn van verdere concretisering, meer aandacht aanbesteden.</p>		

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	planMER	RES 2.0.
Z8	<p>afhandeling en helaas afwijzing van mijn bezwaar. De gemeente Nieuwkoop was “in geen velden of wegen” te bekennen “. Kunnen we dezelfde taakopvatting van de RES-organisatie verwachten bij de besluitvorming over de plaatsing van windturbines en zonneweiden (bij ons in de achtertuin), zoals dat nu ook gebeurt bij de behandeling van bezwaarprocedures binnen de gemeente Nieuwkoop? Waar is de behandelend ambtenaar en de verantwoordelijke portefeuillehouder? Door deze “vage” overheid en de helaas daarbij optredende bureaucratie (alles moet eventueel bij de Raad van State getoetst kunnen worden, dus “leve de dossiervorming”), kunnen bizarre ambtelijke documenten ontstaan. Een voorbeeld daarvan destilleer ik uit enige recente RES-documenten welke opgevoerd worden als bewijsmateriaal bij het keuzeproces om middels het MER-rapport “Plan-MER” de energietransitie te faciliteren in ons leefgebied (Langeraar/Papenveer) binnen de gemeente Nieuwkoop. De hieronder geel gearceerde tekstdelen zijn m.i. een optimale illustratie van vaag/wollig/bedekkend taalgebruik, wat tot effect heeft dat de niet-ingevoerde, maar wel belangstellend en betrokken burger aan het twijfelen brengt: wat bedoelen ze nu en wat staat ons in de toekomst te wachten ? Dit taalgebruik heeft als gevolg dat die burger afhaakt en aangeeft “we zien het wel, want het gebeurt toch zoals ze het willen”.</p> <p>Ik citeer nu uit het PlanMER zelf en uit een van de bijlagen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>in het alternatief [Natuur worden] de volgende gebieden vermeden: - landschapstypen met de waarde ‘openheid’ of ‘kleinschaligheid’ zoals aangeduid in de Kwaliteitskaart en Gebiedsprofielen van de provincie Zuid-Holland.</i> • <i>Inde voetnoot:1 Droogmakerijen zijn hierop een uitzondering. Deze gebieden zijn wel opgenomen in het alternatief Landschap, omdat de grootschaligheid van dit landschapstype mogelijk kansen biedt voor de landschappelijke inpassing van windturbines en zonneparken</i>			

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	planMER	RES 2.0.
Z8	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Geschikt voor zon (groen) of geschikt te maken (geel): voor de hele regio opnieuw vrijwel uitsluitend het wijde poldergebied om Langeraar en Papenveen</i> • <i>Ook grootschalige droogmakerijen zijn niet op voorhand vermeden in het alternatief Landschap. Hoewel dit landschap wordt gekenmerkt door 'openheid', heeft het ook een grootschalig karakter. Grootschalige openheid past bij de schaal van de voorgenomen ontwikkelingen en biedt daarom mogelijk kansen voor ruimtelijke inpassing voor windturbines of zonne-energie. Deze gebieden zijn daarom opgenomen als zoekgebied binnen het alternatief Landschap</i> • <i>Zoals uit de verschillende kaarten is op te maken, is de westelijke zijde van het plangebied overwegend ongeschikt voor het inpassen van zonneparken. Kansrijker zijn de centrale en oostelijke gebieden; zo zijn de veenweide- en droogmakerijenlandschappen relatief geschikt voor grootschalige inpassing. De onverveende bovenlanden bieden mogelijkheden voor kleinschalige inpassing. Het inpassen van reguliere windturbines (3,6 MW) is -op basis van onderzoek op dit niveau- onder voorwaarde mogelijk in zowel grootschalige als kleinschalige landschappen. Inpassing van innovatieve windturbines binnen de kleinschaligere landschappen is daarentegen niet wenselijk.</i> <p>Wat betekent het bovenstaande taalgebruik voor de belangstellende burger, die graag de overheid van advies dient en daarom een Zienswijze indient ?</p> <p>3. Wat lijkt er mis te gaan ?</p>			

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	planMER	RES 2.0.
Z8	<p>Hierna nog een recent voorval over een bestuurlijke valkuil, welke m.i. nu al zichtbaar is in ons RES-gebied. Hoe denkt de RES-organisatie en daarmee de direct verantwoordelijke gemeenteraad/ambtenaar/portefeuillehouder daar mee om te gaan?</p> <p>Doordat de plaatselijke RES-organisatie voortvarend bezig is met het onderzoek naar de mogelijke plaatsing van windturbines en zonneweiden, draait de geruchtenmachine reeds in volle gang: het (b)lijkt dat boeren, gehuisvest in mogelijke keuze-gebieden, zich reeds aan het oriënteren zijn in de mogelijkheid van uitkoop/compensatie/langdurige verpachting/etc. van hun landbouwgrond ten faveure van de plaatsing van zonneweiden en/of windturbines. In deze situaties zijn ook al projectontwikkelaars gesignaleerd welke reeds “van de hoed en de rand weten” en al aantrekkelijke financiële voorstellen hebben gedaan. Is deze RES-organisatie daarvan op de hoogte en hoe denkt men te voorkomen dat vroegtijdige en wellicht manipulatieve voorstellen een objectief en zo transparant mogelijk keuze- en plaatsbepalings-proces voor wind - en zon garanderen: we rekenen op een betrouwbare overheid . Ter illustratie van mijn vraagstelling stuur ik een kopie van een recent artikel in de Volkskrant al bijlage mee.</p> <p>4. Vragen aan onze Overheid.</p> <p>(blijkbaar de RES-organisatie aanspreekbaar via het mail-adres: RES@hollandrijnland.nl)</p> <p>Ik sluit deze zienswijze af met een aantal vragen welke gebaseerd zijn op de hierboven geschetste RES-ontwikkelingen en verzoek deze puntsgewijs te becommentariëren en zo mogelijk schriftelijk te beantwoorden.</p> <p>Ad.1. Extra aandacht voor de betrokkenheid van de burgers.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Herkent u mijn analyse en vraagstelling ?			

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	planMER	RES 2.0.
Z8	<ul style="list-style-type: none"> • Hoe denkt u de noodzakelijke burgerparticipatie in de gemeente Nieuwkoop en vooral in de kernen Langeraar en Papenveer te vergroten en de direct aanwonenden te informeren ? <p>Ad.2. Met welke overheid hebben we eigenlijk te maken ?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Herkent u mijn analyse en vraagstelling ? • Kan er meer helderheid komen over de inrichting van de RES-organisatie en of en hoe de lokale gemeenteraden daar bij betrokken zijn geweest. • Is daar over , conform de WOB, informatie voor burgers beschikbaar ? • En..., hoe denkt u de toegankelijkheid/leesbaarheid van uw RES-documenten te verbeteren ? <p>Ad.3. Wat lijkt er mis te gaan ?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Herkent u mijn analyse en vraagstelling ? • Hoe transparant is het keuzeproces voor de burgers/direct belanghebbenden ? • Kunnen we de in de bijlage geschetste ontwikkeling voorkomen ? • Is er ook in de RES-Holland/Rijnland sprake van “voorkennis bij projectontwikkelaars” en zo ja, hoe denkt de RES-organisatie daar mee om te gaan ? <p>En nog wat concretere vragen vanuit overleg met de burens.....</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. klopt het dat o.a. de kernen Langeraar en Papenveer in de (nabije) toekomst geconfronteerd kunnen worden met de plaatsing van zonneweiden, en vooral gesitueerd in de Wassenaarse en Vier-Ambachtspolder ? 2. Is daarom een eventuele plaatsing van (innovatieve) windturbines daarmee van de baan ? De plaatsing van deze windturbines zou ook al onmogelijk zijn vanwege de beperking door vlieghoogte vanuit Schiphol. 	<p>Naar aanleiding van uw concretere vragen (1,2 en3) merken wij op dat meer aspecten een rol dan enkel de milieu(gerelateerde) aspecten. Financieel economische haalbaarheid, draagvlak onder</p>	<p>Uw reactie geeft geen aanleiding tot aanpassing van het planMER</p>	<p>Wij zijn ten allen tijde bereid na te denken over mogelijke verbeteringen in het RES-proces.</p>

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	planMER	RES 2.0.
Z8	<p>3. de gemeente Nieuwkoop heeft vergevorderde plannen om in de Wassenaarse polder woningbouw te realiseren en wel in het deel Langeraar-Noord (is reeds gaande) en op termijn ook in Langeraar-Zuid.</p>	<p>inwoners en ook bestuurlijke wensen en afspraken zijn belangrijk. De constatering bijvoorbeeld dat zon enkel op basis van de milieuregelgeving in een bepaald gebied mogelijk is, maar economisch niet haalbaar en/of zonder voldoende draagvlak is, zal de eindstreep (concrete uitvoering) zeer waarschijnlijk niet halen. Ook kunnen andere plannen ervoor zorgen dat in gebieden waar de planMER mogelijkheden ziet, dit niet kan worden uitgevoerd. Dit zal in de nadere verfijning/concretisering naar RES 2.0 en verder blijken.</p>		<p>Wel merken wij op dat het RES-proces ook een lokale gemeentelijke component heeft. De RES-regio kan wat betreft deze punten niet spreken voor de lokaal gerichte vragen.</p>
Z9	<p>Inspreker heeft naast een uitgebreide toelichting de volgende vragen gesteld. Tevens is uitdrukkelijk gevraagd deze vragen te beantwoorden.</p> <p>A. Bewoners in Nieuwkoop weten niet meer waar ze met deze PlanMER aan toe zijn</p> <p>1 Begrijpt u dat door deze verschillende signalen van de verschillende overheden onze bewoners in verwarring zijn?</p> <p>2 Nieuwkoop sluit windturbines uit. Kunt u ons garanderen dat dit standpunt ook in het regionale beleid en in het PlanMER wordt geaccepteerd en bevestigd?</p> <p>3. Kunnen de in dit PlanMER voor het “geschikt maken” dwingend gestelde Voorwaarden en Maatregelen de beslissingsbevoegdheid van Nieuwkoop (en dus ook van de sectortafels en bewoners) bij het opstellen van een eigen afwegingskader en vergunningenbeleid belemmeren?</p>	<p>Met betrekking tot de punten 1, 2, 3, 4 en 5 merken wij op dat het planMER een onderzoeksrapport is naar de (on) mogelijkheden van de toepassing van o.a. wind en zon voor duurzame opwek in de gehele RES-regio. Het planMER gaat <i>niet over het besluit</i> om wel of geen windturbines en/of zonnevelden te plaatsen.</p>	<p>Uw reactie geeft geen aanleiding tot aanpassing van het planMER</p>	<p>Wij nemen uw reactie mee in de verdere ontwikkeling van de RES 2.0.</p>

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	planMER	RES 2.0.
Z9	<p>4.Zijn de Voorwaarden en Maatregelen van dit PlanMER op geen enkele wijze dwingend voor een ProjectMER?</p> <p>5.Kan dit strategische PlanMER, zoals in het voorbeeld van de projectontwikkelaar, een rol spelen?</p> <p><i>B. Plannen zijn niet haalbaar maar gebieden worden “geschikt gemaakt” met een wereldvreemde en ongeloofwaardige argumentatie.</i></p> <p>1.Bent u het met ons eens dat de eerste constatering “niet haalbaar” juist is maar dat daarna de milieuverkenning, om alsnog aan het gewenste aantal terabytes te komen, te veel vanuit een kokervisie heeft plaatsgevonden.</p> <p>2. Bent u met ons van mening dat een te smalle visie het gevaar in zich bergt van het gebruik van paardenmiddelen (“geschikt maken”, “inpasbaar maken”) en van “jumping to conclusions” wat betreft de geschiktheid van (polder)landschappen?</p> <p>"</p> <p>"</p>	<p>Daarnaast heeft de gemeente Nieuwkoop haar eigen verantwoordelijkheid en juridische mogelijkheden om op concrete locaties wel of geen wind of zon toe te laten. Net zoals haar keuze om een eigen kanskaart te publiceren Zoals in de inleiding van deze notitie is aangegeven, is concrete doorgang van projecten afhankelijk van meerdere aspecten. Milieu is één van deze aspecten.</p> <p>1. Wij delen deze mening niet</p> <p>2. Het planMER is een onderzoeksrapport dat alleen vanuit milieuperspectief inzicht geeft in de (on) mogelijkheden voor de realisatie van duurzame opwek van elektra (zon en wind) en warmte. Het planMER richt zich niet op een besluit voor realisatie van wind-en/of zonneparken.</p>	<p>Uw reactie geeft geen aanleiding tot aanpassing van het planMER</p> <p>Uw reactie geeft geen aanleiding tot aanpassing van het planMER</p>	<p>n.v.t.</p> <p>n.v.t.</p>

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	planMER	RES 2.0.
Z9	<p>3. Bent u met ons eens dat de zonnevelden en windturbines niet simpelweg in te passen zijn enkel door ze naar de randen te schuiven?</p> <p>4. Door windturbines en zonnevelden naar de randen te schuiven mag voor experts de openheid, het weidse karakter en structuur zo behouden lijken. Begrijpelijk, want vanachter hun computer bekijken zij het landschap in vogelvlucht, op kaarten, wat kennelijk leidt tot Hineininterpretieren, een soort bedrijfsblindheid. Bent u met ons eens dat het weidse karakter niet bewaard blijft door alleen deze maatregel ?</p> <p>5. Vindt u het ook vreemd dat de opstellers voor zonneparken en voor windturbines bij het “geschikt maken” soortgelijke voorwaarden en maatregelen hanteren, terwijl dit totaal verschillende objecten zijn met een andere impact? Vindt u dat ook tekenend voor de te zwakke onderbouwing?</p>	<p>3., 4. en 5. Elke ruimtelijke ontwikkeling heeft invloed op het landschap. Het beperken van de effecten op landschappelijke kenmerken, zoals openheid, begint bij de locatiekeuze. Het planMER geeft aan dat het aanleggen van windturbines en zonnevelden aan de randen van open landschappen daarvoor een passende mogelijkheid <i>kan</i> zijn. Dat neemt niet weg dat verdere inpassing op projectniveau nodig is om de impact op het landschap te beperken. Voor windturbines gaat het daarbij bijvoorbeeld om opstellingsmogelijkheden (denk aan een lijn- of clusteropstelling), voor zonneparken kan gedacht worden aan de aanplant van bosschages. Dergelijke inpassingsmaatregelen dienen echter uitgewerkt te worden op projectniveau. Daarover gaat het planMER niet en dus zijn dergelijke randvoorwaarden hierin niet opgenomen.</p>	<p>Uw reactie geeft geen aanleiding tot aanpassing van het planMER</p>	<p>n.v.t.</p>

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	planMER	RES 2.0.
Z9	<p>6. De werkwijze van de experts (beschouwing in vogelvlucht, kaartjes, geen veldwerk) leidt tot onaannemelijke uitspraken. Bent u met ons eens dat de gehanteerde Maatlat ongeloofwaardig is door volstrekte onderschatting van de effecten (“licht negatief”) van de grootschalige installaties op het landschap?</p> <p>En dat die effecten niet “te beperken/voorkomen” zijn met inpassingsmaatregelen die uitsluitend het verplaatsen naar de randen behelzen?</p> <p>7. Bent u het met ons eens dat het van een kokervisie getuigt dat de opstellers kennelijk niet beseffen dat juist als die installaties op de randen van polders en dorpen worden geplaatst de bewoners daar het meest mee geconfronteerd worden en last van hebben?</p> <p>8. Acht u het ook mogelijk dat in het bureauonderzoek door bedrijfsblindheid de menselijke maat verloren is gegaan? " "</p> <p>9. Bent u met ons van mening dat de stelling dat inpassing met het gebruik van bomen niet overal mogelijk is in gebieden met grootschalige openheid vanwege “aantasting van de landschappelijke waarden” een gevolg is van kokervisie waarbij geen ruimte was voor de effecten op bewoners maar alleen voor de mening van ingenieurs aan de tekentafel ?</p>	<p>De gehanteerde werkwijze in het rapport is passend bij het doel en globale karakter van het planMER.</p> <p>7. De hindereffecten op omwonenden worden beoordeeld onder het thema ‘leefomgeving’. Het advies om windturbines aan de randen van polders en dorpen te realiseren is gegeven vanuit landschappelijk perspectief. Bij de uitwerking van projecten wordt wel degelijk rekening gehouden met normen die gelden vanuit geluid, slagschaduw en veiligheid.</p> <p>8. en 9. Neen, Het betreft hier onderzoek uitgevoerd door een zeer gerenommeerd onderzoeksbureau, in samenwerking met de Omgevingsdienst West-Holland. Bovendien is dit planMER voorgelegd aan de commissie m.e.r. Voor hun advies verwijzen wij naar A en de bijlage van deze notitie. Voor het overige verwijzen wij naar de antwoorden hierboven.</p>	<p>Uw reactie geeft geen aanleiding tot aanpassing van het planMER</p> <p>Uw reactie geeft geen aanleiding tot aanpassing van het planMER</p> <p>Uw reactie geeft geen aanleiding tot aanpassing van het planMER</p>	<p>n.v.t.</p> <p>n.v.t.</p> <p>n.v.t.</p>

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	planMER	RES 2.0.
Z9	<p>10. Meent u ook dat de enige afbeelding in het rapport die hiervan een beeld moet geven om de in de voetnoot besproken redenen niet klopt en geflatteerd is ?</p> <p>11. Meent u ook dat de claim dat door plaatsing langs de randen zowel het “karakter” als de “openheid” van de polder zou worden behouden, ongefundeerd/niet onderbouwd is? In Bijlage VII: Visualisaties (laatste hoofdstuk) staan afbeeldingen van verschillende landschapstypen, maar geen visualisaties van de zonnevelden in die landschappen</p> <p>12. Een visueel oordeel op dit PlanMER kan dus niet gegeven worden terwijl juist dat voor alle betrokkenen erg belangrijk is. Als de visualisaties alsnog zijn gemaakt dient alleen al hierom het PlanMER opnieuw als concept ter inzage gelegd te worden. Bent u ook die mening toegedaan en zo niet, waarom niet?</p> <p>13. Bent u ook van mening dat de mantra over de voorwaarden en maatregelen die in het PlanMER talloze keren terugkeert over de rechtlijnige structuren, het open karakter en de polderranden, allen een degelijke onderbouwing missen? Bent u bereid het concept wat betreft de niet onderbouwde Voorwaarde “aan de</p>	<p>10. Het is niet duidelijk naar welke afbeelding en voetnoot wordt verwezen.</p> <p>11. en 12. In het planMER staan een aantal visualisaties (afbeeldingen 1.15, 7.28,7.29 en 7.30) die een beeld geven van (het verschil in) de impact van de ontwikkelingen van kleine turbines, grote turbines en zonneparken in het landschap. De landschappelijke effectbeoordeling wordt daarnaast niet enkel op deze visualisaties gebaseerd, maar vooral op de verschillende gebiedstypen die binnen de regio aanwezig zijn en bijbehorende landschappelijke kwaliteiten. Deze analyse is passend bij het doel en de diepgang van dit planMER. Aanvullende visualisaties zijn pas relevant als op projectniveau potentiële opstellingsvarianten in beeld zijn.</p> <p>13. en 14. Vanuit landschappelijk perspectief vinden wij de beoordelingen voldoende onderbouwd. Wij kunnen de</p>	<p>Uw reactie geeft geen aanleiding tot aanpassing van het planMER</p> <p>Uw reactie geeft geen aanleiding tot aanpassing van het planMER</p> <p>Uw reactie geeft geen aanleiding tot</p>	<p>n.v.t.</p> <p>Wij nemen uw reactie mee in de verdere ontwikkeling van de RES 2.0.</p> <p>n.v.t.</p>

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	planMER	RES 2.0.
Z9	<p>randen van de polder”, de Maatregelen en de ongeloofwaardige Maatlat te herzien, juist vanwege de gebrekkige onderbouwing maar ook vanwege de grote impact die ze hebben?</p> <p>14. Verwacht u ook dat dit ongefundeerde beperkende beleid onder bewoners veel protest en weerstand gaat opleveren, te vergelijken met huidige verzet tegen windturbines op land?</p> <p>C. Inpassing van zonnevelden kan beter en zelfs wetenschappelijk onderbouwd worden maar dat ontbreekt in het PlanMER</p> <p>1. Vindt u ook dat het hele Wageningse onderzoek uit 2019, dat verricht is op basis van een motie in de Tweede Kamer en in opdracht van en gefinancierd door het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit is uitgevoerd, in het kader van het Beleidsondersteunend onderzoekthema 'Ecologische Basiskwaliteit Land' bij de effecten op het milieu in dit PlanMER betrokken moet worden? Bent u bekend met het feit, vastgesteld door het Wageningse wetenschappelijk onderzoek, dat vooral experts aan zeer open landschappen een hoge waarde toekennen ('kernkwaliteit') terwijl dit door 'gewone burgers' veelal niet wordt gedeeld?</p> <p>"</p> <p>"</p> <p>"</p> <p>"</p> <p>"</p> <p>"</p> <p>"</p>	<p>effectbeoordelingen in het milieueffectrapport niet aanpassen naar aanleiding van protest en weerstand: dit gaat ten koste van de objectiviteit van de onderzoeken. Wel kunnen gemeenten in een integrale afweging over de locatiekeuze van wind- en zonneparken, de bezwaren vanuit de omgeving meewegen in hun besluit.</p> <p>1. Wij delen uw mening niet dat dit rapport in dit stadium moet worden betrokken in het planMER. Voor verschillende landschapstypen is (in het provinciaal beleid) openheid als kernkwaliteit aangewezen. Daarom beoordelen wij in de landschapsbeoordeling onder andere de effecten op die openheid. Omdat de beleving van het landschap voor iedereen verschillend is, kunnen wij de beoordeling in het planMER niet bijstellen op basis van de waardering van omwonenden. Zoals hierboven toegelicht kunnen gemeenten wel in een integrale afweging over de locatiekeuze van wind- en</p>	<p>aanpassing van het planMER</p> <p>Uw reactie geeft geen aanleiding tot aanpassing van het planMER</p>	<p>Wij nemen uw reactie mee in de verdere ontwikkeling van de RES 2.0.</p>

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	planMER	RES 2.0.
Z9	<p>"</p> <p>"</p> <p>"</p> <p>"</p> <p>2. Vindt u ook dat dit in het PlanMER meegewogen moet worden? Bent u ook van mening dat de onderbouwde opvattingen over de beleving van zonnevelden door burgers in het andere onderzoek van de Universiteit Wageningen een volwaardige plaats moeten krijgen bij de herziening van dit concept PlanMER? Bent u ook van mening dat er daardoor geen plaats kan zijn voor dwingend gestelde voorwaarden in het PlanMER? Dus niet: moet langs de randen en dient aan te sluiten op ... en zeker geen verboden op afschermende beplanting in polders? Bent u met ons van mening dat gemeenten in dit opzicht niet beperkt moeten worden in hun beslissingsvrijheid, dat de inpassing geheel aan hen moet worden overgelaten bij een concreet project? Bent u met ons van mening dat het leefmilieu en de beleving, de belangen van burgers onterecht geen rol spelen in deze strategische PlanMER?</p> <p>De ervaring van burgers en gemeenten leert dat sancties nodig zijn om de hinder en overlast bij grote industriële energie-opwekking te beperken. Zou u in het strategische PlanMER bij zonnevelden als sanctie de mogelijkheid dat de exploitant geen vergoeding voor de opgewekte stroom ontvangt zolang de zonnepanelen onvoldoende onttrokken blijken te zijn aan het zicht van omwonenden (onvoldoende houtwallen, bosplantsoenen et cetera) willen opnemen?</p> <p>Of bent u van mening dat in een PlanMER met de belangen van burgers, zoals bij de beleving van zonnevelden, geen rekening hoeft te worden gehouden?</p>	<p>zonneparken, de bezwaren vanuit de omgeving meewegen in hun besluit.</p> <p>2. Dit zijn wij niet van mening. Binnen het schaalniveau van het planMER is op gebiedsniveau gekeken naar (on)mogelijkheden. Dit is een onderwerp dat van belang is bij de keuze van concrete locaties. Hierin spelen de afzonderlijke gemeenten, bij een vaststelling van bijvoorbeeld het omgevingsplan en bij concrete omgevingsvergunningen een cruciale rol. Tot slot gaat deze planMER alleen in op de (on)mogelijkheden op gebiedsniveau. Er is geen sprake van een 'dictaat' over waar wel en geen duurzame opwek moet worden gerealiseerd.</p> <p>Bij het realiseren van duurzame energie-opwek spelen meer aspecten een rol dan enkel de milieu(gerelateerde) aspecten. Financieel economische haalbaarheid, draagvlak onder inwoners en ook bestuurlijke wensen en afspraken zijn belangrijk.</p>	<p>Uw reactie geeft geen aanleiding tot aanpassing van het planMER</p>	<p>n.v.t.</p>

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	planMER	RES 2.0.
Z9	<p>Zonnevelden op plassen in het Groene Hart is door burgers in o.a. petitie als ronduit absurd als mogelijkheid van tafel geveegd. Heeft u een verklaring voor het ontbreken van common sense bij de opstellers?</p> <p>Vindt u ook dat, om de menselijke maat te behouden, de zeer precieze en wetenschappelijke evaluaties door de Universiteit Utrecht van de ervaring van Nederlandse burgers in Houten met de overlast van windturbines niet hadden mogen ontbreken in het PlanMER?</p> <p><i>D. Het PlanMER is alleen gericht op de doelstelling, te smal met de nadelen van dien</i></p> <p>1. In deze kokervisie moet het landschapsvriendelijke provinciale beleid voor het Groene Hart gedegradeerd worden. Bent u met ons van mening dat dit niet hoeft als er breder wordt gekeken naar meer aanvaardbare manieren van energie-opwekking, zoals zon op dak en zonnevelden op verloren stukken grond, b.v. tussen kassen? Bent u ook van mening dat suggesties in dit PlanMER om het veiligheidsbeleid in verband met de vlieghoogte van vliegtuigen ter wille van energie-opwekking terug te dringen buiten de orde zou moeten zijn? Bent u met ons van mening dat die suggestie geen kans maakt vanwege het standpunt van de ILT?</p>	<p>De constatering dat bijvoorbeeld zon enkel op basis van de milieuregelgeving in een bepaald gebied mogelijk is, maar economisch niet haalbaar of onvoldoende draagvlak heeft, zal de eindstreep (concrete uitvoering) niet halen.</p> <p>1. De RES verkent de mogelijkheden om zon op dak en zon op verloren stukken grond toe te passen. Dit is echter niet voldoende om de energiedoelstelling te behalen. Het is ook noodzakelijk om naar andere bewezen technieken te kijken: windenergie en zon op veld, die voor 2030 realiseerbaar zijn. Gezien de vele ruimtelijke en milieutechnische belemmeringen in het gebied, is het daarbij ook noodzakelijk om de mogelijkheden te verkennen voor plaatsing van windturbines en zonneparken in het Groene Hart en nabij Schiphol. Het betreft hier een onderzoeksrapport, uitgevoerd door een extern bureau, met als doel om op een objectieve en navolgbare</p>	<p>Uw reactie geeft geen aanleiding tot aanpassing van het planMER</p>	<p>Wij nemen uw reactie mee in de ontwikkeling van de RES 2.0.</p>

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	planMER	RES 2.0.
Z9	<p>Er was geen enkele betrokkenheid van burgers bij het opstellen van dit Plan MER. Bent u met ons van mening dat ook in het stadium van een strategische MER betrokkenheid van burgers niet gemist kan worden en dat die participatie niet beperkt mag worden tot later bij concrete projecten waar burgers alleen nog maar binnen de lijntjes mogen kleuren?</p> <p>2. Bent u met ons van mening dat een strategische MER die zowel aan participatie van burgers als aan gezondheidseffecten bij burgers geen aandacht geeft, geen voorwaarden en maatregelen voor de inpasbaarheid kan invoeren die een grote impact op die burgers zullen hebben?</p> <p>Acht u het juist dat het PlanMER wel de impact van grootschalige energie-opwekking onderzoekt op de habitat van dieren, maar slechts zeer beperkt die op de habitat van de menselijke bewoners? Bent u op de hoogte van het wetenschappelijk evaluatieonderzoek in Houten door de Utrechtse universiteit waarin jarenlange evaluaties staan van overlast van windturbines? Waarom wordt de ontwikkeling, ook in Nederland, van nieuwe normen, die in de richting zullen gaan van de</p>	<p>wijze de milieuaspecten van de keuzen in de RES in beeld te brengen. Het gaat hierbij niet om de wenselijkheid van deze keuzen.</p> <p>In hoofdstuk 7 van de Wet milieubeheer staat beschreven op welke momenten er inspraak mogelijk is. De eerste mogelijkheid was bij de Notitie Reikwijdte en Detailniveau. Deze heeft van 12 november 2020 gedurende een periode van 6 weken ter visie gelegen. Hierop kwamen achttien reacties binnen. Daarna is conform de Wet milieubeheer het opstellen van het concept-planMER ter visie gelegd. Daarnaast wordt opgemerkt dat ook is vastgelegd aan welke eisen een planMER dient te voldoen.</p> <p>2. Onder het thema leefomgeving is de hinder door geluid en slagschaduw beoordeeld. In bijvoorbeeld Duitsland wordt inderdaad een ander type normering toegepast (10x tiphoogte) dan in Nederland. Omdat het planMER betrekking heeft op het realiseren van duurzame energie op</p>	<p>Uw reactie geeft geen aanleiding tot aanpassing van het planMER</p> <p>Uw reactie geeft geen aanleiding tot aanpassing van het planMER</p>	<p>n.v.t.</p> <p>De ontwikkeling met betrekking tot de normen voor windturbines worden nauwlettend gevolgd en meegenomen in de ontwikkeling van de RES 2.0</p>

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	planMER	RES 2.0.
Z9	<p>internationaal aanvaarde minimale afstand van 10x de tiphoogte tussen bebouwing en windturbines niet vermeld?</p> <p>3. Waarom hebben de opstellers van dit PlanMER het advies van de toezichhoudende Commissie MER over afstemming met aangrenzende regio's over de energietransitie met speciale aandacht voor het Groene Hart niet gevolgd? Waarom wordt het (PARK²) rapport van de Provinciale Adviseurs waar de Commissie MER op wijst in een kadertje afgedaan als "een advies, geen beleidsdocument" waar "formeel niet aan getoetst hoeft te worden"?</p> <p>E. Een bredere kijk geeft meer en betere oplossingen</p> <p>Kunt u als opdrachtgever van dit PlanMER en als bevoegd gezag de garantie geven dat, ondanks de tendens waar ook dit strategische PlanMER aan bijdraagt, de door Nieuwkoop gestelde grenzen en haar, van de regionale lijn afwijkende denkwijze, gerespecteerd zullen worden door de regio? De beantwoording van deze vraag is voor ons als dorpsraad van belang omdat wij deze denkwijze van de gemeente</p>	<p>Nederlands grondgebied, wordt ook aan de Nederlandse normen getoetst. Het planMER maakt geen vergelijkingen van normen tussen landen.</p> <p>3. De RES-processen van de omliggende regio's liepen parallel met ons proces, waardoor ontwikkelingen in deze regio's nog onvoldoende concreet waren om mee te nemen in onze planMER. Het PARK² advies is een advies dat niet dezelfde status heeft als overige beleidsdocumenten. Het is niet vastgesteld waardoor gemeenten er ook niet aan hoeven te toetsen. De adviezen zijn daarnaast algemeen/op principeniveau. Het bevat geen duidelijke 'criteria' om aan te toetsen in het planMER.</p>	<p>Uw reactie geeft geen aanleiding tot aanpassing van het planMER</p>	<p>Wij nemen uw reactie mee in de ontwikkeling van de RES 2.0.</p>

² PARK-advies : Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit (PARK). Dit is een ruimtelijk expert en adviseert de provincie bij veranderingen en ontwikkelingen op regionaal niveau. Door zijn onafhankelijke positie heeft de PARK een belangrijke rol binnen het publieke debat over de inrichting van de leefomgeving in Noord-Holland. De PARK geeft gevraagd en ongevraagd advies, organiseert onderzoek, gesprekken en ateliers. Zie ook hoofdstuk 3, paragraaf 3 van de planMER.

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	planMER	RES 2.0.
Z9	<p>Nieuwkoop ondersteunen en actief vanaf het begin betrokken willen zijn bij het opstellen van een afwegingskader voor zonnevelden. Bij dat opstellen moet wel bekend zijn wat de legitieme kaders zijn waarbinnen dat kan gebeuren</p> <p><i>F. Diametraal hier tegenover staat het resultaat van de kokervisie in het PlanMER.</i></p> <p>1. Ingenieurs, experts dienen te streven naar zuivere objectiviteit maar moeten in dit PlanMER ook esthetisch, dus per definitie subjectief oordelen. Bent u met ons van mening dat die oordelen in dit PlanMER te veel een ééndimensionaal technologisch karakter hebben? En dat, naast het raadplegen van recent wetenschappelijk belevingsonderzoek (Wageningen, Houten), participatie van burgers in een vroeg stadium het verlies van de menselijke maat had kunnen voorkomen?</p> <p>2. En in Bijlage VI p. 7: “Ook grootschalige droogmakerijen zijn niet op voorhand vermeden in het alternatief Landschap. Hoewel dit landschap wordt gekenmerkt door ‘openheid’, heeft het ook een grootschalig karakter. Grootschalige openheid past bij de schaal van de voorgenomen ontwikkelingen en biedt daarom mogelijk kansen voor ruimtelijke inpassing voor windturbines of zonne-energie. Deze gebieden zijn daarom opgenomen als zoekgebied binnen het alternatief Landschap.” De kaartjes in het PlanMER (bij voorbeeld op p. 160) kleuren de akkerbouwvelden in</p>	<p>Het betreft hier een onderzoeksrapport naar de (on) mogelijkheden van de toepassing van duurzame opwek van energie. Dit rapport sluit een van de regionale lijn afwijkende denkwijze niet uit. Zelfs op locaties waar dit rapport mogelijkheden ziet, kan een gemeente of provincie in haar besluitvorming vanaf afwijken. Deze afwijking kan ook plaatsvinden aan de hand van nader milieu-onderzoek ten behoeve van een concrete locatie.</p> <p>1. Het planMER gaat alleen over de (on)mogelijkheden voor milieu. Andere even relevante aspecten (zoals omgevingsbelangen) zijn geen onderdeel van het planMER, maar van het RES-proces.</p> <p>2. Het planMER zoekt naar mogelijkheden en onmogelijkheden voor de ontwikkeling van zonnevelden of windturbines. Deze ontwikkeling gaat gepaard met mogelijke milieueffecten, waaronder op het landschap. De landschappelijke effecten zijn van</p>	<p>Uw reactie geeft geen aanleiding tot aanpassing van het planMER</p> <p>Uw reactie geeft geen aanleiding tot aanpassing van het planMER</p> <p>Uw reactie geeft geen aanleiding tot aanpassing van het planMER</p>	<p>Wij nemen uw reactie mee in de ontwikkeling van de RES 2.0.</p> <p>n.v.t.</p> <p>n.v.t.</p>

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	planMER	RES 2.0.
Z9	<p>het oostelijk gebied van Kaag en Braassem en rond de Langeraarse Plassen in Nieuwkoop allemaal geel aan. Afbeelding 9.3 Samenvattende potentiekaart zonneparken In de regio zag de gemeente vóór het PlanMER de bui al hangen: de energie-opwekking zou voor een groot deel in Nieuwkoop (en Kaag en Braassem) landen. In dit fragment staat in feite dat polders puur en alleen geschikt zijn omdat ze groot zijn en je er dus grote dingen in kwijt kan. Bent u met ons van mening dat dit een zeer povere argumentatie is, in de zin van grote stappen snel thuis? De gevolgen van die gebreken zijn helaas verreikend: Bent u het met ons en de gemeente Nieuwkoop eens dat volgens dit PlanMER de energie-opwekking voor een boven proportioneel deel in Nieuwkoop (en Kaag en Braassem) zal landen?</p> <p>3. Bent u het met ons eens dat door die smalle insteek de conclusie dat de centrale en oostelijke gebieden voor het inpassen van zonneparken geschikt (te maken) onvoldoende onderbouwd wordt? Vindt u ook dat een PlanMER van die situatie dan een adequaat en inzichtelijk beeld moet scheppen van wat het plan betekent voor</p>	<p>dusdanige aard, dat deze beter passen in een grootschalig landschap dan in een kleinschalig en besloten landschap. Zo kan de grootschaligheid en het karakter van het landschap voor een groot deel behouden blijven bij de realisatie van een zonneveld of windturbine. Vanwege de omvang van het gebied wordt het weidse karakter beperkt aangetast door de realisatie van een zonnepark aan de rand van het gebied. Bij een kleinschalig landschap wordt de gebiedskarakteristiek in grotere mate aangetast. Dit maakt dat de grootschalige landschappen meer mogelijkheden bieden voor de ontwikkeling van zonnevelden. Dit is terug te zien op kaart 9.3 (samenvatting effectbeoordelingen - zon).</p> <p>3. Het planMER geeft alleen inzicht in de (on)mogelijkheden op gebiedsniveau. Hierin past geen nadere detaillering in hectare. Hiervoor is onderzoek op</p>	<p>Uw reactie geeft geen aanleiding tot aanpassing van het planMER</p>	<p>Wij nemen uw reactie mee in de verdere concretisering en ontwikkeling van de RES 2.0.</p>

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	planMER	RES 2.0.
	<p>ons landschap en leefomgeving? Aan te geven in maat en getal, bijvoorbeeld het aantal hectares zonnevelden?</p> <p>4. “Om bescherming te zoeken tegen bestuurlijke druk” hanteert Nieuwkoop daarom een productieplafond van 0,08 TWh duurzame elektriciteit per jaar op land in 2030. Dat kan zonder de in het PlanMER voorgeschreven voorwaarden en regels. Door dit plafond wijkt de gemeente af van de regionale lijn. De gemeente Nieuwkoop zoekt bescherming tegen bestuurlijke druk door een productieplafond duurzame elektriciteit te hanteren, maar wijkt daardoor af van de regionale lijn. Kunt u aangeven of de regionale lijn dan wel de lijn van de gemeente in de praktijk tot 2030 bepalend is?</p>	<p>locatieniveau nodig. Dit wordt nog uitgewerkt in de RES 2.0.</p> <p>4. Met betrekking tot het productieplafond van de gemeente Nieuwkoop, is dit een keuze van de gemeente zelf. Wij nemen hier kennis van.</p>	<p>Uw reactie geeft geen aanleiding tot aanpassing van het planMER</p>	<p>n.v.t.</p>
Z10	<p>De insprekers zijn fel tegen de plaatsing van windmolens, niet alleen bij Akzo, maar ook voor wat de andere 35 aangewezen locaties in onze drukbevolkte regio, om de volgende redenen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De overlast vanwege te verwachte slagschaduw, laagfrequent geluid. Huisartsen waarschuwen voor de geestelijke en lichamelijke gevolgen die windturbines op omwonenden hebben. Alom buitelen wetenschappers en natuurexperts over elkaar heen om te waarschuwen voor horizonvervuiling, slagschaduw, laagfrequent geluid, knipperende lichten en dramatische gevolgen voor insecten en vogels. Recent waarschuwden meer dan 100 medici en paramedici een brandbrief omdat ze ‘ernstige zorgen’ hebben over de nadelige gezondheidseffecten van windturbines in de directe nabijheid van woningen. De provincie Zuid-Holland toont zich huiverig tegenover de bouw van nog meer windturbines in deze dichtstbevolkte provincie. De Wereld Gezondheidsorganisatie WHO luidt de noodklok over gezondheidsrisico’s voor omwonenden. Kortom, de tijd dat ‘iedereen’ achter windenergie stond, is allang voorbij. 	<p>Wij danken u voor uw uitgebreide reactie en nemen kennis van uw standpunt. De door u gemaakte opmerkingen, in combinatie met de bijgevoegd literatuur gaat meer in op de effecten op locatieniveau. Zeer belangrijk en essentieel maar niet passend bij het detailniveau van een planMER. Uiteraard nemen wij uw standpunt met bijgevoegde literatuur wel mee in de ontwikkeling naar een meer gedetailleerde RES 2.0.</p>	<p>Uw reactie geeft geen aanleiding tot aanpassing van het planMER</p>	<p>Wij nemen uw reactie mee in de verdere ontwikkeling van de RES 2.0.</p>

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	planMER	RES 2.0.
Z10	<ul style="list-style-type: none"> - De overlast vanwege de horizonvervuiling. Er zijn plekken aangewezen waar we nu nog vrij uitzicht hebben over polderlandschap en weilanden en toeristische routes bij Lisse, Noordwijk en Noordwijkerhout. Dat is een plek pal naast een nieuwbouwwijk bij Holiday Inn in Leiden. Dat zijn ook plekken nabij snelwegen en zelfs chemische industriële bedrijven zoals Akzo in Teylingen. Als op genoemde 35 plekken daadwerkelijk windmolens komen, leert een simpel rekensommetje dat de skyline van de Leidse en Alphense regio en die van de Duin- en Bollenstreek erdoor gedomineerd wordt. Er zal geen plek meer zijn waar je ze niet ziet. En denk niet dat het om ‘jongens’ gaat zoals bij de A4/A44 ter hoogte van Burgerveen. Die zijn enkele tientallen meters hoog. Of zoals de windmolens bij Heineken in Zoeterwoude: ‘slechts’ tachtig meter hoog. Bij de nieuwe plannen gaat het om joekels van 200 meter – of zelfs nog hoger. Hoger dan de Euromast. Daar mogen de inwoners van de regio naast wonen of recreëren (denk aan het Valkenburgse Meer, denk aan de Leidsevaart, denk aan de bollenvelden). 			
Z10	<ul style="list-style-type: none"> - De te geringe afstand tot bebouwing. In onze nog voller te bouwen regio (want grote woningnood) zullen vele van die kolossen verrijzen op enkele honderden meters afstand van woonhuizen. Dat terwijl wordt gesproken over de toekomstige afstand tot bebouwing van waarschijnlijk 10 x de tiphoogte van de windturbines. Zoekgebieden worden daardoor kleiner of moeten zelfs vervallen. Voorbeelden: de nieuw te bouwen wijk met duizenden woningen bij Valkenburg versus de geplande turbines bij het Valkenburgse Meer, de geplande nieuwe wijk Valkenhorst met circa 7000 woningen. - De te geringe opbrengst van windmolens. Alom is bekend dat energie van windmolens slechts voor 1,83 procent bijdraagt in onze totale energiebehoefte (CBS, 2019). Windenergie is qua levering ook 			

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	planMER	RES 2.0.
Z10	<p>onbetrouwbaar. In Duitsland is dit jaar een record aantal kolen gestookt omdat er te weinig wind was.</p> <ul style="list-style-type: none"> - De ondemocratische besluitvorming. De besluitvorming is – net als in de rest van Nederland – ondoorzichtig en de communicatie gebrekkig. Er is ook maar één doel in de campagne: er worden windmolens geplaatst, of u het nou leuk vindt of niet. Het is een dictaat. - De onderlinge verdeeldheid. Niet alleen hebben wij inwoners van de regio geen enkele inspraak in deze ‘transitie’, de overheden zijn het onderling ook niet eens. Een voorlopige opsomming: <ul style="list-style-type: none"> • De gemeenteraad van Oegstgeest wil geen windmolens in of in de buurt van de gemeentegrens (Akzo in Teylingen, Oegstgeester Courant, 4 juni 2020). • De gemeente Wassenaar keert zich ronduit tegen de plannen om drie molens bij het Valkenburgse meer te bouwen. Wassenaar zegt sowieso liever geen windmolens te hebben om de natuurlijke omgeving te behouden, aldus wethouder R. Bloemendaal (Unity, zie site). • Gemeenteraadsleden van Teylingen reageren verbaasd over een persbericht van B & W dat de gemeente haar bijdrage wil leveren aan de klimaatdoelstellingen, terwijl de voorlopige uitkomsten van het participatietraject is dat er geen steun is voor windmolens en zonneweides. • De provincie Zuid-Holland heeft zelf al aangegeven grote vraagtekens te zetten bij de komst van meer windmolens. Veel regionale bestuurders prefereren zonne-energie boven windenergie (NRC, 15 juni 2020). • Inwoners van Hoogmade protesteren tegen de geplande turbines van 150-200 meter in hun gemeente. De petitie richt zich tegen te verwachten continue geluidsoverlast en bij calamiteiten levensbedreigende situaties bij 			

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	planMER	RES 2.0.
Z10	<p>huizen, het spoor, de A4 en hoogspanningsmaten. (Leidsch Dagblad, 14 mei 2021).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ook massaal protest tegen de 240 meter hoge turbines die in Zoeterwoude en Alphen aan den Rijn moeten komen. Er zijn meer dan 800 handtekeningen gezet door inwoners van Alphen, Hazerswoude, Koudekerk en Zoeterwoude. (Leidsch Dagblad, 12 mei 2021). • De VVD-fracties van Nieuwkoop, Alphen aan den Rijn en Kaag en Braassem willen niet beslissen over plaatsing van windmolens (Leidsch Dagblad, 17 mei 2021). <p>- Voortschrijdend inzicht. De afgelopen jaren heeft ons <i>Comité tegen Dreiging Windmolens bij Akzo</i> tientallen rapporten en artikelen onder ogen gekregen waarin wordt gewaarschuwd tegen de psychische en lichamelijke gevolgen van windmolens. Want er wordt steeds meer bekend over de gezondheidsschade die windturbines veroorzaken. Zo stuurden zes artsen uit Amsterdam onlangs ene rapport naar de gemeenteraad. Hun conclusie: de laagfrequente tonen die windturbines produceren, veroorzaken stress, slaapproblemen en een grotere kans op hoge bloeddruk en hartinfarcten. Binnenkort verschijnt ook een literatuuronderzoek van de gerenommeerde audioloog Jan de Laat (LUMC) dat suggereert dat grote windturbines dicht bij woonwijken wel degelijk schadelijk kunnen zijn.</p> <p>Pas op de plaats nodig. We zouden RES c.q. Liesbeth Spies dringend willen verzoeken niet kritiekloos en paniekerig door te drammen, maar pas op de plaats te maken, ergo: aan de noodrem te trekken. Het tij is nu nog te keren om te voorkomen dat we in onze al overvolle Randstad worden opgezadeld met een woud aan windmolens, die onze woonomgeving en gezondheid ernstig beschadigen.</p>			

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	planMER	RES 2.0.
Z11	<p>Hierbij treft u onze zienswijze aan op de planMER.</p> <p>Algemeen:</p> <p>1. Het planMER is over het algemeen slecht leesbaar door de lage resolutie van de opgenomen kaarten. Hoewel de planMER geen uitspraken doet over exacte begrenzingen van bijvoorbeeld geluids-afstandcontouren, is het moeilijk oriënteren op de kaart. Dit door ontbreken van duidelijke topografie en wegen/spoorlijnen.</p> <p>2. In het planMER is geen rekening gehouden met vastgesteld provinciaal beleid met betrekking tot het Groene Hart. De geschiktheid van zoekgebieden Wind / Zon dienen hierop getoetst te worden. Hoofdrapport, p71, alternatief natuur: Ons inziens is er ten onrechte een grote witte vlek rond Hoogmade. De witte vlek overlapt met weidevogelgebied aan beide zijden van de A4. Ook overlapt de witte vlek met hoge dichtheden van soorten (zie afbeelding 4.2). In het gebied onder de witte vlek is dus (ten dele) sprake van concentratie beschermde soorten.</p> <p>Verzoek: kaarten een beoordelingen hierop aanpassen.</p>	<p>1.. Wij merken op het kaartmateriaal bedoeld is om gebieden aan te geven. Een hogere resolutie zou hiermee een nauwkeurigheid weergegeven en suggereren die niet terecht is.</p> <p>2. Zoals toegelicht in het planMER, is het niet de bedoeling om in de alternatieven alle effecten op het betreffende thema bij voorbaat uit te sluiten (dat is ook niet mogelijk). Wel zijn in de alternatieven de meest onwenselijke locaties voor het alternatief natuur vermeden (Natura 2000- en NNN-gebieden). Voor weidevogelgebieden en andere ecologische effecten zijn in het planMER analyses uitgevoerd om de effecten nader in beeld te brengen. Daaruit zijn ook negatieve effecten beschreven die voortkomen uit het plaatsen van wind- en zonneparken in weidevogelgebieden.</p>	<p>Uw reactie geeft geen aanleiding tot aanpassing van het planMER</p> <p>Uw reactie geeft geen aanleiding tot aanpassing van het planMER</p>	<p>Naar mate de zoekgebieden concrete zoeklocaties worden en uiteindelijk projectlocaties, zal het kaartmateriaal nauwkeuriger worden.</p> <p>n.v.t.</p>

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	planMER	RES 2.0.
Z11	<p>3. Hoofdrapport, p72, alternatief leefomgeving De gehanteerde afstandcriteria voor windmolens zijn gebaseerd op een inmiddels niet meer geldig activiteitenbesluit. Hierdoor zou in de planMER gemotiveerd moeten worden waarom de gehanteerde afstandnormen niet leiden tot onaanvaardbare hinder in de leefomgeving. De planMER heeft zelf geen onderbouwde motivatie, of berekeningen. Wij komen tot de conclusie dat het gehanteerde kader in de planMER (de afstandsnormen afgeleid uit het niet meer geldende activiteitenbesluit) , niet houdbaar is. De planMER gaat bij beoordeling geluidsoverlast er van uit dat alleen geluidshinder door windmolens optreedt. Wij zijn van mening dat in de planMER onvoldoende rekenschap is gegeven van geluidscumulatie rond Hoogmade door HSL, A4, N446, nieuwe vliegroutes Schiphol. Wij vragen U dit wel mee te nemen.</p> <p>Samenvattend: Wij zijn van mening dat dit alternatief geschrapt dient te worden uit de planMER en opnieuw gedaan te worden zodra er nieuwe richtlijnen zijn. Of Holland Rijnland moet met een eigen, gemotiveerd en onderbouwd kader komen, dat aansluit op de uitspraken van het EU-Hof dat er geen verslechtering mag optreden in de leefomgevingskwaliteit ten gevolge van nieuwe activiteiten.</p> <p>Verzoek: Schrappen van de analyse, inclusief doorwerking naar overige delen in de planMER van kansrijke gebieden gebaseerd op een inmiddels achterhaald normenkader en onvoldoende rekening te houden met cumulatieve effecten.</p> <p>4. Hoofdrapport p73, alternatief draagvlak Onduidelijk is bij wie er draagvlak is. Inmiddels is door diverse raadsbesluiten (genomen voor publicatie van de planMER) duidelijk in welke gebieden er wel/geen draagvlak is voor wind en zon. Wij duiden in ieder geval op gebrek aan draagvlak voor plaatsing langs de HSL in Hoogmade en langs de N446 in Hoogmade.</p> <p>Verzoek: aanpassen van dit alternatief op basis van raadsbesluiten genomen voorafgaand aan vaststelling planMER en reacties van inwoners nabij zoekgebieden.</p>	<p>3. Met betrekking tot de normen voor windturbines en de uitspraak van de Raad van State verwijzen wij u naar onze uitleg in de inleiding en hoofdstuk 6, paragraaf 3.3. van het planMER.</p> <p>Geluid van windturbines in cumulatie met andere geluidsbronnen is beschreven in paragraaf 8.3.2. Voor cumulatieve effecten gelden geen normen. Daarom zijn deze niet doorslaggevend voor de locatiekeuze in deze fase van de energietransitie. Op projectniveau worden cumulatieve effecten in meer detail beschreven en beoordeeld.</p> <p>4. Het alternatief draagvlak is gelijk aan de concept-RES kaart. Dat betekent dat er op basis van de concept-RES bestuurlijk draagvlak was voor deze zoekgebieden. Het alternatief wordt niet aangepast.</p>	<p>Wij hebben het planMER op dit onderdeel tekstueel aangevuld</p> <p>Uw reactie heeft niet geleid tot aanpassing van het planMER</p>	<p>De ontwikkelingen met betrekking de normen voor windturbines worden nauwlettend gevolgd en meegenomen in de ontwikkeling van de RES 2.0.</p> <p>n.v.t.</p>

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	planMER	RES 2.0.
	<p>Hoofdrapport p85. Thema Geluid Het gehanteerde activiteitenbesluit is inmiddels achterhaald door uitspraak van de raad van state. Juist vanwege de onvoldoende onderbouwing en aantoonbaarheid van schadelijke effecten van geluid op mensen / leefomgeving is het besluit niet meer geldig. De maatlat op p88, tabel 6.12 is hiermee niet onderbouwd en daarmee geen maatstaf voor de categorieën. Zie voor overige motivatie kopje Hoofdrapport, p72, alternatief leefomgeving Verzoek: schrappen van de beoordeling op thema geluid in de planMER P124, Leefomgeving Zie reactie onder thema geluid. Het gehanteerde afweegkader is niet onderbouwd / rechtsgeldig. Analyse in dit deel van de planMER niet houdbaar. Verzoek: kaarten 7.14 t.m 7.17 schrappen</p>	<p>Met betrekking tot het aspect geluid verwijzen wij u naar de naar de sub-paragraaf (1.8) met betrekking tot de uitspraak van de Raad van State in Hoofdstuk 1 van deze notitie, alsmede hoofdstuk 6, paragraaf 3.3. van het planMER. Uit deze toelichting blijkt voldoende wat ons standpunt is.</p>	<p>Wij hebben de planMER op dit onderdeel tekstueel aangevuld</p>	<p>De ontwikkelingen met betrekking tot de normen voor windturbines worden nauwlettend gevolgd en meegenomen in de ontwikkeling van de RES 2.0.</p>
Z12	<p>Bijgaand treft u mijn zienswijze aan naar aanleiding van de planMer van de RES 1.0. Ik behoud mij het recht voor om aanvullingen en wijzigingen na te sturen op deze zienswijze. Ik heb kennis genomen van de door Holland Rijnland opgestelde planMER bij het rapport RES 1.0 dat door u aan de raden ter vaststelling is toegestuurd. Het is een indrukwekkend rapport met veel informatie. Ik heb twee procedurele punten en een aantal inhoudelijke punten bij het rapport.</p> <p>Procedureel</p> <p>1. De RES is door de gemeenteraden vastgesteld. De raden zijn immers het bevoegd gezag in deze. Welk orgaan stelt de MER vast en wat is daarbij de procedure? Ik heb deze vraag aan uw contactpersoon gesteld, maar nog geen antwoord ontvangen. Ik neem aan dat ook de MER door de gemeenteraden wordt vastgesteld.</p>	<p>1. Het planMER is een onderzoeksrapport dat formeel niet hoeft te worden vastgesteld. Sommige overheidsorganen kennen hiervoor wel een eigen beleid, maar dit is extra ten opzichte van de wettelijke bepalingen. Dit planMER voor een RES is pilot en daarmee een nieuw fenomeen voor de RES-regio.</p>	<p>Uw reactie heeft niet geleid tot aanpassing van het planMER</p>	<p>n.v.t.</p>

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	planMER	RES 2.0.
Z12	<p>2. Het ontwerp van de MER is op 7 juli 2021 ter visie gelegd met gelegenheid om tot 1 oktober 2021 zienswijzen in te dienen. Op zich lijkt dit een redelijke termijn, ware het niet dat de bekendmaking uiterst karig heeft plaatsgevonden. Bovendien heeft de aankondiging midden in de vakantieperiode plaatsgevonden. Bij navraag is gebleken dat er drie bekendmakingen bekend zijn: het Gemeenteblad van Leiden en in twee edities van het Leidsch Dagblad. Dit betekent dat de bekendheid bij de inwoners van Holland Rijnland zeer beperkt is. Het medium van de lokale weekbladen is helemaal niet gebruikt. Ik taxeer dat deze werkwijze geen recht doet aan de geest van de in de wet daarvoor gestelde eisen</p>	<p>Wij verwijzen u ook naar de subparagrafen 1.2, 1.3 en 1.4. in de inleiding. Deze paragrafen hebben betrekking op de vraag wat een planMER is, wat is onderzocht en de Positionering van het planMER</p> <p>2. Met betrekking tot de tervisielegging is, naast de wettelijke verplichtingen, het altijd een keuze, hoever te gaan met publiceren. Deze keuze is ook altijd arbitrair. Hoewel hier sprake is van een vrijwillige planMER, zijn wij wel van mening te voldoen aan de vereisten voor tervisielegging. Met betrekking tot de weekbladen. Publicatie van een persbericht is de verantwoordelijkheid van de betreffende gemeente. Uiteraard kan een en ander veel beter en hebben wij wel gevoel bij uw kwalificatie "Karig". Vanuit die gedachten nemen wij uw opmerkingen ter harte en zullen dit meenemen bij de verdere ontwikkeling van de RES 2.0.</p>	<p>Uw reactie heeft niet geleid tot aanpassing van het planMER</p>	<p>n.v.t.</p>

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	planMER	RES 2.0.
Z12	<p>Inhoudelijk</p> <p>In het ontwerp MER rapport wordt voor de normstelling voor windturbines aangesloten bij het Activiteitenbesluit en de Activiteitenregeling Milieubeheer. In haar uitspraak van 30 juni 2021 heeft de Raad van State de toepassing van deze algemene normen vernietigd. Zij zijn in strijd met het Europees recht. Voor Nederlandse windturbinenormen is een milieubeoordeling voor geluid, slagschaduw en veiligheid nodig. Deze bedoelde beoordeling heeft nog niet plaats gevonden, waardoor de gebruikte normen in het Activiteiten-besluit en –regeling niet gebruikt kunnen worden. In de ontwerp MER voor de RES Holland Rijnland heeft deze beoordeling eveneens niet plaatsgevonden.</p> <p>Vanwege de geconstateerde omissie heeft het Rijk aangegeven dat het opstellen van gevalideerde normen 2 tot 3 jaar in beslag gaat nemen. De ontwerp Mer behoeft daarom een aanvulling waarin de milieubeoordeling wordt uitgewerkt. Zonder deze aanvulling kan de MER niet worden vastgesteld. Er is dan geen plan MER.</p> <p>De RES is in de zin van het Verdrag van Aarhus en de SMB-richtlijn een plan of programma met aanzienlijke milieugevolgen en dient te worden voorzien van een MER.</p> <p>Derhalve kan de RES 1.0 niet worden vastgesteld ingevolge het besluit van de Raad van State, ingevolge het Nevele arrest van het hof van Justitie in Luxemburg en het Verdrag van Aarhus.</p> <p>Voor het overige heb ik nog een aantal vragen en gewenste aanvullingen:</p> <p>a. In het rapport wordt een tweetal turbines gepresenteerd met elk een vermogen van 3,6 en 5,6 MW. Inmiddels is er uit economische overwegingen sprake van turbines van 8 MW met een hoogte van ca. 200 m. Dit type maakt meer geluid,</p>	<p>a. Het planMER heeft tot doel na te gaan wat de hoeken van het speelveld kunnen zijn. Hier is</p>	<p>Uw reactie heeft niet geleid tot</p>	<p>Wij nemen uw reactie mee in de</p>

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	planMER	RES 2.0.
Z12	<p>maar er zijn er minder nodig. Omdat deze grotere turbines meer gebruikelijk worden is het van belang dat dit type ook in de MER wordt meegenomen of, indien bekend, het type turbine waarvoor wordt gekozen.</p> <p>b. In de MER wordt geen onderscheid gemaakt in het geluidsniveau overdag en dat in de nacht. Het is van belang het geluidsniveau in de nacht afzonderlijk aan te geven, omdat juist in de nacht er een duidelijk bron bij komt als gevolg van windturbines. Bovendien gelden voor de nachtelijke uren strengere normen.</p> <p>c. In hoofdstuk 7.3 wordt niets vermeld over slagschaduw</p>	<p>gekozen voor een tweetal in Nederland veel voorkomende typen windturbines op land. De ontwikkelingen gaan snel, niet alleen bij grotere turbines, maar ook bij kleinere turbines. Gezien het doel van de planMER, heeft het uitwerken van meerdere typen windturbines geen toegevoegde waarde. Uiteraard kan dit in een later stadium, waarbij meer zicht is op concrete locaties, heel anders liggen.</p> <p>b. De Nederlandse normen zijn gebaseerd op een gemiddelde. Dit betekent dat er een rekenformule achter de 47 dB Lden norm zit. Lden staat voor 'level day, evening, night'. Als voldaan kan worden aan deze 47 dB Lden norm, wordt (vrijwel) altijd voldaan aan de 41 dB Lnight norm. Met de strengere normen die gedurende de nacht gelden is dus rekening gehouden in het planMER.</p> <p>c. In het planMER zijn de slagschaduweffecten onderzocht en gepresenteerd in hoofdstuk 8. In hoofdstuk 7 zijn enkel de</p>	<p>aanpassing van het planMER</p> <p>Uw reactie heeft niet geleid tot aanpassing van het planMER</p> <p>Uw reactie heeft niet geleid tot aanpassing van de planMER</p>	<p>ontwikkeling van de RES 2.0.</p> <p>n.v.t.</p> <p>n.v.t.</p>

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	planMER	RES 2.0.
Z12	<p>d. Hoewel de gepresenteerde afbeeldingen niet echt duidelijk zijn heb ik de volgende vraag: Is de conclusie juist dat volgens afbeelding 7.17 In Sassenheim geen ruimte is voor innovatieve turbines ? En zo ja, welke kaders worden gesteld voor de plaatsing van innovatieve turbines.</p>	<p>milieueffecten gepresenteerd die bepalend kunnen zijn bij de locatiebepaling van windturbines. Slagschaduw effecten zijn goed te mitigeren door toepassing van een stilstandvoorziening. Daarmee zijn slagschaduw effecten niet doorslaggevend voor de locatiekeuze van windturbines. De mitigatieopgave voor slagschaduw moet in een latere fase verder worden uitgewerkt op projectniveau.</p> <p>d. Afbeelding 7.17 laat de gebieden zien die buiten beschouwing blijven omdat: (1) er sprake is van o.a. bebouwing of infrastructuur, (2) een risico vormen voor de vergunbaarheid (rood) omdat ze - ook met toepassing van mitigerende maatregelen- niet geschikt zijn voor innovatieve windturbines in lijnopstelling omdat niet voldaan kan worden aan de normen uit het Activiteitenbesluit, en (3) enkel vergunbaar zijn als er mitigerende maatregelen worden toegepast. De bebouwing in Sassenheim is daarmee uitgesloten voor</p>	<p>Uw reactie heeft niet geleid tot aanpassing van het planMER</p>	<p>n.v.t.</p>

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	planMER	RES 2.0.
Z12	<p>e. De informatie over slagschaduw is niet volledig. Het is van belang voor de twee turbinetypen te weten hoe groot de slagschaduwcontour is en wat de omvang in tijd is bij lage zonnestanden. Dit geldt ook indien wordt uitgegaan van turbines van ca. 200 m hoog.</p> <p>f. In het rapport wordt gerekend met een geluidsnorm van 47 dB. Voor warmtepompen wordt momenteel met een norm van maximum geluid op de gevel van 40 dB gerekend. Deze norm wordt nog te hoog geacht en er lopen studies om dit naar 30/27 dB te verlagen. Tegen deze achtergrond lijkt het aangewezen dat voor windturbines een vergelijkbare norm wordt gehanteerd. In ieder geval een norm van 40 dB of lager. Daarom is het wenselijk ook de geluidscontouren aan te geven voor 40 dB voor drie turbinehoogten.</p>	<p>innovatieve turbines, voor het buitengebied geldt dat dit afhankelijk is van de afstand tot woningen. Hierbij is in het planMER getoetst aan de kaders uit het Activiteitenbesluit. Omdat deze normen momenteel niet zonder onderbouwing toegepast mogen worden, moet de gemeente daarnaast gebiedsspecifieke normen vaststellen. Dit is geen onderdeel van voorliggend planMER.</p> <p>e. Zie beantwoording naar aanleiding van punt a, b en c.</p> <p>f. Het planMER is een eerste onderzoek naar de mogelijkheden van o.a. wind. Daarom zijn we in het planMER uitgegaan van de, op dit moment in Nederland, gebruikelijke normen. Met betrekking tot de uitspraak van de Raad van State verwijzen wij naar paragraaf 1.8. in</p>	<p>Uw reactie heeft niet geleid tot aanpassing van het planMER</p> <p>Uw reactie heeft niet geleid tot aanpassing van de planMER</p>	<p>n.v.t.</p> <p>De ontwikkelingen met betrekking tot de normen voor windturbines worden nauwlettend gevolgd en meegenomen in de</p>

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	planMER	RES 2.0.
Z12	<p>g. In Duitsland worden andere normen gehanteerd voor turbines. Daar gelden afstandsnormen tot de woonbebouwing van 10 maal de masthoogte. In afwachting van milieubeoordeling zou in de MER het effect van deze norm kunnen worden aangegeven. Het is immers een alternatief bij de gehanteerde normen en de MER is juist bedoeld om alternatieven in beeld te brengen.</p>	<p>ons algemene deel en hoofdstuk 6, paragraaf 3.3. van het planMER.</p> <p>g. In Duitsland wordt inderdaad een ander type normering toegepast dan in Nederland. Omdat het planMER betrekking heeft op het realiseren van duurzame energie op Nederlands grondgebied, wordt aan de Nederlandse normen getoetst. Hier past het betrekken van buitenlandse normen niet in. Het doel van het planMER is niet het opstellen van vergelijkingen van normen tussen landen. Het Rijk stelt momenteel een planMER op om de bestaande normen te onderbouwen, of onderbouwd nieuwe normen vast te stellen. Zie daarvoor de tekst in het algemene deel van de Nota van Antwoord.</p>	<p>Uw reactie heeft niet geleid tot aanpassing van de planMER</p>	<p>ontwikkeling van de RES 2.0.</p> <p>De ontwikkelingen met betrekking tot de normen voor windturbines worden nauwlettend gevolgd en meegenomen in de ontwikkeling van de RES 2.0.</p>

HOOFDSTUK 3 INGEKOMEN ADVIEZEN

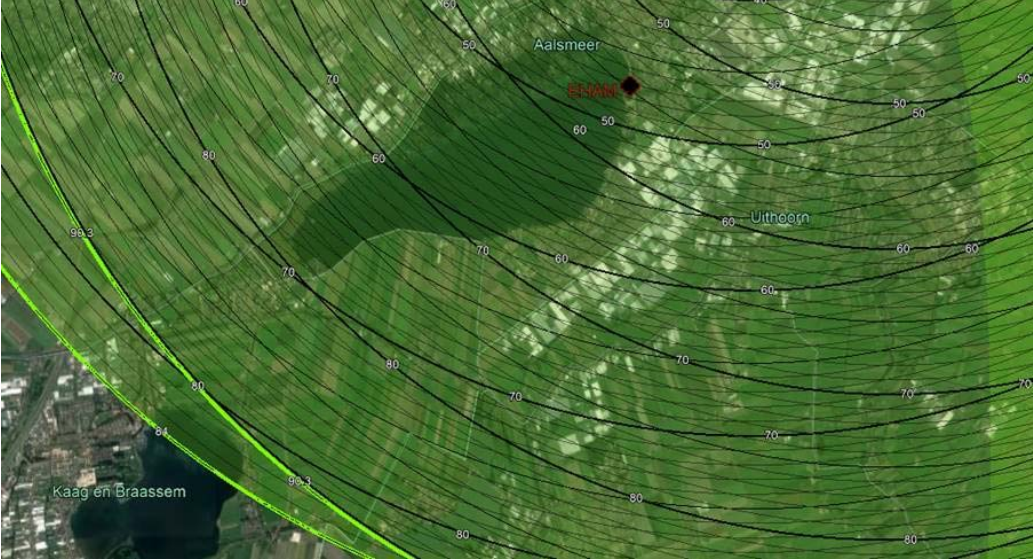

Nr.	Ingekomen Advies	Beantwoording	Aanvulling/ aanpassing concept-planMER	Betrekken bij verdere ontwikkeling RES 2.0.
A1	<p>Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, Inspectie Leefomgeving en Transport Afdeling Vergunningverlening Rail en Luchtvaart, Team Luchtruim, infra en drone operaties, is door ons gevraagd om advies over deze planMER. Zij kwamen met de volgende reactie:</p> <p>Bij paragraaf 4.2.4 Veiligheid (Luchtvaartveiligheid blz. 62 t/m 64), paragraaf 6.3.4 Veiligheid (blz. 89, 93), paragraaf 7.4.2 Effectanalyse invloed op luchtvaartveiligheid (blz. 134 en 135) van het PlanMER en bij Bijlage IV wettelijke kaders en beleidskaders (blz. 11/15) wil ik de volgende kanttekening plaatsen.</p> <p>De tekst bij deze paragrafen is niet geheel correct. De hoogtebeperking rond de luchthaven Schiphol is voor een deel van het gebied PlanMER restrictiever dan de gestelde hoogte van 150 meter (146 meter NAP). Op grond van artikel 2.2.2 van het Luchthavenindelingbesluit Schiphol (LIB) gelden er voor een gedeelte van het RES gebied hogterestricties, afhankelijk van de positie, van circa 105 meter NAP oplopend tot 146 meter NAP. Het betreft de hoogtebeperkingen voor drie startbanen. Het betreft startbaan 22 (Oostbaan), startbaan 18L (Aalsmeerbaan) en startbaan 18C (Zwanenburgbaan). Een aanvraag voor een verklaring van geen bezwaar om deze hogterestricties te overschrijden wordt niet gehonoreerd.</p> <p>Onderstaande uitsnede geeft de hoogtebeperkingen voor de drie startbanen weer. Deze hoogtebeperkingen maken deel uit van bijlage 4 van het LIB.</p>	<p>Wij danken u voor uw advies. En zullen deze verwerken in de definitieve versie van het planMER. Uiteraard zullen wij hier bij de verdere ontwikkeling van de RES 2.0 ook rekening mee houden.</p> <p>Wij hebben afbeelding 4.17 geactualiseerd en een beschrijving toegevoegd over het radarverstoringsbied behorende bij Schiphol TAR-West</p> <p>In de projectMER'en voor windenergieprojecten wordt getoetst vanuit het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) en Regeling algemene regels ruimtelijke ordening (Rarro) Voor het planMER is een toetsinghoogte die voor het gehele plangebied geldt niet locatiebepalend. Daarom is</p>	<p>Wij hebben het planMER op dit onderdeel aangevuld</p>	<p>Wij nemen uw reactie mee in de ontwikkeling van de RES 2.0.</p>

Nr.	Ingekomen Advies	Beantwoording	Aanvulling/ aanpassing concept-planMER	Betrekken bij verdere ontwikkeling RES 2.0.
A1	 <p>Artikel 2.2.4 lid 2 van het LIB is van toepassing voor de bescherming van de radars van Schiphol. Voor een gedeelte van het RES gebied geldt, afhankelijk van de positie, een hoogtebeperking van circa 60 meter oplopend tot 90.3 meter NAP. Een overschrijding van deze vlakken is mogelijk indien wordt aangetoond dat de plannen voor windturbines geen gevolgen hebben voor het gebruik van de radars.</p> <p>Onderstaande uitsnede geeft de hoogtebeperkingen voor de twee Schiphol radars weer. Deze hoogtebeperkingen maken deel uit van bijlage 4a van het LIB.</p>	dit criterium niet verder uitgewerkt in dit planMER.		

Nr.	Ingekomen Advies	Beantwoording	Aanvulling/ aanpassing concept-planMER	Betrekken bij verdere ontwikkeling RES 2.0.
A1	 <p>In het PlanMER is op blz. 135 de volgende tekst opgenomen.</p> <p><i>“Voor zowel de reguliere als de innovatieve windturbine geldt dat de hoogtebeperking op grond van wet Luchtvaart en Luchthavenindelingbesluit Schiphol worden overschreden door de tiphoogten. Daarom is het wenselijk om buiten de hoogtebeperking windturbines te plannen. Afbeelding 7.25 toont de effectbeoordeling van de gebieden vanuit Luchtvaartveiligheid. Buiten de hoogtebeperking is er geen invloed op luchtvaartveiligheid (0). Binnen hoogtebeperking van Schiphol geldt een negatieve beoordeling (-)”</i></p>			

Nr.	Ingekomen Advies	Beantwoording	Aanvulling/ aanpassing concept-planMER	Betrekken bij verdere ontwikkeling RES 2.0.
A1	<p>Gesteld wordt dat buiten de hoogtebeperkingen van Schiphol er geen invloed is op de luchtvaartveiligheid. Innovatieve windturbines met hoogtes van bijv. 246m gelegen buiten het hoogtebeperkingen gebied kunnen gezien de exceptionele hoogte wel degelijk gevolgen hebben voor de luchtvaartveiligheid. Bij de wettelijke instelling van de hoogtebeperkingen van het LIB was niet voorzien dat dergelijke hoogtes in de toekomst technisch mogelijk zouden zijn. Om te beoordelen of windturbines met dergelijke hoogtes gevolgen hebben voor de luchtvaartveiligheid blijft toetsing door ILT noodzakelijk.</p>			
A2	<p>De Luchtverkeersleiding Nederland (LVNL) heeft naar aanleiding van ons verzoek aan Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, Inspectie Leefomgeving en Transport eveneens een reactie gegeven.</p> <p>Zij maken van de gelegenheid gebruik ons te wijzen op de tekst onder Defensieradar (bladzijde 63) alsmede afbeelding 4.17 Radarverstoringengebieden (bladzijde 64), van paragraaf 4.2.4 Veiligheid. Dit ter verduidelijk en complettering.</p> <p>Zowel de tekst als de afbeelding zijn niet actueel. In de thans geldende Rarro is ook het radarverstoringengebied van de (civiele) radar Schiphol-West opgenomen. Dit houdt in dat bij locaties van windturbines die tevens vallen binnen het radarverstoringengebied van de radar Schiphol-West, ook berekeningen nodig zijn voor TAR-West (naast de berekeningen die TNO uitvoert voor de Defensie radars; het radarverstoringsonderzoek). Defensie en LVNL maken namelijk gebruik van elkaars radardata om eventuele dekkingverlies, als gevolg van nieuwe windturbineplannen, te kunnen compenseren door een andere beschikbare radar.</p> <p>Het plangebied van de RES Holland Rijnland bevindt zich ook in het radarverstoringengebied behorende bij Schiphol TAR-West. Bij doorsnijding ervan wil LVNL dan ook graag een</p>	<p>Wij danken u voor uw advies en zullen deze verwerken in de definitieve versie van het planMER. Uiteraard zullen wij hier bij de verdere ontwikkeling van de RES 2.0 ook rekening mee houden.</p> <p>Wij hebben afbeelding 4.17 geactualiseerd en een beschrijving toegevoegd over het radarverstoringengebied behorende bij Schiphol TAR-West</p> <p>In de projectMER'en voor windenergieprojecten wordt getoetst vanuit het Barro en Rarro. Voor het planMER is een toetsinghoogte die voor het gehele plangebied geldt</p>	<p>Wij hebben het planMER op dit onderdeel aangevuld</p>	<p>Wij nemen uw reactie mee in de ontwikkeling van de RES 2.0.</p>

Nr.	Ingekomen Advies	Beantwoording	Aanvulling/ aanpassing concept-planMER	Betrekken bij verdere ontwikkeling RES 2.0.
A2	<p>afschrift van het radarverstoringsonderzoek (TNO) ontvangen (mailadres is cnstoetsing@lvnl.nl) zodra deze beschikbaar komt.</p> <p>Hierbij de actuele afbeelding in de Rarro:</p> <div data-bbox="533 639 1048 1254" data-label="Figure"> <p>Bijlage 8.4 bij de Regeling algemene regels ruimtelijke ordening Kaart radarstations en radarverstoringgebieden</p> </div> <p>Het advies is dan ook de tekst (en afbeelding) in het concept PlanMer RES Holland Rijnland in overeenstemming te brengen met de huidige Rarro.</p>	<p>niet locatiebepalend. Daarom is dit criterium niet verder uitgewerkt in dit planMER.</p>		

Nr.	Ingekomen Advies	Beantwoording	Aanvulling/ aanpassing concept-planMER	Betrekken bij verdere ontwikkeling RES 2.0.
A3	<p>Dank voor de gelegenheid om vanuit Dunea advies te kunnen geven op de planMER RES Holland Rijnland.</p> <p><i>Dunea beheert duingebieden tussen Monster en Katwijk: Solleveld, Meijendel en een gedeelte van Berkheide. Dit duingebied ligt grotendeels in waterwin-en grondwaterbeschermingsgebieden. Voor iedere beschermingszone zijn regels opgenomen die activiteiten in die beschermingszones nader reguleren of verbieden en de ontwikkeling van functies uitsluit die daar niet mee verenigbaar zijn. Voor de regio Holland Rijnland zijn aardwarmte en bodemenergie een potentiële bron voor een duurzame warmtevoorziening. Bodemenergie en aardwarmte (geothermie) zijn onmisbare bronnen bij de transitie naar een duurzame energievoorziening. Ze brengen echter ook risico's met zich mee voor de kwaliteit van de bodem en het grondwater met consequenties voor de openbare drinkwatervoorziening.</i></p> <p>1. Algemene opmerkingen op planMER</p> <ul style="list-style-type: none"> In de planMER wordt een aantal keer 'waterbeschermingsgebied' genoemd (bijv. 7.5 Grondwater en afbeelding 7.26), maar deze term bestaat niet. De allesomvattende term voor beschermingsgebieden is "milieubeschermingsgebieden voor grondwater". Binnen milieubeschermingsgebieden voor grondwater, worden bij Dunea twee verschillende statussen onderkend: waterwingebied en grondwaterbeschermingsgebied. Voor meer toelichting zie de kaart in bijlage 1. We zijn tevreden dat activiteiten binnen waterwingebieden zwaar negatief worden beoordeeld en dat Dunea herhaaldelijk wordt genoemd als partij die moet worden betrokken bij boringen. <p>2. Recente ontwikkelingen: verlening opsporingsvergunningen Rijnland</p> <p>Het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) heeft in de regio Holland Rijnland aan vier bedrijven recent een opsporingsvergunning voor aardwarmte afgegeven. Dit gaat in tegen het advies wat Dunea over deze aanvragen voor opsporingsvergunningen heeft meegegeven.</p>	<p>1. Wij passen de term 'waterbeschermingsgebied' aan naar 'grondwaterbeschermingsgebied' in paragraaf 7.5 en afbeelding 7.26.</p> <p>2. Uiteraard zijn wij bereid met u in overleg te treden. Echter de RES-regio Holland Rijnland is niet het bevoegd</p>	<p>Wij hebben het planMER op dit onderdeel aangevuld</p> <p>Uw reactie heeft niet geleid tot aanpassing van de planMER</p>	<p>Wij nemen uw reactie mee in de ontwikkeling van de RES 2.0.</p> <p>n.v.t.</p>

Nr.	Ingekomen Advies	Beantwoording	Aanvulling/ aanpassing concept-planMER	Betrekken bij verdere ontwikkeling RES 2.0.
A3	<p>Deze gebieden liggen in en rondom grondwaterbeschermings- en waterwingebieden en gaan daarmee ook in tegen het planMER van Holland Rijnland (zie h.11/ p. 183): <i>“De realisatie van een geothermieproject in waterwingebieden en grondwaterbeschermingsgebieden is vanuit de Provinciale Omgevingsverordening niet toegestaan. Deze gebieden zijn daarom als sterk negatief (--) beoordeeld, omdat geothermie hier vanuit wetgeving niet haalbaar is.”</i></p> <p>Twee van de zoekvergunningen die EZK heeft afgegeven beslaan deels waterwingebied en grondwaterbeschermingsgebied. De twee andere bevatten een gebied dat van strategisch belang kan zijn voor toekomstige drinkwaterbronnen. Essentieel is dat er voldoende ruimte, bescherming en waterbeschikbaarheid is voor onze bronnen, winningen en zuiveringen. Dit betreft zowel de bestaande waterwingebieden en grondwaterbeschermingsgebieden als de gebieden die van strategisch belang zijn voor de toekomstige drinkwatervoorziening. Uitgangspunt voor de opgave nu en in de toekomst zijn onder andere de Beleidsnota Drinkwater 2021-2026 en de door de Provincie Zuid-Holland vastgestelde Drinkwaterverkenning 2040. Overheden en de drinkwaterbedrijven hebben samen een belangrijke verantwoordelijkheid als het gaat om het veiligstellen van de drinkwatervoorziening, nu én in de toekomst. Voor Dunea is het niet acceptabel dat bestaande milieubeschermingsgebieden, die van essentieel belang zijn voor de drinkwatervoorziening in Zuid-Holland, niet gerespecteerd worden en vergunningen worden afgegeven door het Rijk die schadelijk kunnen zijn voor de drinkwatervoorziening van 1,3 miljoen mensen. Dunea heeft dan ook bezwaar tegen deze opsporingsvergunningen ingediend.</p> <p>Dunea wil graag met Holland Rijnland in gesprek over de recent afgegeven opsporingsvergunningen in relatie tot deze planMER. Graag lichten wij vanuit Dunea het belang van de drinkwatervoorziening en raakvlak met deze opsporings-vergunningen toe.</p>	<p>gezag als het gaat om de opsporingsvergunningen. Dit is de provincie Zuid-Holland.</p>		

Nr.	Ingekomen Advies	Beantwoording	Aanvulling/ aanpassing concept-planMER	Betrekken bij verdere ontwikkeling RES 2.0.
A3	<p>Tevens zijn wij benieuwd naar de effectiviteit en waarde van deze planMER en het handelingsperspectief ten aanzien van dergelijke vergunningen.</p> <p>3. Valkenburgse Meer als toekomstige bron voor drinkwater</p> <p>In eerdere adviezen heeft Dunea het belang van het Valkenburgse meer voor de toekomstige drinkwatervoorziening aangekaart. In de Nota van Beantwoording van het NRD is dit punt op de volgende wijze beantwoord: <i>“In het plan MER beoordelen we de effecten van het voornemen ten opzichte van de referentie situatie. Dat wil zeggen dat we rekening houden met de huidige situatie en autonome ontwikkelingen. Autonome ontwikkelingen zijn ontwikkelingen die nog niet gerealiseerd zijn, maar waarvoor wel al een besluit is genomen (of op korte termijn wordt verwacht)” (18f).</i></p> <p>Dunea doet al geruime tijd onderzoek naar Valkenburgse Meer als bron voor drinkwater en heeft ook significante investeringen gedaan om een pilot uit te voeren om de geschiktheid van deze bron verder te onderzoeken. Dunea zit aan tafel bij diverse gemeenten en agendaert het gezamenlijk belang van de toekomstige leveringszekerheid van drinkwater in relatie tot de toename van woningen en daarmee toename van de drinkwatervraag. Ruimte voor drinkwater als toekomstige opgave staat onder andere vermeld in het rode boekje ‘Aan de slag met Hart van Holland (mei 2020)’, de visie ‘Natuurlijke Leefomgeving Hart van Holland (september 2019)’, Gebiedsvisie Mient-Kooltuin en ‘Nota van Uitgangspunten Groene Zone’ (2021). Ook in de omgevingsvisies van Leiden en Katwijk (2021) is het belang van ruimte voor drinkwater in de toekomst opgenomen. In de Omgevingsvisie Katwijk wordt hiernaar verwezen: <i>“Behoud van drinkwaterwingebied en benut kansen voor uitbreiding van dit gebied.”</i></p> <p>Bovengenoemde laat zien dat Valkenburgse Meer als toekomstige bron voor drinkwater te kwalificeren is als een ‘autonome ontwikkeling’ waar op korte termijn een besluit over wordt verwacht. Graag zien we dat het Valkenburgse Meer en omgeving wordt uitgesloten van</p>	<p>3. In het planMER (11.1.1) is expliciet opgenomen dat Dunea de realisatie van o.a. geothermie ongewenst vindt in het Valkenburgse Meer vanwege lopende onderzoeken naar mogelijkheden voor drinkwaterproductie. Omdat het Valkenburgse Meer vooralsnog niet is aangemerkt en beschermd in beleid (en onduidelijk is op welke termijn dit kan gebeuren), wordt dit niet als rood of oranje beoordeeld maar neutraal gelaten.</p>	<p>Wij hebben het planMER op dit onderdeel aangevuld</p>	<p>Wij nemen uw reactie mee in de ontwikkeling van de RES 2.0.</p>

Nr.	Ingekomen Advies	Beantwoording	Aanvulling/ aanpassing concept-planMER	Betrekken bij verdere ontwikkeling RES 2.0.
A3	<p>energievormen die de drinkwatervoorziening in gevaar kan brengen en wordt geagendeerd als een plek waar door slimme functiecombinaties recreatie, waterwinning, energie-opwekking en natuur samen kan komen.</p> <p>4. Specifieke opmerkingen DEEL B - EFFECTONDERZOEKEN ENERGIETECHNIEKEN:</p> <ul style="list-style-type: none"> • In h7.5 toelichting: Voor grondwaterbeschermingsgebied geldt dat handelingen die schade kunnen hebben op de kwaliteit van het grondwater niet zijn toegestaan. <ul style="list-style-type: none"> o Toevoeging: het gaat hier om grondwater én bodem. • In h.11/ p. 183 staat het volgende: <i>“De realisatie van een geothermieproject in waterwingebieden en grondwaterbeschermingsgebieden is vanuit de Provinciale Omgevingsverordening niet toegestaan. Deze gebieden zijn daarom als sterk negatief (--) beoordeeld, omdat geothermie hier vanuit wetgeving niet haalbaar is.”</i> <ul style="list-style-type: none"> o Toevoeging: naast geothermie moet hier ook bodemenergie genoemd worden als niet haalbaar vanuit wetgeving. • In h7.5 toelichting: [...]. Daarmee zijn windturbines en zonneparken in grondwaterbeschermingsgebieden wel mogelijk onder strenge voorwaarden. In overleg met de beheerder van de waterbeschermingsgebieden kunnen maatregelen worden opgesteld om toch binnen grondwaterbeschermingsgebieden zonneparken en/of windturbines te realiseren. De maatregelen onder zorgvuldig werken en de voorzorgsmaatregelen kunnen het effect op waterkwaliteit minimaliseren. Dunea heeft een aantal relevante voorwaarden opgenomen in de gedragscode. Er kan gedacht worden aan: [...] <ul style="list-style-type: none"> o Toevoeging: Niet Dunea bepaalt de voorwaarden. De voorschriften als er al ontheffing wordt verleend, komen uit de Provinciale Milieuvordering (PMV). • In H 9.1: <i>“Niet-haalbaar vanuit milieu of veiligheid [...] uitvoeren van bodemberoerende werkzaamheden binnen waterwingebieden.”</i> <ul style="list-style-type: none"> o Toevoeging: de conclusie ‘niet-haalbaar’ is niet correct, het is namelijk ‘verboden’. Alle activiteiten anders dan waterwinning zijn binnen waterwingebied verboden, niet alleen bodemroerende werkzaamheden. 	<p>4. Dank voor uw suggesties deze verwerken wij in het definitieve planMER.</p> <ul style="list-style-type: none"> • In 7.5 hebben wij de suggestie verwerkt • We hebben bodemenergie toegevoegd aan deze tekst • In 7.5 hebben wij uw suggestie verwerkt • In het planMER is niet haalbaar gelijk aan verboden. 	<p>Wij hebben het planMER op dit onderdeel aangevuld</p>	<p>Wij nemen uw reactie mee in de ontwikkeling van de RES 2.0.</p>

Nr.	Ingekomen Advies	Beantwoording	Aanvulling/ aanpassing concept-planMER	Betrekken bij verdere ontwikkeling RES 2.0.
A3	<p>5. Specifieke opmerkingen DEEL C - EFFECTONDERZOEKEN WARMTECHNIEKEN</p> <ul style="list-style-type: none"> 11.1.1. Invloed op grondwaterkwaliteit en waterwingebieden en grondwaterbeschermingszones. Effecten geothermie op niet-beschermde, relevante gebieden voor drinkwaterwinning: Op basis van wetgeving en beleid is het (onder voorwaarden) toegestaan dat een geothermieput wordt geboord op de grens van deze beschermde gebieden. Ook mag binnen de 100-jaarszone een geothermieproject worden opgezet. <ul style="list-style-type: none"> o Toevoeging: Dunea hanteert een 200 meter beschermingszone rondom de beschermde milieugebieden. Binnen deze zone mag ter bescherming van de drinkwatervoorziening uit veiligheidsoverwegingen geen aardwarmte (geothermie) worden aangelegd. Voor bodemenergie geldt dat open WKO (OBES) alleen is toegestaan wanneer de invloed niet tot in het grondwaterbeschermingsgebied en/of waterwingebied reikt. Eromheen ligt de 100-jaarszone (ong. 1 km). Dunea verzoekt om voor elke geothermieput die binnen deze zone is gepland, aan tafel te worden gevraagd om de impact van eventuele boringen te kunnen beperken. Het verzoek is om deze richtlijnen aan te houden (zie kaart en toelichting in bijlage 1) Op p.183 staat het volgende: <i>De gebieden rondom de beschermde gebieden zijn mogelijk kansrijk vanuit bodempotentie (zie ook 11.1.3), maar effecten op de drinkwaterwinning zijn hierbij niet uitgesloten. Deze gebieden zijn daarom als aandachtspunt opgenomen waarbij de effecten in volgende fases onderzocht moeten worden.</i> <ul style="list-style-type: none"> o Toevoeging: De kaart in 11.1 is opgesteld exact op de grens van Holland Rijnland. Voor de volledigheid in bijlage 1 de volledige kaart inclusief huidige beschermingsgebieden en zoekgebied voor drinkwater. Graag deze kaart gebruiken om de volledigheid en duidelijkheid van de (on)mogelijkheden. o Toevoeging: Vanwege het strategische belang voor de (toekomstige) drinkwatervoorziening en de gevoeligheid van het grondwatersysteem, dient het gebied ten zuiden van de Oude Rijn en ten noorden van de lijn Kokshoornlaan te Wassenaar uitgesloten te worden van geothermie en bodemenergie. Het verzoek dit aan te passen op de kaart, in lijn met jullie opmerking in de Nota van Beantwoording van het NRD waarin 'Dit [uitsluiten] moet gebaseerd zijn op 	<p>5. Bedankt voor uw toevoeging. De 200 meter beschermingszone rondom de beschermde milieugebieden is niet als zodanig vastgelegd in de PMV/POV, waardoor we dit in het planMER niet als zodanig hebben beoordeeld. De 200-meter zone is wel weergegeven op de kaart in het planMER (afkomstig uit de notitie van Dunea), maar kent in het planMER geen uitsluitingsgronden vanuit wet- of regelgeving. In de door Dunea aangeleverde informatie over milieubeschermingsgebieden m.b.t. drinkwater is dit ook</p>	<p>Uw reactie heeft niet geleid tot aanpassing van het planMER</p>	<p>Wij nemen uw reactie mee in de ontwikkeling van de RES 2.0.</p>

Nr.	Ingekomen Advies	Beantwoording	Aanvulling/ aanpassing concept-planMER	Betrekken bij verdere ontwikkeling RES 2.0.
A3	<p>wettelijke onmogelijkheden of ongewenste effecten” (18e). De mogelijke ongewenste effecten op het cruciale grondwaterlichaam moet leiden tot uitsluiting van energievormen op deze locatie.</p> <p>6. Bescherming van vitale infrastructuur <i>Door de regio Holland Rijnland loopt vitale infrastructuur voor drinkwater. Dit betreft drie grote transportleidingen, waaronder de rivierwater aanvoerleiding naar de duinen, waarvan 1,3 miljoen mensen afhankelijk zijn voor hun drinkwatervoorziening. Dunea ziet twee grote uitdagingen met betrekking tot de energietransitie en onze ondergrondse infrastructuur (drinkwaterleidingen): de ruimteclaim van warmtenetten op de ondergrond in relatie tot de drukte in de ondergrond en opwarming van ons leidingwater, met risico voor de volksgezondheid.</i></p> <p>7. Opmerkingen op planMER</p> <ul style="list-style-type: none"> Het effect van elektriciteit en warmtenetten op de kwaliteit van het drinkwater is niet opgenomen in het concept planMER. Wanneer afstand tussen een waterleiding en warmte-afgevend infrastructuur (elektriciteit- en warmte-netten) niet geborgd wordt, is opwarming van leidingwater een groot risico. Volgens het Drinkwaterbesluit mogen we drinkwater leveren met een temperatuur van maximaal 25°C. Wordt deze temperatuur overschreden dan kan dit resulteren in meer microbiologische activiteit in het leidingnet, met volksgezondheid-risico's als gevolg. In de nota van beantwoording van de NRD is dit punt (zie 18K) niet behandeld, terwijl Dunea dit risico ziet als een 'belangrijk nadelig effect', vandaar dat wij het een tweede keer aandragen. Het verzoek om dit effect te verwerken in hoofdstuk: 11.3.2 Effectanalyse warmtedistributie - Water Dunea is tevreden te lezen dat bij aanleg van de ondergrondse warmtetransportleidingen rekening moet worden gehouden met de kruising van bestaande gebruiksfuncties zoals wegen, kabels en leidingen. <p>o Toevoeging: specifiek voor drinkwaterleidingen, moet er bij het kruisen van een leiding</p>	<p>niet het geval. Wel beschrijft het planMER dat voor alle projecten binnen de 100-jaarszone nader onderzoek nodig is, waarmee het aan tafel vragen van Dunea geborgd zal zijn.</p> <p>6. Bedankt voor het benoemen van dit aandachtspunt. We nemen dit aan ter kennisgeving.</p>	<p>Uw reactie heeft niet geleid tot aanpassing van het planMER</p>	<p>n.v.t.</p>

Nr.	Ingekomen Advies	Beantwoording	Aanvulling/ aanpassing concept-planMER	Betrekken bij verdere ontwikkeling RES 2.0.
A3	<p>rekening moet worden gehouden met een minimale afstand (50cm) i.v.m. opwarming. Deze afstand wordt opgenomen in de gereviseerde NEN7171.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tabel 6.17: Afstanden tussen windturbines en veelvoorkomende objecten <p>o Toevoeging: graag de transportleidingen toevoegen aan deze tabel als kwetsbaar object met de bijhorende afstand van de bovengrondse beschermingszone. Dunea en gemeenten hanteren een bovengrondse beschermingszone rondom transportleidingen van Dunea van 2 x 9 meter voor transportleidingen >800 mm, gemeten vanaf het hart van de leiding. Bij transportleidingen <800 mm en >400 mm geldt er een beschermingszone van 2 x 5 meter. Deze beschermingszone dient geheel vrijgehouden te worden van objecten, zoals gebouwen, bomen en palen, om werkzaamheden aan deze leiding in de toekomst mogelijk te houden.</p> <p>8. Bescherming van natuur en landschap <i>Dunea beheert duingebieden tussen Monster en Katwijk: Solleveld, Meijendel en een gedeelte van Berkheide. Naast waterwin-en grondwaterbeschermingsgebied, heeft het duingebied ook een beschermde status als natuurgebied via Europese Natura 2000 (N2000) wetgeving. Binnen dit gebied gelden strikte regels voor activiteiten. N2000 beheerplannen zijn hierin leidend. De bescherming als waterwingebied en natuurgebied sluit ontwikkeling van functies die daar niet mee verenigbaar zijn uit.</i></p> <p>Algemene opmerkingen op planMER Dunea is erg tevreden dat de bescherming van natuur en landschap stevig staat in de planMER. Met name dat alle Natura2000 (N2000) gebieden zijn uitgesloten van alle energievormen. Daarnaast zijn we ook te spreken dat verschillende landschapstypes van de</p>	<p>7. Op pagina 208 is reeds opgenomen dat mogelijk sprake kan zijn van warmteafgifte van warmtetransportleidingen, en dat dit per project nader onderzocht dient te worden. Daarmee wordt rekening gehouden met warmteafgifte naar de bodem alsook naar mogelijk nabijgelegen drinkwaterleidingen. Algemeen is de verwachting dat de warmteafgifte beperkt is door isolatie, de bodemgesteldheid en de afstand tussen de warmtetransportleiding en een mogelijke drinkwaterleiding. De voorgestelde toevoegingen worden niet opgenomen in het planMER omdat dit niet bijdraagt aan de strekking van de analyse en de conclusies niet beïnvloedt.</p>	<p>Uw reactie heeft niet geleid tot aanpassing van het planMER</p>	<p>n.v.t.</p>

Nr.	Ingekomen Advies	Beantwoording	Aanvulling/ aanpassing concept-planMER	Betrekken bij verdere ontwikkeling RES 2.0.
A3	<p>Landschapsstrategie Nationaal Park Hollandse Duinen is opgenomen in het beoordelingskader en vallen onder 'Bij voorkeur te vermijden gebieden'.</p> <p>Specifieke opmerkingen</p> <ul style="list-style-type: none"> • 9.2 bij voorkeur te vermijden [...]natuur: plaatsing van windturbines aan de randen van Natura 2000- gebieden of NNN gebieden, waardoor verstoring op deze gebieden kan optreden. De verstoringcontour bedraagt circa 400 m voor reguliere windturbines en 680 m voor innovatieve windturbines; o Toevoeging: Windturbines aan de randen van Natura-2000 gebieden brengt het risico mee dat er bekabeling nodig is door N2000 gebied. Het advies is om begrenzing NPHD inclusief de bufferzone te gebruiken als gebied waar windturbines bij voorkeur te vermijden. Dat is een ruime zone rond N2000 waar verschillende waarde – landschap, natuur en recreatie – samenkomt • 7.1.1. Effectbeoordeling windturbines en zonneparken in Natura 2000-gebieden [...] Ruimtebeslag in Natura 2000-gebieden door windturbines en zonneparken is daarmee vanuit milieuperspectief niet haalbaar en als sterk negatief (--) beoordeeld o Toevoeging: Dunea is er zeer mee eens dat binnen de begrenzing van N2000 geen zonnepanelen mogen worden geplaatst. Kanttekening dat op pompstations (buiten de begrenzing, maar in de beeldvorming in de duinen) wel dubbel ruimtegebruik met plaatsing op daken en het bedrijfsterrein voor drinkwaterproductie mogelijk moet zijn. Dunea ondersteunt daarnaast de standpunten van Natuur & Milieufederaties m.b.t. de RES-en. Op 1 juli 2021 heeft de Participatiecoalitie namens o.a. NMF's de volgende aanbevelingen op een rijtje gezet voor de uitwerking van de RES: <ul style="list-style-type: none"> • Maak een regionaal afwegingskader voor de ruimtelijke keuzes en over hoe natuur en landschappelijke waarden hierin worden meegenomen. (zie Handreiking Natuur en Landschap in de RES, NMF). • Ga het gesprek aan tussen de RES-regio's en bekijk de cumulatieve effecten van energieprojecten op natuur en landschapswaarden, op regionaal en landelijke niveau. • Besteed tijd en energie aan het zoeken naar mogelijkheden voor natuurverrijking in 	<p>Bij de nadere inpassing van windturbines wordt rekening gehouden met mogelijk aanwezige kabels en leidingen, waaronder drinkwaterleidingen. Vanwege het detailniveau van dit planMER, wordt niet nader ingegaan op aan te houden afstanden tot specifieke leidingen.</p> <p>8. Bedankt voor uw suggesties en aanbevelingen. We nemen deze mee richting de vervolgfase en bij de uitwerking van mogelijke projecten. De specifieke aandachtspunten m.b.t. N2000 worden niet doorgevoerd in het planMER, omdat ze niet aansluiten bij het detailniveau van dit planMER.</p>	<p>Uw reactie heeft niet geleid tot aanpassing van het planMER</p>	<p>Wij nemen uw reactie mee in de ontwikkeling naar RES 2.0.</p>

Nr.	Ingekomen Advies	Beantwoording	Aanvulling/ aanpassing concept-planMER	Betrekken bij verdere ontwikkeling RES 2.0.
A3	<p>duurzame energieprojecten.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kijk naar de gebiedsgerichte opgave en integrale gebiedsontwikkeling, zodat er meer multifunctioneel ruimtegebruik kan plaatsvinden. Kijk voor inspiratie naar de ontwikkeling bij Energietuinen.nl 			
A4	<p>De veiligheidsregio Hollands Midden heeft in samenwerking met de GGD Hollands Midden een reactie opgesteld.</p> <p>Om de (milieu) haalbaarheid van de keuzen in de RES zo goed mogelijk te kunnen beoordelen heeft de RES-regio besloten tot het opstellen van een Milieueffectrapportage (planMER). Gebruikelijk is dat in een planMER alternatieven worden beschouwd en vergeleken. Alternatieven zullen in de loop van het proces worden ontwikkeld. Opgemerkt wordt dat voor de duurzame opwekking van elektriciteit de gepubliceerde kanskaart het vertrekpunt is.</p> <p>In onze reactie is aangegeven dat het aspect veiligheid op adequate wijze geborgd moet worden. De Veiligheidsregio Hollands Midden speelt in deze transitie, met het oog op de (fysieke) veiligheid, een belangrijke rol. Rond de energietransitie is wet- en regelgeving in veel gevallen nog niet of niet volledig op orde. Daardoor kunnen onaanvaardbare risico's buiten beeld blijven of processen stagneren. Enerzijds moet er ruimte zijn voor het stimuleren van innovatie, anderzijds moeten bevoegde gezagen risico's kunnen afwegen en maatregelen kunnen treffen zodat de risico's bij het ontwikkelen van innovatieve projecten aanvaardbaar blijven. De veiligheidsregio blijft graag in een vroeg stadium betrokken bij de vertaalslag van energieplannen naar lokaal (omgevings)beleid.</p> <p>Landelijk en lokaal wordt gewerkt aan veilige energietransitie. Daartoe wordt kennis gebundeld en ervaringen uitgewisseld. Dit wordt geborgd door dossiers over veilige energietransitie op te bouwen en handreikingen op te stellen. Ook wordt gewerkt aan een Publicatiereeks Gevaarlijke Stoffen 37 voor opslag van Lithium-ion accu's.</p>	<p>Wij danken de Veiligheidsregio en de GGD voor hun uitgebreide reactie. Wel constateren wij dat de opmerkingen veelal locatiegericht zijn. Het planMER heeft de bedoeling om de haalbaarheid te bekijken van de zoekgebieden uit de RES. Naast dat het definitieve planMER straks door de gemeenten kan worden gebruikt voor de verdere ontwikkeling van hun ruimtelijk beleid, zal het planMER ook worden gebruikt voor de verdere ontwikkeling van de RES 2.0. In dit kader zullen wij zeker gebruikmaken van uw adviezen. Ook zullen wij u op de hoogte houden van de verdere ontwikkelingen.</p>	<p>Uw reactie heeft niet geleid tot aanpassing van het planMER</p>	<p>Wij nemen uw reactie mee in de ontwikkeling van de RES 2.0.</p>

Nr.	Ingekomen Advies	Beantwoording	Aanvulling/ aanpassing concept-planMER	Betrekken bij verdere ontwikkeling RES 2.0.
A4	<p>De dossiers over veilige energietransitie van het Instituut Fysieke Veiligheid (IFV) kunnen gebruikt worden als input voor de Regionale Energie Strategie. Daarbij merken we op dat handreikingen en adviezen snel kunnen veranderen door nieuwe ontwikkelingen. De deskundigen van de veiligheidsregio en ketenpartners kunnen de veranderingen snel interpreteren en toepassen op inhoudelijke casussen en adviesaanvragen.</p> <p>Voor de concept planMER adviseren wij nu niet op specifieke locaties. Bij aanvragen voor specifieke locaties, bijvoorbeeld door gemeenten, zullen wij maatwerk advies leveren. In de bijlage zijn wel specifieke opmerkingen en advies van de Veiligheidsregio Hollands Midden en de GGD Hollands Midden opgenomen.</p> <p><i>Opmerkingen Veiligheidsregio Hollands Midden</i> Neem in het hoofdstuk 5 Veiligheid, de onderstaande overwegingen mee.</p> <p>BAL (Besluit Activiteiten Leefomgeving) In het Bal staan straks regels over de omgevingsvergunning (§ 3.2.4) en voorschriften voor een windturbine (§ 4.30). In het Bkl staan regels voor externe veiligheid (art. 5.4 1e en 2e lid, art. 11 2r lid,) geluid (art. 5.74 en 8.41 en Bijlage VII-D en E) en voor radar (art. 5.155 en Bijlage XIV-E). Daarnaast zijn artikelen 4.2 uit de Omgevingswet ('Evenwichtige toedeling van functies aan locaties') en 5.2 uit het Bkl ('Voorkomen, beperken en bestrijden van branden, rampen en crises') van belang.</p> <p>BKL (Besluit Kwaliteit Leefomgeving) Het Bkl geeft aan dat het plaatsgebonden risico van een windturbine moet worden berekend. Het Bkl geeft ook aan dat de aanwezigheid van een windturbine een risicoverhogend effect kan hebben op nabijgelegen buisleidingen en dat daar rekening mee moet worden gehouden bij het bepalen van de plaatsgebonden risicocontour van 10-6 per jaar van de buisleiding. Dit staat al beschreven in de MER.</p>			

Nr.	Ingekomen Advies	Beantwoording	Aanvulling/ aanpassing concept-planMER	Betrekken bij verdere ontwikkeling RES 2.0.
A4	<p>Beoordelen toelaatbaarheid windturbines</p> <p>Voor het beoordelen van de toelaatbaarheid van nieuwe windturbines in de directe omgeving van risicovolle bedrijven bestaat momenteel geen wettelijk toetsingskader. De Handreiking Risicozonering Windturbines en de Handleiding Risicobeoordeling Windturbines bevatten samen wel een toetsingskader en het Bkl zal na de inwerkingtreding van de Omgevingswet worden gewijzigd om dit toetsingskader wettelijk te regelen. Specifiek voor de relatie tussen windturbines en risicovolle bedrijven kan gebruik gemaakt worden van de Circulaire Windturbines. Deze is echter nog niet gepubliceerd. Dus vraag bij het voorgenomen besluit om te vergunnen advies aan de Veiligheidsregio Hollands Midden.</p> <p>Gevaren</p> <p>Er kan altijd iets mis gaan met installaties die door mensen zijn ontworpen en gebouwd. Voor windturbines zijn de gevaren in twee groepen te verdelen, te weten gevaar voor brand in of aan de windturbine en gevaar voor de directe omgeving door het vallen van (onderdelen van) de windturbine. Enkele voorbeelden van de onderliggende gevaren staan hieronder.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Brandgevaar: > blikseminslag > falen van elektrische installatie-onderdelen > hete oppervlakken > aanwezigheid van brandbare materialen. 2. Gevaar voor directe omgeving: > afbreken van de gondel > knikken en omvallen van de mast > wegslingeren van (delen van) het turbineblad > ijsafwerping. <p>Wanneer een gebouw of een infrastructureel bouwwerk geraakt wordt door een onderdeel van een windturbine, bestaat de kans op secundaire effecten. De consequenties daarvan kunnen groter zijn dan het falen van de windturbine zelf, zeker wanneer het infrastructurele bouwwerk zelf ook risico's met zich meebrengt (bijvoorbeeld gasopslag). Naast deze gevaren kan de aanwezigheid van één of meerdere windturbines zorgen voor hinder voor</p>			

Nr.	Ingekomen Advies	Beantwoording	Aanvulling/ aanpassing concept-planMER	Betrekken bij verdere ontwikkeling RES 2.0.
A4	<p>omwonenden door geluid, slagschaduw en/of obstakelverlichting. Daarnaast kunnen vogels en vleermuizen tegen windturbines opvliegen of geraakt worden door roterende bladen.</p> <p>Beheersen van risico's Het beheersen van risico's houdt in dat een mix van maatregelen getroffen wordt om de kans op een incident te voorkomen. Deze maatregelen hebben betrekking op:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. het volgen van normen, richtlijnen en best practices 2. afstand houden 3. aanvullende regels in de vergunning. Windturbines moeten in het kader van risicobeheersing voldoen aan technische veiligheidsnormen en moeten zo veel als mogelijk geplaatst worden op locaties waar de gevaren voor de omgeving minimaal zijn. <p>Afhankelijk van de locatie van de windturbine(s) en de objecten in de nabije omgeving daarvan, kunnen aanvullende maatregelen nodig zijn, die opgenomen worden in de omgevingsvergunning. Er zijn kansbeperkende maatregelen en/of effectbeperkende maatregelen mogelijk.</p> <p>Kansbeperkende maatregelen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. sectormanagement 2. verhoging van de IEC-klasse voor mast en fundering 3. verwarming in het rotorblad. <p>Effectbeperkende maatregelen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. stilleggen rotorbladen bij ijsafzetting 2. ashoogteverlaging 3. toerentalverlaging in combinatie met vermogensbeperking 4. beschermen van objecten of infrastructuur 5. versterken van objecten of infrastructuur 6. diepteligging voor ondergrondse buisleidingen 			

Nr.	Ingekomen Advies	Beantwoording	Aanvulling/ aanpassing concept-planMER	Betrekken bij verdere ontwikkeling RES 2.0.
A4	<p>Uitgangspunten bij het bestrijden van een incident bij of met een windturbine zijn:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. het veilig stellen van de omgeving van een windturbine 2. het laten afschakelen van de spanning door de exploitant 3. contact opnemen met de meldkamer voor eventuele opschaling <p>Incidentbestrijding bij een windturbine is gericht op een viertal situaties, te weten:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. brand boven in de windturbine 2. brand onder in de windturbine 3. hulpverlening boven in de windturbine 4. hulpverlening onder in de windturbine. <p>Voor iedere situatie gelden specifieke inzetstrategieën waarbij altijd geprobeerd zal worden de windturbine uit te zetten. Voor brand boven in de windturbine geldt dat de mogelijkheden om de brand te bestrijden, beperkt zijn en de risico's voor de hulpverleners groot, waardoor eventuele slachtoffers niet te redden zijn. De strategie beperkt zich dan tot het aanhouden van voldoende afstand en wachten tot het vuur gedoofd is. Voor hulpverlening boven in de windturbine kan de inzet van een hoogtereddingsteam (HRT) noodzakelijk zijn.</p> <p><i>Opmerkingen en advies GGD Hollands Midden</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Geluids-/Afstandsnormen windturbines In deze planMER is er uitgegaan van de wettelijke geluidsnormen voor windturbines van 47 dB L_{den}. Vervolgens is bepaald wat de afstand tussen een turbine en gevoelige bestemmingen moet zijn om te voldoen aan de 47 dB L_{den} op de gevel. Via deze manier wordt er geen rekening gehouden met het geluidsniveau van 41 dB L_{night}. Daarnaast adviseren wij als GGD om de WHO advieswaardes aan te houden, namelijk een gevelbelasting van 45 dB L_{den} op de gevel, in combinatie met 41 dB L_{night}. 	<p>De 47 dB L_{den} staat voor 'level day, evening, night'. Hierin is dus ook rekening gehouden met de norm tijdens de nachtperiode. In het planMER is enkel getoetst aan de 47 dB L_{den} norm en</p>	<p>Uw reactie heeft niet geleid tot aanpassing van het planMER</p>	<p>Wij nemen uw reactie mee in de ontwikkeling van de RES 2.0.</p>

Nr.	Ingekomen Advies	Beantwoording	Aanvulling/ aanpassing concept-planMER	Betrekken bij verdere ontwikkeling RES 2.0.
A4	<p>Wanneer de WHO advieswaarde wordt gerealiseerd ervaart naar verwachting 82% van de omwonende geen hinder en 18% ervaart hinder, waarvan circa 10% ernstige geluidshinder.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Beoordelingskader energietechnieken (tabel 6.3) geluidscumulatie Aangegeven in de planMER is dat de cumulatie van geluid niet-maatgevend is en dat er alleen wordt gekeken naar de overschrijding van de geluidsnorm op geluidgevoelige objecten. Wij adviseren om de cumulatieve geluidbelasting wel maatgevend te laten zijn. Dit adviseren wij omdat omwonenden wellicht naast het windturbine geluid ook blootgesteld worden aan (een combinatie van) bijvoorbeeld wegverkeer, vliegverkeer, bedrijven etc. Beoordelen van het gecumuleerde geluidsniveau lost dit probleem grotendeels op en maakt het mogelijk om een beter inschatting te maken van de te verwachte geluidshinder waardoor er betere maatregelen getroffen kunnen worden om deze te verminderen. De GGD adviseert om de <u>errr</u> te gebruiken bij het bepalen van de cumulatieve geluidsniveaus. De MGR kan milieukwaliteit vanuit gezondheidskundig perspectief ruimtelijk weergeven. Daarnaast is met de MGR mogelijk om de ziektelast van verschillende milieubelastingen (ook onder de norm) met ongelijksoortige effecten gezondheidskundig bij elkaar op te tellen (cumulatie). Maar ook de afweging van ongelijksoortige effecten is mogelijk. - Participatie De hinder die omwonenden kunnen ervaren bij de energietransitie ervaren zijn een combinatie van akoestische als niet-akoestische factoren. Bij niet-akoestische factoren kan gedacht worden aan de inpassing in het landschap en de slagschaduw van windturbines, maar ook de mate van betrokkenheid die omwonende ervaren bij de energietransitie. Een goed participatietraject kan een grote invloed hebben op de 	<p>niet aan de 41 dB Lnight norm om de volgende redenen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Een geluidsbelasting van 41 dB in zowel de dag, de avond als de nacht, komt overeen met toetsing aan de 47 dB Lden normen vanwege de daarin inbegrepen zogenaamde straffactoren. Hierbij wordt voor de avondperiode een 'straffactor' toegepast van 5 dB en voor de nacht een straffactor van 10 dB omdat geluid in de avond en nacht als hinderlijker wordt ervaren dan overdag. In de praktijk komt hierdoor de 47 dB Lden op hetzelfde neer als toetsing aan de Lnight van 41 dB. 		

Nr.	Ingekomen Advies	Beantwoording	Aanvulling/ aanpassing concept-planMER	Betrekken bij verdere ontwikkeling RES 2.0.
A4	<p>ervaren hinder door windturbines³, zonnepanelen etc. Huidige literatuur laat zien dat omwonenden die betrokken zijn bij de ontwikkeling en besluitvorming rond windturbineparken over het algemeen minder hinder ervaren door windturbines. Omwonenden kunnen al hinder van een windpark ervaren in de planfase. Daarnaast is het ook bekend uit de literatuur dat mensen die voordeel hebben van de windturbines minder hinder ervaren dan de mensen die dat voordeel niet hebben. Daarom is het in het kader van de energietransitie belangrijk om te kijken naar participatie, mede-eigenaarschap en/of financieel voordeel/compensatie. Deze onderwerpen zijn niet benoemd in de planMER. Echter is het wel heel erg belangrijk om alvast na te denken over hoe de bewonersparticipatie zo succesvol ingericht kan worden. Het is belangrijk dat bewoners weten hoe het participatieproces eruitziet, hoe en wanneer er geparticipeerd kan worden en wat er gedaan wordt met hun inbreng. Dit participatieproces moet al ingericht zijn voordat projecten concreet worden, aangezien er anders verwacht wordt dat de lokale weerstand van omwonende de energietransitie vermoeilijkt. Het <u>handboek bewonersparticipatie</u> van het RIVM kan helpen om het participatietraject vorm te geven.</p>	<p>2) Als blijkt dat niet voldaan wordt aan de geluidsnorm, wordt doorgaans eerst mitigatie toegepast gedurende de nachtperiode. Daardoor gaat het geluidniveau in de nacht omlaag waardoor eerst voldaan wordt aan de L_{night} norm (41 dB) en daarna aan de 47 dB L_{den} norm.</p> <p>Enkel voor het voldoen aan de 47 dB norm ligt een wettelijke grondslag. Vervolgens wordt beoordeeld of het cumulatieve geluidsniveau aanvaardbaar is. De norm is daarmee maatgevend, cumulatie niet. De gehanteerde methodiek in dit planMER (methode Miedema, algemene</p>		

³ Van Kamp, I., Van den Berg, G.P. Health effects related to wind turbine sound: an update. RIVM: Bilthoven, 2020.

Nr.	Ingekomen Advies	Beantwoording	Aanvulling/ aanpassing concept-planMER	Betrekken bij verdere ontwikkeling RES 2.0.
A4	<p>- Slagschaduw Mocht er slagschaduw optreden realiseer dan een stilstand voorziening. Wij adviseren om niet alleen te kijken naar de wettelijke normen maar dus ook een stilstand voorziening te realiseren als er slagschaduw optreedt onder de normen.</p>	<p>standaard) laat het niet toe de cumulatie te sommeren met een eventuele turbine. Dit moet in een vervolfase gebeuren, zodra de turbinepositie en het turbinetype bekend is.</p> <p>De MGR is een methode van het RIVM, waarbij je kunt kijken naar gezondheidseffecten als gevolg van geluid en luchtkwaliteit bij elkaar opgeteld. Deze kijkt dus niet alleen naar geluid, maar naar gezondheid integraal. Voorsnog is de methode Miedema de standaard in het beoordelen van de cumulatieve geluidniveaus, waarmee dit planMER niet werkt met de MGR-methode.</p> <p>Het planMER is een onderzoeksrapport naar de milieueffecten van de</p>	<p>Uw reactie heeft niet geleid tot aanpassing van het planMER</p> <p>Uw reactie heeft niet geleid tot</p>	<p>Wij nemen uw reactie mee in de ontwikkeling van de RES 2.0.</p> <p>Wij nemen uw reactie mee in de</p>

Nr.	Ingekomen Advies	Beantwoording	Aanvulling/ aanpassing concept-planMER	Betrekken bij verdere ontwikkeling RES 2.0.
A4		<p>toepassing van duurzame energie-opwek (wind, zon en warmte) en heeft alleen tot doel na te gaan waar nader onderzoek naar concrete locaties vanuit milieu wel of niet zinvol is. Zoals in de inleiding aangegeven, is voor de realisatie van concrete locaties (veel) meer nodig. Zeker op het niveau van planvorming op locatieniveau is bewonersparticipatie essentieel.</p> <p>In het planMER wordt o.a. onderscheid gemaakt tussen 'zondermeer' haalbaar of haalbaar met mitigerende maatregelen. Een stilstandvoorziening is een voorbeeld van een dergelijke mitigerende maatregel. Wij zijn het met dit standpunt volledig eens. Dit zal naar mate de realisatie concreter wordt, een steeds belangrijkere rol spelen.</p>	aanpassing van het planMER	ontwikkeling van de RES 2.0.

Nr.	Ingekomen Advies	Beantwoording	Aanvulling/ aanpassing concept-planMER	Betrekken bij verdere ontwikkeling RES 2.0.
A4	<p>- Geluidhinder van warmtetechnieken Warmtepompen kunnen tot hinder leiden door (laagfrequent) geluid. Vanaf 1 januari 2021 geldt dat een installatie voor warmte- of koudeopwekking een geluidsniveau van maximaal 40 dB mag hebben. De GGD adviseert, net als de Nederlandse Stichting Geluidhinder (NSG), een geluidsniveau van maximaal 30 dB voor een warmtepomp. Het geluid van een warmtepomp is geconcentreerd op één plek in de omgeving wat het eenvoudig maakt om rekening te houden met een norm van 30 dB om geluidhinder te verminderen. Er kan hierbij gedacht worden aan een goede dimensionering (enige overcapaciteit), juiste inregeling en montage (denk aan het plaatsen van de warmtepomp op afstand van de woning en eventueel een geluidswerende kast) belangrijk om de hinder door (laagfrequent) geluid te beperken. In de planMER worden warmtepompen niet nader onderzocht omdat deze ontwikkelingen spelen op wijk- en woningniveau. Maar toch is het belangrijk om deze notitie te plaatsen omdat warmtepompen een grote rol spelen in de toename van de geluidbelasting in Nederland, wat zorgt voor een groeiend gezondheidsprobleem waar veel Nederlanders mee geconfronteerd worden.</p>	<p>Het planMER beoogt inzicht te geven in de mogelijkheden voor duurzame energie-opwek op gebiedsniveau. Uiteraard zijn voor een goede toepassing van warmtepompen adequate geluidsnormen essentieel. Echter dit overschrijdt de diepgang van het planMER. Uiteraard zullen wij hiermee bij de verdere ontwikkeling van de RES 2.0 rekening houden.</p>	<p>Uw reactie heeft niet geleid tot aanpassing van het planMER</p>	<p>Wij nemen uw reactie mee in de ontwikkeling van de RES 2.0.</p>
A5	<p>In juli heeft is de plan-MER (milieueffectrapportage) op de RES 1.0. Holland Rijnland opgeleverd en door u vrijgegeven. Dit plan-MER geeft een uitvoerige beoordeling van de RES 1.0. op milieuaspecten. Dit resultaat is tot stand gekomen in samenwerking met de verschillende partners van de RES Holland Rijnland waaronder het Hoogheemraadschap van Rijnland. Rijnland ondersteunt de komst van de plan-MER van harte. De energietransitie is iets wat ons allen raakt en vraagt om zorgvuldige afwegingen, onder andere ten aanzien van milieuaspecten.</p> <p>Zienswijze op plan-MER RES 1.0. Holland Rijnland vanuit Hoogheemraadschap van Rijnland Tijdens de totstandkoming van de plan-MER heeft Rijnland op meerdere</p>			

Nr.	Ingekomen Advies	Beantwoording	Aanvulling/ aanpassing concept-planMER	Betrekken bij verdere ontwikkeling RES 2.0.
A5	<p>momenten aangegeven zich niet geheel te kunnen vinden in de beoordeling van met name de milieuaspecten van aquathermie. Deze zijn deels meegenomen in de nu voorliggende versie, maar Rijnland ziet haar inbreng in onvoldoende mate terug. Vandaar dat Rijnland bij deze een zienswijze indient. Het belang van de plan-MER Holland Rijnland reikt verder dan alleen deze regio; doordat Holland Rijnland een pilot-regio is voor het maken van een plan-MER op de RES zal de aanpak mogelijk een blauwdruk zijn voor andere regio's. Mede daarom hecht Rijnland er waarde aan dat de onderbouwing gedegen is.</p> <p>Aquathermie Aquathermie is een belangrijke bron voor duurzame warmte in de regio Holland Rijnland. Rijnland onderschrijft de kansen en ondersteunt de ontsluiting van aquathermie bronnen actief vanuit het maatschappelijke belang voor de regio en heeft als bevoegd gezag kaders opgesteld, die er o.a. voor moeten zorgen dat de ecologische waterkwaliteit niet negatief beïnvloed wordt. Deze kaders zijn gebaseerd op de expertise en kennis van Rijnland, die zij de afgelopen jaren heeft opgedaan in de praktijk door aan meerdere aquathermie projecten te werken en door actief samen te werken met kennisinstellingen zoals Stowa (onderzoeksbureau van Unie van waterschappen) en WarmingUp (collectief van onderzoeksinstituten).</p> <p>Rijnland herkent zich niet in enkele aspecten van de effectbeoordeling aquathermie in de plan-MER en wil hier via deze zienswijze aandacht voor vragen. Rijnland is bovendien bezorgd dat de huidige manier van omschrijven en visualiseren potentiële initiatiefnemers ten onrechte doet afzien van het voorgenomen initiatief. Rijnland vraagt specifiek aandacht voor deze punten:</p>			

Nr.	Ingekomen Advies	Beantwoording	Aanvulling/ aanpassing concept-planMER	Betrekken bij verdere ontwikkeling RES 2.0.
A5	<p>1. De plan-MER toetst enkel op milieuaspecten van aquathermie. Daarna zou eigenlijk moeten worden afgewogen of de eventuele nadelen opwegen tegen de voordelen van het vermijden van fossiele brandstoffen.</p> <p>2. De effectanalyse voor warmtebronnen bevat een analyse op hoofdlijnen. Rijnland vindt dat hiermee in zijn algemeenheid een stellige effectbeoordeling en kleurcodering niet passend is en verzoekt een minder stellige beoordeling en kleurcodering toe te passen. Ook ziet Rijnland graag nadrukkelijker genoemd dat de effectbeoordeling van aquathermie te allen tijde vraagt om locatie specifiek onderzoek. n.b. Er bestaat hiervoor sinds kort een beoordelingskader van de Stowa: https://www.stowa.nl/nieuws/beeoordelingskader-koudeolozingen.</p>	<p>1) het planMER bezieet enkel de (on)mogelijkheden vanuit milieu. Afwegingen die raken aan wat de beste techniek kan zijn, maken geen onderdeel uit van het planMER en worden per project gemaakt. In het planMER wordt onderzocht op welke locatie de technieken die in de concept-RES zijn benoemd, ruimtelijk inpasbaar zijn.</p> <p>2) het planMER benoemt specifiek dat per project een "locatie-specifieke afweging moet worden gemaakt conform de beoordelings-systeematiek van Helpdeskwater".</p> <p>Om de potentie van het gebied te tonen zijn de belemmeringenkaarten vertaald naar energie-potentiekaarten (afbeelding 11.6)</p>	<p>Uw reactie heeft niet geleid tot aanpassing van het planMER</p> <p>Uw reactie heeft geleid tot aanvulling van het planMER</p>	<p>Wij nemen uw reactie mee in de ontwikkeling van de RES 2.0.</p> <p>Wij nemen uw reactie mee in de ontwikkeling van de RES 2.0.</p>

Nr.	Ingekomen Advies	Beantwoording	Aanvulling/ aanpassing concept-planMER	Betrekken bij verdere ontwikkeling RES 2.0.
A5	<p>3. Rijnland vindt het verdedigbaar dat Aquathermie niet is toegestaan in Natura2000 gebieden en beperkt in NNN gebieden. Dat dergelijke gebieden vanuit zichtbeleving worden ontzien, ondersteunt Rijnland echter niet. De aantasting van de cultuurhistorische waarden vanuit zichtbeleving is naar verwachting beperkt.</p> <p>4. Weidevogelgebieden en stiltegebieden kleuren oranje (b.v. de Kagerplassen). Rijnland ziet echter de relatie tussen aquathermie en weidevogels en stiltegebieden niet. De "stilte" wordt volgens Rijnland niet negatief beïnvloed.</p>	<p>3) deze beoordeling is niet toegekend o.b.v. zichtbeleving, maar op algemene verbodsvoorwaarden in het beleid van toepassing op deze natuurgebieden. Voor cultuurhistorische waarden geldt dat deze zichtbeleving inderdaad beperkt is (pagina 194), maar hoe dan ook gebonden is aan voorwaarden, met deze beoordeling tot gevolg.</p> <p>4) Vanuit beleid gelden voorwaarden en/of verbodsbepalingen voor deze gebieden, waaruit volgt dat ontwikkelingen binnen deze gebieden bij voorkeur wordt vermeden. In paragraaf 11.1.2. is de effectbeoordeling op NNN-, weidevogelgebieden en stiltegebieden genuanceerd in een blauw kader.</p>	<p>Uw reactie heeft niet geleid tot aanpassing van het planMER</p> <p>Uw reactie heeft geleid tot een aanvulling van het planMER</p>	<p>Wij nemen uw reactie mee in de ontwikkeling van de RES 2.0.</p> <p>Wij nemen uw reactie mee in de ontwikkeling van de RES 2.0.</p>

Nr.	Ingekomen Advies	Beantwoording	Aanvulling/ aanpassing concept-planMER	Betrekken bij verdere ontwikkeling RES 2.0.
A5	<p>5. In tabel 10.2 wordt genoemd dat aquathermie als effect heeft dat de samenstelling van het water verandert, hetgeen doorgaans niet het geval is. Bij aquathermie wordt met warmtewisselaars gewerkt en het ingenomen water wordt 1-op-1 ook weer uitgepompt. Ook kan Rijnland zich niet vinden in het feit dat de ‘stroming oppervlaktewater’ altijd sterk wordt beïnvloed. Dit is situatieafhankelijk. Inpasbaar onder voorwaarden lijkt passender.</p> <p>Grondwater en Bodemsystemen Rijnland adviseert als water-autoriteit de provincie bij de boordeling van open WKO systemen en kijkt daarbij specifiek naar de effecten op grond- en oppervlaktewater. Vanuit dit perspectief heeft Rijnland de plan-MER beoordeeld. In de plan-MER staat aangegeven in de tekst onder de tabel 11.13 dat het grondwater / afvalwater dat vrijkomt bij het spoelen van de bronnen in enkele gevallen een hoog zoutgehalte bevat. Rijnland vindt dit te optimistisch gesteld. WKO's leiden in veel gevallen tot een hoog zoutgehalte waardoor de lozing niet op het oppervlaktewater kan worden uitgevoerd maar moet worden teruggebracht in de bodem.</p> <p>Vervolg Rijnland stelt voor in samenspraak te komen tot een versie, waarin beide partijen zich kunnen vinden en ziet uit naar een constructief vervolgoverleg hierover.</p>	<p>5) de tabel 10.2 benoemt de mogelijke milieueffecten als gevolg van de ingreep. Hieruit volgt niet dat de stroming van het oppervlaktewater ‘sterk’ wordt aangetast. Dit volgt uit de effectanalyse, waarin staat dat dit per locatie moet worden bekeken en stilstaand water in beweging kan worden gebracht.</p> <p>Uw opmerking over de WKO is overgenomen in de planMER.</p>	<p>Uw reactie heeft niet geleid tot aanpassing van het planMER</p> <p>Uw reactie heeft geleid tot een aanpassing van het planMER</p>	<p>Wij nemen uw reactie mee in de ontwikkeling van de RES 2.0.</p> <p>Wij nemen uw reactie mee in de ontwikkeling van de RES 2.0.</p>

Nr.	Ingekomen Advies	Beantwoording	Aanvulling/ aanpassing concept-planMER	Betrekken bij verdere ontwikkeling RES 2.0.
A6	<p>Voor de PlanMER Regionale Energie Strategie Holland Rijnland kunnen tot en met 1 oktober 2021 zienswijzen ingebracht worden. Wij hebben geconstateerd dat de planMER op bepaalde punten vragen oproept. Dat is voor ons de reden om een zienswijze in te dienen. Volgens de bepalingen in de Wet milieubeheer zal de planMER worden voorgelegd aan de Commissie m.e.r. In een toetsingsadvies geeft de Commissie aan of het milieueffectrapport voldoende informatie bevat om het plan te kunnen vaststellen. Wij gaan ervan uit dat onze zienswijze in het advies van de Commissie m.e.r. wordt meegenomen.</p> <p>Beeldvorming rondom weging milieueffecten Gemeente Nieuwkoop is van mening dat er in de planMER een nuancering moet worden aangebracht over de mogelijkheden van het plaatsen van windturbines in en nabij de vliegvakken, die in het verlengde liggen van de start -en landingsbanen voor vliegverkeer van en naar Schiphol. In de planMER wordt aangevoerd dat er mogelijkheden liggen voor windturbines van 3,6 MW of groter, omdat er een mogelijkheid bestaat om een verklaring van geen bezwaar (VVGB) in te dienen. Om die reden wordt er ruimte gezien voor windturbines, terwijl in de praktijk hier geen enkele ruimte voor zal worden vrijgegeven. Daarmee roept dit beeld vragen op over de toegedichte kansen voor het plaatsen van windturbines in en nabij de vliegvakken. We verzoeken u om een classificatie toe te passen die een waarheidsgetrouwer beeld geeft van de plaatsingsmogelijkheden van windturbines in het verlengde van start -en landingsbanen voor vliegverkeer. We voelen ons gesterkt door het – op 17 augustus verstuurd - advies van Inspectiedienst Leefomgeving & Transport over de planMER aan Holland Rijnland.</p> <p>Daarin wordt onze zienswijze – aangaande hoogtebeperkingen - in grote lijnen bevestigd. registratienummer 21.19997 pagina 2 van 4 Hardheid restricties Schiphol In de planMER zijn de hoogtebeperkingen van Schiphol (Luchtindelingsbesluit) beschouwd als zijnde: ‘bij voorkeur niet’. Wat betreft de vliegvakken (verlengde van start -en landingsbanen) zijn de</p>	<p>Wij danken u voor uw reactie. Alle (op 1 oktober 2021) ingediende reacties zijn ook voorgelegd aan de commissie m.e.r. met als doel dat zij, indien zij dit wensen en vanuit hun positie nuttig achten, elementen uit de reacties kunnen betrekken of meenemen in haar advies. Dit advies is, integraal, als bijlage aan deze notitie toegevoegd. Omdat objectiviteit van onderzoek en herleidbaarheid en navolgbaarheid van onderzoekresultaten bij een planMER essentieel zijn hebben wij, na uw opmerkingen, specifiek advies gevraagd aan IL&T. Ook hebben wij met betrekking tot radareffecten een advies ontvangen van Luchtverkeerleiding Nederland.</p>	<p>Uw reactie heeft, voor zover het betrekking heeft op het advies van IL&T en de luchtverkeerleiding geleid tot aanpassingen van het planMER (zie ook advies 1 en 2)</p>	<p>Wij nemen uw reactie mee in de ontwikkeling van de RES 2.0.</p>

Nr.	Ingekomen Advies	Beantwoording	Aanvulling/ aanpassing concept-planMER	Betrekken bij verdere ontwikkeling RES 2.0.
A6	<p>veiligheidsrisico's (bouwhoogte en radarverstoring) zodanig dat Inspectiedienst Leefomgeving & Transport (ILT) deze als 'niet haalbaar' beschouwd. ILT geeft namelijk aan dat er geen vrijstellingen verleend worden in die gebieden waar hoogtebeperkingen gelden die in het verlengde liggen van start -en landingsbanen.</p> <p>Voor Nieuwkoop betreffen dat vliegvakken 36C en 36R (zie kaart). De invloedssfeer van een hoogtebeperking (lichtgeel) is groter dan alleen het gebied waar formeel de hoogtebeperking geldt. Het is dus zeer de vraag of er vrijstellingen verleend kunnen worden als er, net buiten de hoogtebeperking contour, windturbines van 3,6 MW of groter (turbines met een tiphoogte hoger dan de hoogtebeperking) als een mogelijkheid worden gezien. Juiste classificatie ILT handhaaft nationale regelgeving over luchtvaart. Op basis van hun oordeel is duidelijk dat windturbines met een tiphoogte hoger dan 146 meter (geldt voor zowel de reguliere als innovatieve windturbine; zie tabel 7.15 pag. 135) geclassificeerd kunnen worden als 'niet haalbaar' ter hoogte van de vliegvakken. Voor de gebieden die in de vliegvakken vallen, zal geen verklaring van geen bezwaar (VVGB) worden afgegeven. Daarbij ligt het niet in de lijn der verwachting dat binnen afzienbare tijd vliegroutes worden verlegd. Op basis van bovenstaande beschouwen we dus de gebieden die in vliegvakken liggen, als zijnde 'niet haalbaar' (rood). We verzoeken u vriendelijk om deze classificatie (rood) in de planMER op te nemen, omdat dit een meer waarheidsgetrouw beeld geeft dan zijnde de classificatie 'bij voorkeur niet' (oranje).</p> <p>registratienummer 21.19997 pagina 3 van 4 Voorgestelde aanpassingen in de planMER We verzoeken u om bij de omschrijving in tabel 6.19 (pag. 93) bij 'niet haalbaar' (rood) de hoogtebeperkingen in de vliegvakken aan toe te voegen en figuren 7.23, 7.24, 9.1 en 9.2 daarop aan te passen. We verzoeken u om ook de vliegvakken op te nemen in de figuren 7.21 en 7.22. Overige aandachtspunten planMER</p> <p>We hebben geconstateerd dat in de planMER een aantal zaken staan die onderbelicht zijn gebleven of nadere nuancering nodig hebben:</p>	<p>We nemen de hoogtebeperkingen die betrekking hebben op specifiek start- en landingsbanen op in het planMER.</p>		

Nr.	Ingekomen Advies	Beantwoording	Aanvulling/ aanpassing concept-planMER	Betrekken bij verdere ontwikkeling RES 2.0.
A6	<p>1. Verplichting planMER Omgevingsvisies</p> <p>In paragraaf 9.6 staat: De (milieu) haalbaarheid van de plannen in de RES zijn globaal op regionaal niveau in beeld gebracht, maar een concrete ruimtelijke uitwerking van deze plannen op lokaal niveau ontbreekt. De milieueffecten zijn daarmee slechts een globale inschatting van de mogelijke ruimtelijke gevolgen. Een nadere detaillering van de plannen en daarmee de milieueffecten op lokaal niveau kan worden meegenomen in de (verplichte) planMER voor Omgevingsvisies en Omgevingsplannen.</p> <p>Deze zinsnede wekt ten onrechte de suggestie dat aan een Omgevingsvisie per definitie een planMER-verplichting verbonden is. We verzoeken u om nader te specificeren in hoeverre er een verplichting rust op het uitvoeren van een planMER voor Omgevingsvisies. We stellen voor om de volgende omschrijving toe te voegen: Afhankelijk van de inhoud (reikwijdte en detailniveau) kan - vanwege de concreetheid (locatie, omvang) van de functietoedeling – een planMER op een Omgevingsvisie van toepassing zijn.</p>	<p>1. Art. 16.34, tweede lid Omgevingswet stelt dat onder een plan of programma ‘in ieder geval’ wordt verstaan de omgevingsvisie, een programma, een omgevingsplan en een voorkeursbeslissing. Wij zijn het met u eens dat dit, in de praktijk, afhankelijk is van de inhoud en concreetheid van de Omgevingsvisie. Ook geeft de Omgevingswet de mogelijkheid in bepaalde situaties te volstaan met een planMER-beoordeling. Wij zullen de, door u voorgestelde zinsnede, met de toevoeging “(beoordeling)” achter de term planMER opnemen.</p>	<p>Uw reactie heeft geleid tot een tekstuele aanpassing van het planMER</p>	<p>n.v.t.</p>

Nr.	Ingekomen Advies	Beantwoording	Aanvulling/ aanpassing concept-planMER	Betrekken bij verdere ontwikkeling RES 2.0.
A6	<p>2. Effectanalyse op de bodemkwaliteit</p> <p>In paragraaf 8.1 is in de effectanalyse op de bodemkwaliteit alleen aandacht geschonken aan de milieuhygiënische bodemkwaliteit vanuit de Wet Bodembescherming. De effecten van zonnevelden op de werking van de bodem (en haar bodemleven) zijn buiten beschouwing gelaten. We vragen u in de planMER dit alsnog te beschrijven. Als hulpmiddel kunt u daarvoor het rapport 'Zonneparken natuur en landbouw'1 van de Universiteit Wageningen gebruiken. Aangaande zonnevelden stellen de onderzoekers dat er vooral kansen lijken te zijn voor ontwikkeling van meer biodiversiteit, met name wanneer het gaat om nu intensief gebruikt agrarisch gebied (70% van Nederland). Aan de andere kant spreken de onderzoekers hun zorg uit dat minder licht, en een andere verdeling van het water via minder planten(wortels), zullen leiden tot minder bodemleven, lagere organische stofgehalten en een afname van de bodemvruchtbaarheid. Zij stellen dat deze milieueffecten tot op heden onvoldoende zijn onderzocht. Ondanks dat de effecten op het bodemleven nog onvoldoende bekend zijn, betreft het wel een milieueffect dat onder de aandacht moet blijven in de besluitvorming rondom zonnevelden. Wij pleiten er dan ook voor om in de planMER stil te staan bij de mogelijke effecten van zonnevelden op de werking van de bodem en haar bodemleven. Dit als onderdeel van de effectanalyse op de bodemkwaliteit (paragraaf 8.1).</p>	<p>2 Het planMER onderzoekt onder andere de mogelijke haalbaarheid van zonnevelden. De door u aangestipte (relevante) effecten zijn te sterk afhankelijk van de omvang en uitvoering van het concrete plan. De door u gewenste uitwerking past niet bij de diepgang van het planMER. Wel zullen wij dit naar de RES 2.0 in beeld houden.</p>	<p>Uw reactie heeft niet geleid tot aanpassing van het planMER</p>	<p>Wij nemen uw reactie mee in de ontwikkeling van de RES 2.0.</p>
A7	<p>De Commissie voor de milieueffectrapportage is advies gevraagd over de concept-planMER. Dit advies is als bijlage 1 aan deze notitie toegevoegd.</p>	<p>In bijlage 2 is onze reactie op het advies opgenomen.</p>	<p>Uw reactie heeft geleid tot (tekstuele) aanpassingen in het planMER</p>	<p>Uw advies nemen wij mee in de ontwikkeling van de RES 2.0.</p>

BIJLAGEN

Bijlage 1: integraal advies van de commissie voor de milieueffectrapportage

Bijlage 2: Aanvullingen PlanMER RES Holland Rijnland n.a.v. advies Cie. mer